

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ,
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
Ι.Τ.Υ.Ε. «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»

Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα

Εικονογραφημένο Λεξικό
Το Πρώτο μου Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Τόμος 5ος
(Ο,ο – Π,π)

Εικονογραφημένο Λεξικό

Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

Τόμος 5ος

(Ο,ο – Π,π)

ΣΥΓΓΡΑΦΕΙΣ

**Αγγελική Ευθυμίου, Λέκτ. Δημοκρίτειου Παν. Θράκης
Ηλίας Δήμος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

**Μαρία Μητσιάκη, Φιλολόγος
Ιουλία Αντύπα, Λεξικογράφος**

ΚΡΙΤΕΣ – ΑΞΙΟΛΟΓΗΤΕΣ

**Α. Ν. Συμεωνίδου-Χριστίδου, Καθηγήτρια Α.Π.Θ.
Κωνσταντίνος Παπανδρέου, Σχολικός Σύμβουλος
Εμμανουήλ Χαρίτος, Εκπαιδευτικός Π.Ε.**

ΕΙΚΟΝΟΓΡΑΦΗΣΗ

Λήδα Βαρβαρούση, Εικονογράφος – Σκιτσογράφος

ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ

Ελένη Λεοντσίνη, Φιλολόγος

ΥΠΕΥΘΥΝΟΙ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ ΚΑΤΑ ΤΗ ΣΥΓΓΡΑΦΗ

**Πέτρος Μπερερής, Σύμβουλος του Παιδαγ. Ινστιτούτου
Χρήστος Παπαρίζος, Σύμβουλος του Παιδαγωγ. Ινστιτ.**

ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΤΟΥ ΥΠΟΕΡΓΟΥ

**Dr Αρετή Καραθανάση-Κατσαούνου, Μόνιμη
Πάρεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου**

ΕΞΩΦΥΛΛΟ

Αγγέλικα Κοροβέση, ζωγράφος

ΠΡΟΕΚΤΥΠΩΤΙΚΕΣ ΕΡΓΑΣΙΕΣ

ACCESS Γραφικές Τέχνες Α.Ε.

**Η προσαρμογή του βιβλίου έγινε από την Ομάδα
ανάπτυξης ψηφιακού εκπαιδευτικού υλικού
προσβάσιμου από αμβλύωπες μαθητές, του έργου
“Σχεδιασμός και Ανάπτυξη προσβάσιμου
εκπαιδευτικού και εποπτικού υλικού για μαθητές
με αναπηρίες – Οριζόντια Πράξη”**

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ
& ΕΚΔΟΣΕΩΝ «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ»**

**Αγγελική Ευθυμίου Ηλίας Δήμος
Μαρία Μητσιάκη Ιουλία Αντύπα**

ΑΝΑΔΟΧΟΣ ΣΥΓΓΡΑΦΗΣ: ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΓΡΑΜΜΑΤΑ

Εικονογραφημένο Λεξικό Α΄, Β΄, Γ΄ Δημοτικού

Το Πρώτο μου Λεξικό

Τόμος 5ος

(Ο,ο – Π,π)

**Γ΄ Κ.Π.Σ. / ΕΠΕΑΕΚ II / Ενέργεια 2.2.1 / Κατηγορία
Πράξεων 2.2.1.α: «Αναμόρφωση των προγραμμάτων
σπουδών και συγγραφή νέων εκπαιδευτικών πακέτων»**

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟ ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ

Δημήτριος Βλάχος

Ομότιμος Καθηγητής του Α.Π.Θ

Πρόεδρος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**Πράξη με τίτλο: «Συγγραφή νέων βιβλίων και
παραγωγή υποστηρικτικού εκπαιδευτικού υλικού με
βάση το ΔΕΠΠΣ και τα ΑΠΣ για το Δημοτικό και το
Νηπιαγωγείο»**

Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Τύπας

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

Αναπληρωτής Επιστημονικός Υπεύθυνος Έργου

Γεώργιος Οικονόμου

Σύμβουλος του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου

**Έργο συγχρηματοδοτούμενο 75% από το Ευρωπαϊκό
Κοινωνικό Ταμείο και 25% από εθνικούς πόρους.**

Προέλευση Χάρτη της Ελλάδας

**«Γνωρίζω την Ελλάδα» Γεωγραφία Ε΄ Δημοτικού,
Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, Έκδοση Δ΄,
Αθήνα 2005**

Ο ο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

όαση [η] ουσιαστικό (οάσεις)

☑ Η όαση είναι ένα μικρό κομμάτι της ερήμου που έχει νερό και μερικά δέντρα. Εκεί σταματούν οι περαστικοί για να ξεκουραστούν και να δροσιστούν. 🎵 ό-α-ση

όγκος [ο] ουσιαστικό (όγκοι)

☑ «Ο όγκος του καναπέ είναι μεγάλος» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Ο καναπές πιάνει πολύ χώρο.
✓ Ο κύριος Δημήτρης βρήκε έναν όγκο από σκουπίδια μπροστά στην πόρτα του μαγαζιού του. Βρήκε πολλά σκουπίδια. ○ σωρός, πλήθος
🎵 ό-γκος

οδηγός [ο], [η] ουσιαστικό (οδηγοί) → οδηγώ

οδηγώ, οδηγούμαι ρήμα (οδήγησα, θα οδηγήσω)

☑ Όταν κάποιος οδηγεί ένα αυτοκίνητο, κάθεται στο τιμόνι του, το κάνει να κινείται και το πηγαίνει ακριβώς εκεί που θέλει.
✓ Η Αθηνά οδήγησε την Ελένη στο μπάνιο του σπιτιού για να πλύνει τα χέρια της. Την πήγε μέχρι το μπάνιο.
✓ Ξέρεις πού οδηγεί αυτό το μονοπάτι; Ρώτησε ο Κώστας τον Νίκο. Ο Κώστας και οι φίλοι του πήγαν στο δάσος και παραλίγο να χαθούν, γιατί δεν είχαν οδηγό να τους δείξει τον δρόμο. Ευτυχώς

οδοντίατρος ----- οθόνη

α

περνούσε ένας οδηγός φορτηγού και τους έδωσε

β

οδηγίες για τον δρόμο. 🎵 ο-δη-γώ

γ

οδοντίατρος και **οδοντογιατρός**[ο], [η]
ουσιαστικό (οδοντίατροι /οδοντογιατροί)

δ

☑ Ο οδοντίατρος είναι ο γιατρός που
φροντίζει τα δόντια μας όταν χαλάσουν.

ε

ζ

◇ **οδοντιατρείο** 🎵 ο-δο-ντί-α-τρος

η

θ

οδοντόβουρτσα [η] ουσιαστικό
(οδοντόβουρτσες)

ι

☑ Με την οδοντόβουρτσα καθαρίζουμε τα δόντια
μας. ◇ **δόντι** 🎵 ο-δο-ντό-βουρ-τσα

κ

λ

οδοντόκρεμα [η] ουσιαστικό (οδοντόκρεμες)

μ

☑ Βάζουμε την οδοντόκρεμα στην οδοντόβουρτσα
για να καθαρίσουμε τα δόντια μας.

ν

ξ

◇ **δόντι** 🎵 ο-δο-ντό-κρε-μα

ο

οδός [η] ουσιαστικό (οδοί)

π

☑ Η οδός είναι ο δρόμος όπου περπατάς ή
κατοικείς. ◇ **οδικός** 🎵 ο-δός

ρ

- Η οδός είναι από τις λίγες λέξεις που τελειώνουν
σε -ος και είναι θηλυκού γένους. Άλλες τέτοιες λέξεις
είναι: η μέθοδος, η είσοδος, η έξοδος και η
πρόοδος, η έρημος, η λεωφόρος.

σ

τ

υ

φ

οθόνη [η] ουσιαστικό (οθόνες)

χ

☑ Η οθόνη της τηλεόρασης είναι η επιφάνειά της.
Είναι συνήθως από γυαλί κι εκεί βλέπουμε ό,τι
δείχνει η τηλεόραση. Οθόνη έχει κι ο υπολογιστής.

ψ

ω

✍ Ο κύριος Γιάννης βρήκε τον Κώστα να κάθεται

οικία ----- οικοδόμος--

μπροστά στην οθόνη της τηλεόρασης και την Αθηνά μπροστά στην οθόνη του υπολογιστή.

✓ «Εγώ πάλι προτιμώ τη μεγάλη οθόνη του σινεμά από την τηλεόραση» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

♪ ο-θό-νη

οικία [η] ουσιαστικό (οικίες)

☑ Οικία λέμε το σπίτι. ◇ Στην κουζίνα χρησιμοποιούμε οικιακές συσκευές για να κάνουμε οικιακές εργασίες. Τις δουλειές του σπιτιού τις λέμε και οικιακά. Μερικοί για τα οικιακά έχουν μία οικιακή βοηθό. ♪ οι-κί-α

οικιακός, οικιακή, οικιακό επίθετο (οικιακοί, οικιακές, οικιακά) → οικία

οικογένεια [η] ουσιαστικό (οικογένειες)

☑ Ο πατέρας, η μητέρα και τα παιδιά είναι μία οικογένεια. ◇ Σήμερα πήγε όλη η οικογένεια του κυρίου Γιάννη στον οικογενειακό της γιατρό. Ο κύριος Γιάννης είναι καλός οικογενειάρχης, φροντίζει τη γυναίκα και τα παιδιά του και δεν του αρέσει να ασχολείται με τα οικογενειακά των άλλων. ♪ οι-κο-γέ-νει-α ✍ 'η οικογένεια'

οικογενειάρχης [ο] ουσιαστικό (οικογενειάρχες) → οικογένεια

οικοδομή [η] ουσιαστικό (οικοδομές) → οικοδόμος

οικοδόμος [ο] ουσιαστικό (οικοδόμοι)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

οικονομία ----- οινόπνευμα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Ο οικοδόμος είναι ο εργάτης που δουλεύει για να χτιστεί ένα σπίτι. ○ χτίστης ◇ Δίπλα στο σπίτι του κυρίου Μιχάλη γίνεται μία νέα οικοδομή. Οικοδομή λέμε ένα κτίριο που χτίζεται ή που έχει χτιστεί. 🎵 οι-κο-δό-μος

οικονομία [η] ουσιαστικό (οικονομίες)

☑ Όταν κάνεις οικονομία, ξοδεύεις τόσα χρήματα όσα χρειάζονται για ν' αγοράσεις αυτά που έχεις ανάγκη. ✎ Ο Κώστας κάνει οικονομία στα χρήματά του για να του φτάσουν μέχρι το τέλος της βδομάδας. ● σπατάλη

✓ Μερικές φορές του περισσεύουν χρήματα και τα βάζει στον κουμπαρά του. Πέρυσι με τις οικονομίες του αγόρασε ένα ποδήλατο. 🎵 οι-κο-νο-μί-α

οικόπεδο [το] ουσιαστικό (οικόπεδα)

☑ Το οικόπεδο είναι ένα κομμάτι γης όπου θα χτιστεί ένα σπίτι. ✎ Οι γονείς του Κώστα αγόρασαν ένα οικόπεδο κοντά στη θάλασσα. 🎵 οι-κό-πε-δο

οινόπνευμα [το] ουσιαστικό (οινοπνεύματα)

☑ Το οινόπνευμα είναι ένα υγρό που το χρησιμοποιούμε σαν φάρμακο.

Έχει μία δυνατή μυρωδιά και πιάνει εύκολα φωτιά.

✎ Ο γιατρός καθάρισε το χέρι του Κώστα με οινόπνευμα πριν του κάνει το εμβόλιο.

✓ Οινόπνευμα είναι και το υγρό που βρίσκεται μέσα σε πολλά ποτά, όπως στη μπίρα και στο κρασί. Όταν πίνουμε τέτοια ποτά, μπορεί να μεθύσουμε.

○ αλκοόλ 🎵 οι-νό-πνευ-μα

η κυρία Μαργαρίτα
και ο κύριος Γιάννης,
οι γονείς του Κώστα
και της Αθηνάς

η θεία
Κατερίνα

η γιαγιά

ο παππούς

Ο Κώστας,
ο αδελφός
της Αθηνάς

η Αθηνά

Ο θείος
Σταμάτης

Ο Νίκος
είναι φίλος
του Κώστα

Ο Δημητράκης,
το μωρό της θείας
Κατερίνας, ξάδελφος
του Κώστα και
της Αθηνάς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ολόκληρος ----- ομάδα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ολόκληρος, ολόκληρη, ολόκληρο επίθετο
(ολόκληροι, ολόκληρες, ολόκληρα)

☑ Όταν κάτι είναι ολόκληρο, δεν του λείπει τίποτε.

 Ο δάσκαλος έφερε στην τάξη ένα ολόκληρο κουτί με κιμωλίες. ○ αέρας ● μισός

✓ Όταν διαβάζουμε ολόκληρο το μάθημα, διαβάζουμε το μάθημα από την αρχή μέχρι το τέλος του. ○ όλος 🎵 ο-λό-κλη-ρος

όλος, όλη, όλο επίθετο (όλοι, όλες, όλα)

☑ Όταν πίνεις όλο το γάλα σου, πίνεις όσο γάλα υπάρχει στο ποτήρι σου. ○ ολόκληρος 🎵 ό-λος
- Όταν βάζεις τη λέξη ολο- μπροστά από επίθετα, η σημασία τους γίνεται πιο έντονη, π.χ. ολόμαυρος, ολοζώντανος.

Ολυμπιάδα [η] ουσιαστικό (Ολυμπιάδες)

☑ Η Ολυμπιάδα είναι οι Ολυμπιακοί Αγώνες που γίνονται κάθε τέσσερα χρόνια.

 Η Ολυμπιάδα του 2004 έγινε στην Αθήνα.

◇ **Ολυμπιακοί Αγώνες** 🎵 Ο-λυ-μπι-ά-δα

ομάδα [η] ουσιαστικό (ομάδες)

☑ Μία ομάδα είναι μερικά άτομα που κάνουν κάτι μαζί ή που βρίσκονται κάπου μαζί. Στην τάξη της Αθηνάς μία ομάδα μαθητών έκοβε το χαρτόνι και μία άλλη κολλούσε πάνω σε κάθε κομμάτι τις ζωγραφιές.

✓ Μία ομάδα είναι μερικοί αθλητές που ασχολούνται με το ίδιο άθλημα, έχουν την ίδια στολή και το ίδιο σήμα και προσπαθούν να κερδίζουν στους αγώνες. Η ομάδα του σχολείου

ομαλός ----- ομίχλη--

του Κώστα κέρδισε στον χθεσινό αγώνα με το γειτονικό σχολείο. **◇ Το μπάσκετ είναι ομαδικό άθλημα.** **♫ ο-μά-δα**

ομαλός, ομαλή, ομαλό επίθετο (ομαλοί, ομαλές, ομαλά)

☑ Ο ομαλός δρόμος είναι επίπεδος και δεν έχει λακκούβες. ● ανώμαλος **♫ ο-μα-λός**

ομελέτα [η] ουσιαστικό (ομελέτες)

☑ Η ομελέτα είναι ένα φαγητό που γίνεται με αυγά που τα χτυπάμε και τα τηγανίζουμε σε λάδι ή βούτυρο. **♫ ο-με-λέ-τα**

ομιλητής [ο], ομιλήτρια [η] ουσιαστικό (ομιλητές, ομιλήτριες) → ομιλία

ομιλία [η] ουσιαστικό (ομιλίες)

☑ Όταν κάποιος δίνει μία ομιλία, μιλάει σχετικά με ένα θέμα. Βγάζει λόγο. **✍** Πριν από λίγες μέρες η θεία Κατερίνα έδωσε μία ομιλία για την τέχνη στην αρχαία Ελλάδα. Ήταν πολύ όμορφα. **◇ Βέβαια λέει ότι ο άντρας της, ο κύριος Σταμάτης, είναι καλύτερος ομιλητής από αυτήν, γιατί είναι δικηγόρος. Καμιά φορά παραπονιέται που ο αδελφός της ο κύριος Γιάννης δεν είναι πολύ ομιλητικός και δε μιλάει συχνά. **μιλώ** **♫ ο-μι-λί-α****

ομίχλη [η] ουσιαστικό (ομίχλες)

☑ Όταν υπάρχει ομίχλη, ένα απαλό σύννεφο είναι πολύ κοντά στο έδαφος και δεν μπορούμε να δούμε μακριά. **♫ ο-μί-χλη**

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ὄμοιος ----- ὄμορφος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ὄμοιος, ὅμοια, ὅμοιο επίθετο (ὄμοιοι, ὄμοιες, ὅμοια)

☑ Τα ὅμοια τετράδια έχουν το ίδιο χρώμα, το ίδιο μέγεθος και το ίδιο σχέδιο. ○ ίδιος

● διαφορετικός ◇ Στην τάξη του Κώστα είναι δύο κορίτσια που έχουν πολύ μεγάλη ομοιότητα μεταξύ τους. Είναι δίδυμες. 🎵 ὄ-μοι-ος

ομοιότητα [η] ουσιαστικό (ομοιότητες) → ὄμοιος

ομολογώ ρήμα (ομολόγησα, θα ομολογήσω)

☑ Όταν ομολογείς κάτι, δέχεσαι ότι εσύ το έκανες.

✍ Ο Κώστας ομολόγησε ότι αυτός έριξε κάτω το βάζο με τα λουλούδια και ζήτησε συγνώμη.

○ παραδέχομαι ● αρνούμαι ◇ Η ομολογία του έκανε την κυρία Μαργαρίτα να μην τον τιμωρήσει αυστηρά. 🎵 ο-μο-λο-γώ

ομορφαίνω ρήμα (ομόρφωνα, θα ομορφύνω)
→ ὄμορφος

ὄμορφος, ὄμορφη, ὄμορφο επίθετο (ὄμορφοι, ὄμορφες, ὄμορφα)

☑ Όταν κάτι είναι ὄμορφο, είναι ωραίο και σου αρέσει να το βλέπεις. ○ ωραίος ● άσχημος

✍ Ο πρίγκιπας μαγεύτηκε από την ομορφιά της Χιονάτης. «Τι ὄμορφη που είναι! Και είναι τόσο ὄμορφα ντυμένη! Αν την παντρευτώ, θα ομορφαίνει τη ζωή μου κάθε μέρα» σκέφτηκε.

◇ ομορφιά, ομορφαίνω 🎵 ὄ-μορ-φος

ομπρέλα [η] ουσιαστικό (ομπρέλες)
 ✓ Κρατάς ομπρέλα για να μη βραχείς από τη βροχή. Το καλοκαίρι στην παραλία έχουμε ομπρέλα θαλάσσης για να μη μας καίει ο ήλιος. 🎵 ο-μπρέ-λα

ονειρεύομαι ρήμα (ονειρεύτηκα, θα ονειρευτώ)
 ✓ Όταν ονειρεύεσαι, βλέπεις στον ύπνο σου ότι συμβαίνουν διάφορα πράγματα. Βλέπεις όνειρα.
 ✎ Η Αθηνά κοιμόταν και ονειρεύτηκε πως είχε φτερά και πετούσε.
 ✓ Όταν είσαι ξύπνιος κι ονειρεύεσαι, σκέφτεσαι πράγματα που θέλεις να κάνεις. Κάνεις όνειρα.
 ✎ Η Αθηνά ονειρεύεται να γίνει ζωγράφος όταν μεγαλώσει. ◇ Ο Κώστας είδε στ' όνειρό του πως ήταν καλοκαίρι κι έκανε μπάνιο στην παραλία. Η Αλίκη πάλι καθόταν στην πολυθρόνα κι ονειροπολούσε. Έκανε όνειρα για το μέλλον. 🎵 ό-νει-ρεύ-ο-μαι

όνειρο [το] ουσιαστικό (όνειρα) → ονειρεύομαι

όνομα [το] ουσιαστικό (ονόματα)
 ✓ Όλοι μας έχουμε ένα όνομα. Εσένα πως σε λένε;
 ◇ Το ονοματεπώνυμό σου ποιο είναι; Η Αθηνά ονόμασε τη γάτα της Ροζαλία. 🎵 ό-νο-μα

ονομάζω, ονομάζομαι ρήμα (ονόμασα, θα ονομάσω) → όνομα

οξεία [η] ουσιαστικό (οξείες)
 ✓ Η οξεία είναι το σημάδι (´) που βάζουμε στις

οξυγόνο -----οργανισμός

α λέξεις για να ξέρουμε σε ποια συλλαβή θα τις
β τονίσουμε. 🎵 ο-ξει-α

γ **οξυγόνο** [το] ουσιαστικό (οξυγόνα)

δ Το οξυγόνο είναι ο καθαρός αέρας που αναπνέουμε.

ε «Αναπνεύσαμε οξυγόνο στην εκδρομή που κάναμε στο βουνό» είπε ο Νίκος. 🎵 ο-ξυ-γό-νο

η **οπαδός** [ο], [η] ουσιαστικό (οπαδοί)

θ Οπαδó λέμε αυτόν που αγαπάει μία ομάδα, παρακολουθεί τους αγώνες της και την

ι υποστηρίζει. Ο θεός Τάκης είναι οπαδός της ομάδας μπάσκετ της πόλης του. 🎵 ο-πα-δός

κ **όπλο** [το] ουσιαστικό (όπλα)

λ Οι στρατιώτες πολεμούν με όπλα.

μ Πηγαίνουν στον πόλεμο **οπλισμένοι**. 🎵 ό-πλο

ν **όραση** [η] ουσιαστικό (οράσεις)

ξ Ο παππούς του Κώστα δεν έχει καλή όραση και γι' αυτό φοράει γυαλιά. Δε βλέπει καλά.

ο Στο χωριό του θείου Αλέκου η γέφυρα είναι ορατή από μακριά, γιατί είναι πολύ μεγάλη. Μπορούμε να τη δούμε από μακριά. 🎵 ό-ρα-ση

π **οργανισμός** [ο] ουσιαστικό (οργανισμοί)

ρ Ο οργανισμός είναι όλα μαζί τα μέρη και τα όργανα του σώματός μας. «Το νερό είναι

σ απαραίτητο για τον οργανισμό μας» είπε ο κύριος Γιάννης στον Κώστα και την Αθηνά.

τ Καθετί που είναι ζωντανό είναι ένας οργανισμός.

ὄργανο ----- ὄρεξη--

 Τα ζώα είναι διαφορετικοί οργανισμοί από τα φυτά. ορ-γα-νι-σμός

ὄργανο [το] ουσιαστικό (ὄργανα)

Η καρδιά και το στομάχι είναι ὄργανα του ανθρώπινου σώματος. Τα ὄργανα κάνουν μία ορισμένη δουλειά.

✓ Η κιθάρα και το βιολί είναι μουσικά ὄργανα που παίζουν μουσική. ὄρ-γα-νο

οργανώνω, οργανώνομαι ρήμα
(οργάνωσα, θα οργανώσω)

Όταν οργανώνεις μία γιορτή, κανονίζεις πώς ακριβώς θα γίνει η γιορτή. Η θεία Κατερίνα

οργάνωσε μία γιορτή για τα γενέθλια του θείου Σταμάτη. Στην οργάνωση της γιορτής βοήθησε και η κυρία Μαργαρίτα. ορ-γα-νώ-νω

οργώνω, οργώνομαι ρήμα (ὀργωσα, θα οργώσω)

Όταν ο γεωργός οργώνει, σκάβει το χωράφι του με το αλέτρι ή με το τρακτέρ για να μπορεί μετά να το καλλιεργήσει. Το ὀργωμα της γης γίνεται το

φθινόπωρο. ορ-γώ-νω

ὄρεξη [η] ουσιαστικό (ορέξεις)

Όταν έχεις ὄρεξη, θέλεις να φας το φαγητό σου.

 Ο Κώστας και οι φίλοι του πήγαν εκδρομή στο βουνό. Η εκδρομή τους άνοιξε την ὄρεξη κι έφαγαν πολύ. ● ανορεξία

✓ Όταν έχεις ὄρεξη για κάτι, θέλεις να το κάνεις.

 Στη γιορτή ο Κώστας και η Αθηνά είχαν ὄρεξη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ὄρθιος -----οριζόντιος

α για μουσική και ο θεός Σταμάτης τους άφησε να
β τραγουδήσουν ένα τραγούδι. ○ διάθεση, κέφι
γ ♪ ό-ρε-ξη

δ **ὄρθιος**, ὄρθια, ὄρθιο επίθετο (ὄρθιοι, ὄρθιες,
ε ὄρθια)
ζ Όταν είσαι ὄρθιος, στέκεσαι στα πόδια σου
χωρίς να κάθεται κάπου ή να είσαι ξαπλωμένος.
η ✎ Έξω από το σινεμά είχε μία τεράστια ουρά. Η
θ θεία Κατερίνα και ο θεός Σταμάτης μπήκαν κι αυτοί
ι στην ουρά και περίμεναν ὄρθιοι
κ πολλή ώρα. ● καθιστός, ξαπλωτός
λ «Καλύτερα να βάλουμε τα βιβλία
ὄρθια στη βιβλιοθήκη» είπε η Αθηνά
μ στον Κώστα. Να τα βάλουμε δηλαδή με
ν τη στενή πλευρά τους προς τα κάτω. ♪ ὄρ-θι-ος

ξ **ορθογραφία** [η] ουσιαστικό
ο Όταν ξέρεις ορθογραφία, ξέρεις να γράφεις
σωστά τις λέξεις χωρίς να κάνεις λάθη.
π ♪ ορ-θο-γρα-φί-α

ρ **ορίζοντας** [ο] ουσιαστικό (ορίζοντες)
σ Ο ορίζοντας είναι η γραμμή που νομίζουμε ότι
τ υπάρχει εκεί που ο ουρανός ακουμπά τη γη ή τη
υ θάλασσα. ✎ Ο Κώστας κοιτούσε για ώρες μακριά
φ στον ορίζοντα για να δει αν έρχεται κάποιο πλοίο
χ στην Κρήτη. Καθόταν εκεί μέχρι που σκοτείνιασε και
ο ήλιος εξαφανίστηκε στον ορίζοντα. ♪ ο-ρί-ζο-ντας

ψ **οριζόντιος**, οριζόντια, οριζόντιο επίθετο
ω (οριζόντιοι, οριζόντιες, οριζόντια)

ὄριο-----ορμώ--

☑ Όταν κάτι είναι **οριζόντιο**, είναι παράλληλο προς το έδαφος, δεν είναι ὀρθίο ή πλάγιο. ✍ Το τραπέζι είναι οριζόντιο για να μη γλιστρούν τα πιάτα και πέφτουν κάτω» είπε γελώντας η κυρία Μαργαρίτα στην Αθηνά. **ορίζοντας** 🎵 ο-ρι-ζό-ντι-ος

ὄριο [το] ουσιαστικό (ὄρια)

☑ Το ὄριο είναι μία γραμμή ή ένα σημείο πέρα από το οποίο δεν μπορεί να γίνει κάτι. ✍ Τα ὄρια ενός γηπέδου ποδοσφαίρου είναι η άσπρη γραμμή που βρίσκεται γύρω του.

✓ Τα ὄρια μεταξύ δύο χωρών είναι τα σύνορά τους. Είναι η γραμμή που τα χωρίζει. ✍ Ο ποταμός Έβρος είναι το φυσικό ὄριο μεταξύ Ελλάδας και Τουρκίας. 🎵 ὄ-ρι-ο

ορισμένος, **ορισμένη**, **ορισμένο** μετοχή (ορισμένοι, ορισμένες, ορισμένα)

☑ Όταν κάτι είναι **ορισμένο**, έχει αποφασιστεί ακριβώς πώς θα είναι.

✍ «Η επίσκεψη στο μουσείο είναι ορισμένη για την άλλη Τρίτη» είπε η Αλίκη στην Αθηνά. Έχει κανονιστεί για την Τρίτη. ● **αόριστος**

✓ (σαν αντωνυμία, μόνο στον πληθυντικό)

Ορισμένοι μαθητές μιλάνε μέσα στην τάξη. Κάποιοι, μερικοί. 🎵 ο-ρι-σμέ-νος

ορμώ ρήμα (ὀρμησα, θα ορμήσω)

☑ Όταν **ορμάς** κάπου, κινείσαι προς τα μπροστά με δύναμη και ταχύτητα και συνήθως μ' εχθρική πρόθεση. ✍ Ο θεός Αλέκος είπε ότι ο σκύλος του ὀρμησε σ' ένα λύκο για να τον διώξει μακριά από

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ὄρος ----- ορχήστρα

α το κοπάδι του γείτονα. ◊ Ο σκύλος

β έτρεξε προς τον λύκο με ορμή.

γ ○ δύναμη 🎵 ορ-μώ

δ **ὄρος** [ο] ουσιαστικό (ὄροι)

ε Ο ὄρος είναι κάτι που πρέπει να συμβεί πριν από κάτι άλλο. ✎ Ο Κώστας λέει ότι θα πάνε εκδρομή

ζ με τον ὄρο ότι θα κάνει καλό καιρό. 🎵 ὄ-ρος

η **ὄρος** [το] ουσιαστικό (ὄρη)

θ Το ὄρος είναι το βουνό. ✎ Ο Κώστας βρήκε στον
ι χάρτη της Ελλάδας το ὄρος Ὀλυμπος. ○ βουνό

κ ◊ «Η Ἑπειρος είναι μία ορεινή περιοχή της Ελλάδας
λ και η Πίνδος είναι η πιο γνωστή οροσειρά της» είπε
μ η δασκάλα. Ὅλοι ὄμως οι ορειβάτες θέλουν ν'
ν ανεβούν στην κορυφή του ὄρους Ὀλυμπος. 🎵 ὄ-ρος

ξ **ὄροφος** [ο] ουσιαστικό (ὄροφοι)

ο Μία πολυκατοικία έχει πολλούς ορόφους.

π 🎵 ὄ-ρο-φος

ρ **ορφανός, ορφανή, ορφανό** επίθετο (ορφανοί,
σ ορφανές, ορφανά)

τ Ένα παιδί είναι ορφανό, όταν έχει χάσει τον έναν
υ ή και τους δύο γονείς του. 🎵 ορ-φα-νός

φ **ορχήστρα** [η] ουσιαστικό (ορχήστρες)

χ Η ορχήστρα είναι μία ομάδα από
ψ μουσικούς που ο καθένας έχει ένα
ω μουσικό όργανο κι όλοι μαζί

παίζουν το ίδιο κομμάτι. 🎵 ορ-χή-στρα

όσπριο----- ούζο--

όσπριο [το] ουσιαστικό (όσπρια)

☑ Οι φακές, τα φασόλια, τα ρεβίθια κι ο αρακάς είναι όσπρια. 🎵 ό-σπρι-α

οστό [το] ουσιαστικό (οστά)

☑ Τα οστά είναι τα κόκαλα που έχουμε στο σώμα μας. 🎵 ο-στό

όστρακο [το] ουσιαστικό (όστρακα)

☑ Το **όστρακο** κλείνει μέσα του και προστατεύει το μαλακό μέρος κάποιων ζώων.

✍ Ο Κώστας και η Αθηνά μαζεύουν πολλά πολύχρωμα όστρακα στις παραλίες της Κρήτης.

○ κοχύλι, κέλυφος 🎵 ό-στρα-κο

όσφρηση [η] ουσιαστικό

☑ Χθες η Αθηνά δεν είχε καθόλου **όσφρηση**, γιατί ήταν συναχωμένη. Δεν μπορούσε να μυρίσει τίποτα. 🎵 ό-σφρη-ση

ουδέτερος, ουδέτερη, ουδέτερο επίθετο

(ουδέτεροι, ουδέτερες, ουδέτερα)

☑ Όταν σ' έναν καβγά είσαι **ουδέτερος**, δεν παίρνεις τη θέση ούτε του ενός ούτε του άλλου.

🎵 ου-δέ-τε-ρος

ούλο [το] ουσιαστικό (ούλα)

☑ Τα **ούλα** κρατούν τα δόντια σου στη θέση τους.

🎵 ού-λο

ούζο [το] ουσιαστικό (ούζα)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ουρά-----ουρανός

α

☑ Το ούζο είναι ένα ποτό για τους μεγάλους. Έχει μέσα πολύ οινόπνευμα. Όταν του ρίχνεις νερό, γίνεται άσπρο. 🎵 ού-ζο

β

γ

δ

ουρά [η] ουσιαστικό (ουρές)

ε

☑ Πολλά ζώα έχουν ουρά. ✎ Ο σκύλος του κυρίου Μιχάλη κούνησε την ουρά του από χαρά, μόλις είδε την Αθηνά και την Ελένη.

ζ

η

θ

✓ Η ουρά του αεροπλάνου είναι το πίσω μέρος του.

ι

✓ Έξω από το σινεμά περίμεναν ουρές ανθρώπων.

κ

Ο θεός Σταμάτης ήθελε να φύγουν αλλά η θεία

λ

Κατερίνα είπε να μπουν στην ουρά και

μ

να περιμένουν. ○ σειρά 🎵 ου-ρά

Μία αλεπού με μεγάλη ουρά

ν

ξ

ουράνιο τόξο [το] ουσιαστικό → ουρανός, τόξο

ο

ουρανοξύστης [ο] ουσιαστικό

π

(ουρανοξύστες)

ρ

☑ Ο ουρανοξύστης είναι ένα κτίριο με

σ

πάρα πολλούς ορόφους και μεγάλο ύψος.

τ

Στην Αμερική έχει πολλούς ουρανοξύστες.

υ

◇ **ουρανός** 🎵 ου-ρα-νο-ξύ-στης

φ

ουρανός [ο] ουσιαστικό (ουρανοί)

χ

☑ Βλέπουμε τον ουρανό ψηλά πάνω από το κεφάλι

ψ

μας, όταν είμαστε έξω. Όταν κάνει καλό καιρό, είναι

ω

γαλάζιος. Όταν βρέχει, είναι γκρίζος και γεμάτος

σύννεφα. ◇ Μόλις σταμάτησε η βροχή, βγήκε

στον ουρανό ένα ουράνιο τόξο. 🎵 ου-ρα-νός_

ουρλιάζω ρήμα (ούρλιαξα, θα ουρλιάξω)

☑ Τα άγρια ζώα ουρλιάζουν.

✍ Ο θείος Αλέκος αναστατώθηκε, όταν άκουσε ένα λύκο να ουρλιάζει. Είχαν μπει στο χωριό λύκοι;

✓ Όταν οι άνθρωποι ουρλιάζουν, φωνάζουν πολύ δυνατά. ✍ «Να μην ξαναγίνει αυτό!» ούρλιαξε ο

κύριος Μιχάλης, όταν είδε το σπασμένο παράθυρο.

◇ Τα παιδιά άκουσαν το ουρλιαχτό του κυρίου Μιχάλη και φοβήθηκαν. 🎵 ουρ-λιά-ζω

οφθαλμίατρος [ο] ουσιαστικό (οφθαλμιάτροι)

☑ Ο οφθαλμίατρος είναι ο γιατρός που φροντίζει τα μάτια μας. 🎵 ο-φθαλ-μί-α-τρος

όχθη [η] ουσιαστικό (όχθες)

☑ Η όχθη του ποταμού ή της λίμνης είναι η στεριά που βρίσκεται στην άκρη του ποταμού ή της λίμνης και βρέχεται από το νερό. 🎵 ό-χθη

οχιά [η] ουσιαστικό (οχιές)

☑ Η οχιά είναι ένα επικίνδυνο φίδι που ζει στην Ελλάδα. Το χρώμα του είναι γκριζο ή καφέ.

✓ Οχιά λέμε και κάποιον άνθρωπο που είναι κακός, ύπουλος κι επικίνδυνος. 🎵 ο-χιά

όψη [η] ουσιαστικό (όψεις)

☑ Άλλαξε η όψη της κυρίας Μαργαρίτας με το καινούριο χτένισμα. Άλλαξε το πρόσωπό της.

✓ Η όψη ενός πράγματος είναι αυτό που εμείς βλέπουμε. ✍ «Άλλαξε η όψη της Αθήνας με τους Ολυμπιακούς Αγώνες» είπε η Αλίκη. 🎵 ό-ψη

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Π π

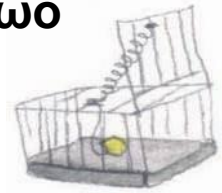
παγάκι [το] ουσιαστικό (παγάκια) → πάγος

παγίδα [η] ουσιαστικό (παγίδες)

☑ Για να πιάσουμε ένα ποντίκι, ένα λαγό ή κάποιο άλλο ζώο, στήνουμε μία παγίδα. Συνήθως η παγίδα είναι κρυμμένη και δε φαίνεται, κι έτσι το ζώο πέφτει ή μπαίνει μέσα σ' αυτή. ○ φάκα

✓ Λέμε ότι ένας δρόμος είναι γεμάτος παγίδες για τους οδηγούς, όταν είναι γεμάτος κινδύνους που δε φαίνονται. ◇ Μία

ποντικοπαγίδα παγίδεψε την ουρά της Ροζαλίας. Την έπιασε. Η Ροζαλία παγιδεύτηκε. 🎵 πα-γί-δα

παγιδεύω, παγιδεύομαι ρήμα (παγίδεψα, θα παγιδέψω) → παγίδα

παγκάκι [το] ουσιαστικό (παγκάκια)

☑ Το παγκάκι είναι ένα κάθισμα για τρία ή τέσσερα άτομα στις πλατείες, τα πεζοδρόμια και τις παιδικές χαρές. 🎵 πα-γκά-κι

πάγκος [ο] ουσιαστικό (πάγκοι)

✓ Ο πάγκος είναι ένα κάθισμα, φτιαγμένο από μία σανίδα για να κάθονται πολλά άτομα. Στον πάγκο δεν υπάρχει πίσω μέρος για ν' ακουμπάμε την πλάτη μας.

✓ Ο πάγκος της κουζίνας είναι μία

παγκόσμιος ----- πάγος--

μακρόστενη επιφάνεια. Πάνω στον πάγκο κόβουμε φρούτα και λαχανικά ή κάνουμε άλλες δουλειές. Στη λαϊκή αγορά οι πωλητές πουλούν φρούτα και λαχανικά πάνω σε πάγκους. 🎵 πά-γκος

παγκόσμιος, παγκόσμια, παγκόσμιο επίθετο (παγκόσμιοι, παγκόσμιες, παγκόσμια)

☑ Σήμερα στο σχολείο της Αθηνάς τα παιδιά τραγούδησαν για την παγκόσμια ειρήνη, δηλαδή για την ειρήνη σ' ολόκληρο τον κόσμο.

◇ κόσμος 🎵 πα-γκό-σμι-ος

παγοδρομία [η] ουσιαστικό (παγοδρομίες)

→ πάγος

παγοδρόμιο [το] ουσιαστικό (παγοδρόμια)

→ πάγος

παγόνι [το] ουσιαστικό (παγόνια)

☑ Το παγόνι είναι ένα μεγάλο πουλί με πολύχρωμη και μεγάλη ουρά που μοιάζει με βεντάλια.

🎵 πα-γό-νι 🖋 'τα ζώα'

παγοπέδιλο [το] ουσιαστικό (παγοπέδιλα) → πάγος

πάγος [ο] ουσιαστικό (πάγοι)

☑ Όταν κάνει πάρα πολύ κρύο, το νερό γίνεται πάγος. Όταν το νερό μίας λίμνης παγώνει, γίνεται πάγος και, όταν θέλουμε να περπατήσουμε

- Πού αλλού υπάρχουν πάγοι;

παγωνιά -----πάγκος

α πάνω του, γλιστράει πολύ. **◇** Η Αθηνά βάζει
β συνήθως παγάκια στην πορτοκαλάδα της για να
γ την παγώσει. Αγαπάει τις παγοδρομίες και θαυμάζει
δ τους αθλητές που φορούν παγοπέδιλα και τρέχουν
ε πάνω σε ειδικές πίστες με πάγο, τα παγοδρόμια.
ζ Τρομάζει, όμως, όταν ακούει ιστορίες με πλοία που
η πέφτουν πάνω σε παγόβουνα στην Ανταρκτική.
θ **παγωτό** 🎵 πά-γος

παγωνιά [η] ουσιαστικό (παγωνιές) → παγώνω

παγώνω ρήμα (πάγωσα, θα παγώσω)

☑ Όταν παγώνεις κάτι, το κάνεις πάγο. Όταν κάτι παγώνει, γίνεται πάγος. ✎ Ο Κώστας βγήκε έξω
κι είδε ότι το χιόνι είχε παγώσει.

☑ Όταν παγώνεις, κρυώνεις πολύ, νιώθεις παγωμένος. ✎ «Τι κρύο είναι αυτό, πάγωσα!» είπε ο Κώστας. **◇** Όλη τη νύχτα είχε παγωνιά κι έκανε κρύο. **πάγωμα, παγωμάρα** 🎵πα-γώ-νω

παγωτό [το] ουσιαστικό (παγωτά)

☑ Το παγωτό είναι ένα παγωμένο γλυκό φτιαγμένο από διάφορα υλικά, όπως γάλα, σοκολάτα και φρούτα. **◇ παγωτατζής** 🎵πα-γω-τό

παζάρι [το] ουσιαστικό (παζάρια)

☑ Το παζάρι είναι μία αγορά σε δημόσιο χώρο. Εκεί μαζεύονται οι έμποροι και πουλούν φρούτα, λαχανικά κι άλλα πράγματα πάνω σε πάγκους.

○ λαϊκή αγορά

✓ Όταν κάνεις παζάρι ή παζάρια, προσπαθείς

παζλ ----- παιδαγωγός--

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ν' αγοράσεις κάτι σε χαμηλότερη τιμή. **◇ Όταν κάνεις παζάρι, παζαρεύεις την τιμή.** **♪ πα-ζά-ρι**

παζλ [το] ουσιαστικό

✓ Το παζλ είναι ένα επιτραπέζιο παιχνίδι με πολλά μικρά κομμάτια, που πρέπει να μπουν στη σωστή θέση για να φανεί μία εικόνα. **♪ παζλ**

-Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

παθαίνω ρήμα (έπαθα, θα πάθω)

✓ Όταν παθαίνεις κάτι, σου συμβαίνει κάτι κακό.

✎ «Ξέρεις τι έπαθε η Αθηνά; Έχασε τη Ροζαλία» είπε η Ελένη στον Νίκο.

✓ «Αχ, την έπαθα! Έδωσα στον φούρναρη 10 ευρώ για 1 κιλό ψωμί, κι εκείνος κατά λάθος μου έδωσε πίσω 1 ευρώ» είπε η κυρία Μαργαρίτα. Την πάτησα.

✓ «Είδα κι έπαθα για να σηκώσω τις βαλίτσες» είπε ο θείος Τάκης. Κουράστηκα πολύ.

✓ «Πώς το έπαθες και σταμάτησες τα αστεία;» είπε η Αθηνά στον Νίκο. Τι έγινε και τα σταμάτησες;

♪ πα-θαί-νω

πάθος [το] ουσιαστικό (πάθη)

✓ Όταν έχεις πάθος για κάτι, έχεις μεγάλη επιθυμία κι αγάπη γι' αυτό. **✎** Η Αθηνά έχει πάθος με τη

ζωγραφική. Ζωγραφίζει κάθε φορά που έχει ελεύθερο χρόνο. **♪ πά-θος**

παιδαγωγός [ο], [η] ουσιαστικό (παιδαγωγοί)

→ παιδί

παιδεία ----- παιδική χαρά

α

παιδεία [η] ουσιαστικό

β

☑ Όταν δίνεις παιδεία σε κάποιον, του δίνεις γνώσεις και του μαθαίνεις τρόπους συμπεριφοράς για να γίνει καλύτερος άνθρωπος. Παιδεία λέμε και τη μόρφωση που δίνουν οι δάσκαλοι στο σχολείο.

γ

δ

ε

○ καλλιέργεια, εκπαίδευση 🎵 παι-δεί-α

ζ

- Προσοχή! Η λέξη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

η

θ

παιδεύω, παιδεύομαι ρήμα (παίδεψα, θα παιδέψω)

ι

☑ Όταν παιδεύεις κάποιον, τον ταλαιπωρείς ή τον βασανίζεις. Όταν παιδεύεσαι, ταλαιπωρείσαι και κουράζεσαι πολύ για να κάνεις κάτι.

κ

λ

✍ Ο Κώστας παιδεύτηκε πολύ, μέχρι να τελειώσει το παζλ. 🎵 παι-δεύ-ω

μ

ν

παιδί [το] ουσιαστικό (παιδιά)

ξ

☑ Παιδί λέμε ένα μικρό αγόρι ή ένα μικρό κορίτσι. Παιδί λέμε και τον γιο ή την κόρη κάποιου.

ο

π

◇ Οι νηπιαγωγοί, οι δάσκαλοι και οι καθηγητές είναι παιδαγωγοί. Ο παιδίατρος είναι ο γιατρός που εξετάζει τα παιδιά. Τα παιδιά παίζουν συχνά στην παιδική χαρά, έναν ανοιχτό χώρο με κούνιες και τραμπάλες ή στον παιδότοπο, έναν κλειστό χώρο με πολλά παιχνίδια. Μερικές φορές πηγαίνουν και βλέπουν παιδικό θέατρο. παιδάκι 🎵 παι-δί

ρ

σ

τ

υ

παιδίατρος [ο], [η] ουσιαστικό (παιδίατροι)

→ παιδί

φ

χ

ψ

ω

παιδική χαρά [η] ουσιαστικό (παιδικές χαρές)

→ παιδί

παιδότοπος [ο] ουσιαστικό (παιδότοποι) → παιδί

παίζω ρήμα (έπαιξα, θα παίξω)

☑ Όταν παίζεις μόνος σου ή με κάποιον άλλο, ασχολείσαι μ' ένα παιχνίδι και περνάς ευχάριστα την ώρα σου. ✍ Σήμερα ο Κώστας και η Αθηνά έπαιξαν κρυφτό.

✓ Όταν παίζεις κάποιον, τότε τον δέχεσαι στο παιχνίδι να παίξει μαζί σου.

✓ Λέμε ότι η δουλειά των ποδοσφαιριστών είναι να παίζουν ποδόσφαιρο. Ακόμη λέμε ότι οι πιανίστες παίζουν πιάνο και οι ηθοποιοί παίζουν ρόλους.

◇ **Παίκτη** λέμε αυτόν που παίζει ένα παιχνίδι ή έναν αθλητή του μπάσκετ, του ποδοσφαίρου και άλλων αθλημάτων. (Λέμε και παίχτης). Όταν μας αρέσει το **παίξιμο** ενός ηθοποιού, μας αρέσει ο **τρόπος που παίζει τον ρόλο του. παιχνίδι** 🎵 παί-ζω

παίκτης [ο], **παίκτρια** [η] ουσιαστικό
(παίκτες, παίκτριες) → παίζω

παινεύω, **παινεύομαι** ρήμα (παίνεψα, θα παινέψω)

☑ Όταν παινεύεις κάποιον, λες καλά λόγια γι' αυτόν στους άλλους. ○ επαινώ ● κατηγορώ ◇ **έπαινος**
🎵 παι-νεύ-ω

παίρνω ρήμα (πήρα, θα πάρω)

☑ Όταν παίρνεις κάτι, το πιάνεις με τα χέρια σου και το φέρνεις κοντά σου.

✍ Ο Κώστας πήρε το βιβλίο κι άρχισε να διαβάζει.

παιχνίδι ----- πακετάρω

α

✓ Όταν παίρνεις κάτι, το αγοράζεις.

β

✍ Ο κύριος Γιάννης πήρε καινούριο αυτοκίνητο.

γ

✓ Η κυρία Μαργαρίτα πήρε σήμερα ταξί για να μην αργήσει στη δουλειά της.

δ

✓ «Πάρτε γρήγορα δρόμο από εδώ!» φώναξε θυμωμένος ο κύριος Μιχάλης στα παιδιά. Φύγετε!

ε

ζ

✓ Όταν παίρνουν τα μυαλά σου αέρα, περηφανεύεσαι για κάτι παραπάνω απ' ό,τι θα έπρεπε. 🎵 παίρ-νω

η

θ

ι

παιχνίδι [το] ουσιαστικό (παιχνίδια)

κ

☑ Τα αυτοκινητάκια και οι κούκλες είναι μερικά παιχνίδια που αγαπούν τα παιδιά. Με τα παιχνίδια παίζουμε. Παιχνίδι είναι και καθετί που μπορείς να κάνεις με τους φίλους σου για να περάσετε ευχάριστα τον ελεύθερο χρόνο σας. ✍ Το κρυφό

λ

μ

ν

ξ

ο

◇ Η Ροζαλία είναι πολύ παιχνιδιάρη,

παίζει συνέχεια ακόμα και με την

ουρά της. 🎵 παι-χνί-δι

π

ρ

σ

τ

παιχνιδιάρης, παιχνιδιάρη, παιχνιδιάρικο
επίθετο (παιχνιδιάρηδες, παιχνιδιάρες,
παιχνιδιάρικα) → παιχνίδι

υ

φ

χ

ψ

ω

πακετάρω ρήμα (πακετάρισα, θα πακετάρω)

→ πακέτο

Πότε λέμε ότι κάποιος μας πήρε στον λαιμό του;

Πότε λέμε ότι παίρνουμε το αίμα μας πίσω;

Πότε λέμε ότι παίρνουμε κάποιον στο ψιλό;

πακέτο [το] ουσιαστικό (πακέτα)

☑ Το πακέτο είναι ένα κουτί ή ένα δέμα που έχει μέσα ίδια πράγματα. Πολλές φορές αγοράζουμε τρόφιμα σε πακέτο, όπως ένα πακέτο μακαρόνια.

○ κουτί, κούτα ◇ Όταν πακετάρεις κάποια πράγματα, τα βάζεις σε πακέτο. 🎵 πα-κέ-το

παλαμάκια [τα] ουσιαστικό

☑ Όταν χτυπάμε παλαμάκια, χτυπάμε μεταξύ τους τις παλάμες και τα δάχτυλα των χεριών μας για να δείξουμε την ευχαρίστησή μας για κάτι.

○ χειροκρότημα ◇ παλάμη 🎵 πα-λα-μά-κια

παλάμη [η] ουσιαστικό (παλάμες)

☑ Η παλάμη είναι το μέσα μέρος του χεριού μας πριν από τα δάχτυλα μέχρι τον καρπό.

🎵 πα-λά-μη ✍ 'το σώμα μας'

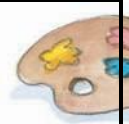
παλάτι [το] ουσιαστικό (παλάτια)

☑ Το παλάτι είναι το μεγάλο σπίτι όπου ζει ο βασιλιάς και η βασίλισσα. 🎵 πα-λά-τι

παλέτα [η] ουσιαστικό (παλέτες)

☑ Πάνω στην παλέτα ο ζωγράφος ετοιμάζει τα χρώματα που θα χρησιμοποιήσει. 🎵 πα-λέ-τα

Δες ζωγράφος, πινέλο

παλεύω ρήμα (πάλεψα, θα παλέψω)

☑ Όταν παλεύεις με κάποιον, αγωνίζεσαι μαζί του σώμα με σώμα και προσπαθείς να τον ρίξεις κάτω έτσι ώστε να μην

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πάλη ----- παλτό

α μπορεί να κουνηθεί. Στους Ολυμπιακούς αγώνες
β υπάρχει το αγώνισμα της πάλης. πα-λεύ-ω

γ
δ **πάλη** [η] ουσιαστικό → παλεύω

ε **παλικάρι** [το] ουσιαστικό (παλικάρια)
ζ Το παλικάρι είναι ένας γενναίος και δυνατός
η άνδρας. λεβέντης πα-λι-κά-ρι

θ **παλιόπαιδο** [το] ουσιαστικό (παλιόπαιδα)
ι Παλιόπαιδο λέμε το παιδί που κάνει αταξίες και
κ ζαβολιές. πα-λιό-παι-δο

λ **παλιός**, παλιά, παλιό επίθετο (παλιοί, παλιές,
μ παλιά)
ν Όταν κάτι είναι παλιό, φτιάχτηκε πριν από πολύ
ξ καιρό. Ο κύριος Μιχάλης μένει στο σπίτι που
ο έχτισε ο πατέρας του. Το σπίτι του είναι παλιό.
π Κάτι που είναι παλιό, δεν υπάρχει πια και στη
θέση του είναι κάτι άλλο. «Αυτό ήταν το παλιό
ρ μας αυτοκίνητο. Τώρα αγοράσαμε καινούργιο» είπε
σ η Αθηνά στην Ελένη. καινούριος, νέος Όταν
τ **κάτι παλιώνει, γίνεται παλιό.** πα-λιός
υ ‘αντίθετα’

φ **παλιώνω** ρήμα (πάλιωσα, θα παλιώσω) → παλιός

χ **παλτό** [το] ουσιαστικό (παλτό/παλτά)
ψ Το παλτό είναι ένα χοντρό και μακρύ ρούχο. Το
ω φοράμε τον χειμώνα πάνω από τα ρούχα μας για να
προστατευόμαστε από το κρύο.
 παλ-το ‘τα ρούχα’

πάνα [η] ουσιαστικό (πάνες)

✓ Πάνες φοράνε τα μωρά για να μη λερώνουν τα ρούχα τους, όταν τα κάνουν πάνω τους. 🎵 πά-να

πανάκριβος, πανάκριβη, πανάκριβο επίθετο
(πανάκριβοι, πανάκριβες, πανάκριβα)

☑ Λέμε ότι κάτι είναι πανάκριβο, όταν κοστίζει πολλά χρήματα για να το αγοράσεις.

● πάμφθηνος 🎵 πα-νά-κρι-βος

πανέξυπνος, πανέξυπνη, πανέξυπνο επίθετο
(πανέξυπνοι, πανέξυπνες, πανέξυπνα)

☑ «Ο Κώστας είναι πανέξυπνο παιδί» είπε η δασκάλα στον κύριο Γιάννη. Είναι πολύ έξυπνος.

🎵 πα-νέ-ξυ-πνος

πανεπιστήμιο [το] ουσιαστικό (πανεπιστήμια)

☑ Στο πανεπιστήμιο μπορούν να σπουδάσουν κάποια επιστήμη οι μαθητές που τελειώνουν το λύκειο. ✍ Ο κύριος Γιάννης πήγε στο πανεπιστήμιο και σπούδασε αρχιτέκτονας. 🎵 πα-νε-πι-στή-μι-ο

πανέρι [το] ουσιαστικό (πανέρια)

☑ Το πανέρι είναι ένα καλάθι. Μ' αυτό μεταφέρουμε τρόφιμα. 🎵 πα-νέ-ρι

πανηγύρι [το] ουσιαστικό (πανηγύρια)

☑ Σ' ένα πανηγύρι γιορτάζουμε όλοι μαζί την ημέρα της γιορτής ενός αγίου γλεντώντας και

- Αν βάλω το παν- πριν από το έξυπνος, ποια λέξη φτιάχνω;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

διασκεδάζοντας.

✓ Πανηγύρι λέμε και κάθε διασκέδαση που έχει πολύ κόσμο και πολύ θόρυβο.

○ γλέντι 🎵 πα-νη-γύ-ρι

πανί [το] ουσιαστικό (πανιά)

☑ Το πανί είναι ένα κομμάτι ύφασμα. Συνήθως μ' αυτό ξεσκονίζουμε. ◇ Το καλοκαίρι ο Κώστας φοράει πάνινα παπούτσια.

✓ Πανιά έχουν και μερικά πλοία για να κινούνται με τη βοήθεια του ανέμου.

✓ Η Αθηνά έγινε σαν το πανί, όταν κατάλαβε πως έχασε τη Ροζαλία. Έχασε το χρώμα της. 🎵 πα-νί

πανικός [ο] ουσιαστικό

☑ Όταν είμαστε σε πανικό ή μας πιάνει πανικός, αισθανόμαστε μεγάλο φόβο και κάνουμε πράγματα χωρίς να σκεφτόμαστε. ● ψυχραιμία 🎵 πα-νι-κός

πανό [το] ουσιαστικό

☑ Το πανό είναι ένα μεγάλο κομμάτι ύφασμα, χαρτί ή πλαστικό που πάνω του είναι γραμμένα συνθήματα ή διαφημίσεις. Το πανό είναι κρεμασμένο ψηλά σε τοίχο ή ανάμεσα σε κολόνες ή στηρίζεται σε μεγάλα ξύλα που κρατούν στα χέρια τους διαδηλωτές. 🎵 πα-νό

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

πανοπλία ----- παντοπωλείο--

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πανοπλία [η] ουσιαστικό (πανοπλίες)

☑ Πανοπλία φορούσαν οι στρατιώτες πολύ παλιά στην Αρχαία Ελλάδα και στο Βυζάντιο για να προστατεύονται από τα όπλα των εχθρών.

🎵 πα-νο-πλί-α

παντελόνι [το] ουσιαστικό (παντελόνια)

☑ Το παντελόνι είναι ένα ρούχο που καλύπτει το σώμα από τα πόδια μας μέχρι τη μέση μας. Το φορούν οι άντρες και οι γυναίκες.

🎵 πα-ντε-λό-νι ✍️ 'τα ρούχα'

παντζάρι [το] ουσιαστικό (παντζάρια)

☑ Το παντζάρι είναι ένα κόκκινο φυτό που φυτρώνει κάτω από τη γη και τρώγεται βραστό σαν σαλάτα. 🎵 πα-ντζά-ρι

παντοπωλείο [το] ουσιαστικό (παντοπωλεία)

☑ Το παντοπωλείο είναι ένα μικρό, συνήθως, μαγαζί που πουλάει τρόφιμα και άλλα είδη πρώτης ανάγκης. ○ μίνι μάρκετ ◇ Ο κύριος Δημήτρης που έχει το παντοπωλείο είναι παντοπώλης.

🎵 πα-ντο-πω-λεί-ο

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

παντοπώλης ----- παξιμάδι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παντοπώλης [ο] ουσιαστικό (παντοπώληδες)
→ παντοπωλείο

παντόφλα [η] ουσιαστικό (παντόφλες)
☑ Τις παντόφλες τις φοράς μέσα στο σπίτι για να είναι ξεκούραστα και ζεστά τα πόδια σου.
🎵 πα-ντό-φλα 🖋️ 'τα ρούχα'

παντρεύω, παντρεύομαι ρήμα (πάντρεψα, θα παντρέψω)
☑ Όταν ένας άνδρας και μία γυναίκα παντρεύονται, κάνουν μεταξύ τους γάμο και γίνονται αντρόγυνο.
🖋️ Η θεία Κατερίνα είναι παντρεμένη με τον θείο Σταμάτη. 🎵 πα-ντρεύ-ω **Δες γάμος**

πάνω επίρρημα
☑ Όταν κάτι βρίσκεται πάνω, βρίσκεται ψηλά σε σχέση με κάτι άλλο. 🖋️ Η Αθηνά κοίταξε πάνω από το κεφάλι της, στα πιο ψηλά ράφια της βιβλιοθήκης. Τα βιβλία που ήθελε ήταν πάνω πάνω.
✓ Όταν κάτι βρίσκεται πάνω σε κάτι άλλο, είναι ακουμπισμένο σ' αυτό και καλύπτει ένα μικρό ή μεγάλο μέρος του. 🖋️ Η Αθηνά έβαλε την τσάντα της πάνω σε μία καρέκλα.
● κάτω 🎵 πά-νω - **Λέμε και επάνω.**

Η κούκλα είναι πάνω στο κρεβάτι και το αυτοκινητάκι κάτω από το κρεβάτι.

παξιμάδι [το] ουσιαστικό (παξιμάδια)
☑ Το παξιμάδι είναι ψωμί που το έχουμε ψήσει για δεύτερη φορά, ώστε να ξεραθεί. 🎵 πα-ξι-μά-δι

παπαγάλος [ο] ουσιαστικό (παπαγάλοι)

☑ Ο παπαγάλος είναι ένα πουλί με πολύχρωμα φτερά που μπορεί να ζήσει μέσα σε κλουβί κοντά στον άνθρωπο. Μερικοί παπαγάλοι μαθαίνουν να επαναλαμβάνουν λέξεις ακούγοντας τους ανθρώπους.

◇ Η δασκάλα ζήτησε από τους μαθητές της να μην παπαγαλίζουν το μάθημα, αλλά να το λένε με δικά τους λόγια. 🎵 πα-πα-γά-λος

παπαρούνα [η] ουσιαστικό (ταταρούνες)

☑ Η παπαρούνα είναι ένα κόκκινο λουλούδι με λεπτό μαύρο κοτσάνι που ανθίζει την άνοιξη μαζί με τις μαργαρίτες. 🎵 πα-πα-ρού-να ✍️ 'τα λουλούδια'

παπάς [ο] ουσιαστικό (παπάδες)

☑ Ο παπάς είναι αυτός που κάνει τη Θεία Λειτουργία στην εκκλησία. Τα ρούχα του τα λέμε ράσα. ○ ιερέας 🎵 πα-πάς

πάπια [η] ουσιαστικό (πάπιες)

☑ Η πάπια είναι ένα πουλί που ζει κοντά στο νερό κι έχει πλατύ ράμφος. Έχει πόδια σαν πτερύγια για να κολυμπάει γρήγορα.

✓ Λέμε ότι κάποιος κάνει την πάπια, όταν κάνει πως δεν καταλαβαίνει. 🎵 πά-πια ✍️ 'το αγρόκτημα'

πάπλωμα [το] ουσιαστικό (παπλώματα)

☑ Με το πάπλωμα σκεπαζόμαστε τον χειμώνα, όταν έχει πολύ κρύο. Το πάπλωμα είναι μαλακό και γεμισμένο συνήθως

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παπούτσι ----- παραγγελία

α με πούπουλα ή βαμβάκι. 🎵 πά-πλω-μα

β **παπούτσι** [το] ουσιαστικό (παπούτσια)

γ Τα παπούτσια τα φοράμε στα πόδια μας για να
δ προστατευόμαστε, όταν περπατάμε, τρέχουμε ή
ε κάνουμε γυμναστική. 🎵 πα-πού-τσι ✍️ 'τα ρούχα'

ζ **παπούς** [ο] ουσιαστικό (παπούδες)

η Ο παπούς είναι ο πατέρας του μπαμπά σου ή
θ της μαμάς σου. 🎵 παπ-πούς ✍️ 'η οικογένεια'

ι **παράβαση** [η] ουσιαστικό (παραβάσεις)

κ Κάνεις μία παράβαση, όταν δεν υπακούς σ' ένα
λ νόμο ή σ' έναν κανόνα. ✍️ Όταν περνάμε τον δρόμο
μ με κόκκινο, κάνουμε μία σοβαρή κι επικίνδυνη
ν παράβαση. Όταν ένας οδηγός περνάει τον δρόμο
ξ με κόκκινο, είναι παραβάτης. 🎵 πα-ρά-βα-ση

ο **παραβάτης** [ο], [η] ουσιαστικό

π (παραβάτες, παραβάτιδες) → παράβαση

ρ **παραγγελία** [η] ουσιαστικό (παραγγελίες)

σ Όταν δίνεις μία παραγγελία, ζητάς από κάποιον
τ να κάνει κάτι. ✍️ Πριν φύγει η κυρία Μαργαρίτα
υ άφησε παραγγελία στα παιδιά να τακτοποιήσουν
φ τα δωμάτιά τους.

χ Όταν δίνεις παραγγελία σ' ένα εστιατόριο ή ένα
ψ ζαχαροπλαστείο, λες στον σερβιτόρο τι θέλεις να
ω σου φέρει.

Όταν τρώμε σε ταβέρνα, παραγγέλνουμε αυτό
που θέλουμε να φάμε. 🎵 πα-ραγ-γε-λί-α

παραγγέλνω ----- παράγω--

παραγγέλνω και **παραγγέλω** ρήμα
(παράγγειλα, θα παραγγείλω) → παραγγελία

παραγεμίζω ρήμα (παραγέμισα, θα παραγεμίσω)

☑ Όταν παραγεμίζεις κάτι, το γεμίζεις πολύ περισσότερο απ' ό,τι πρέπει. ✎ «Κώστα, μην παραγεμίζεις την τσάντα σου με βιβλία, γιατί θα σκιστεί» είπε ο κύριος Γιάννης. ◇ **παραγέμισμα**

🎵 πα-ρα-γε-μί-ζω

παράγκα [η] ουσιαστικό (παράγκες)

☑ Η παράγκα είναι ένα μικρό πρόχειρο σπιτάκι, φτιαγμένο από ξύλο και άλλα υλικά. ✎ «Ξέρεις πού είναι η παράγκα του Καραγκιόζη;» ρώτησε ο Μπαρμπα-Γιώργος έναν περαστικό. ○ καλύβα 🎵 πα-ρά-γκα

παραγωγή [η] ουσιαστικό (παραγωγές)

→ παράγω

παραγωγός [ο], [η] ουσιαστικό (παραγωγοί)

→ παράγω

παράγω, **παράγομαι** ρήμα (παρήγαγα, θα παραγάγω)

☑ Όταν ένα εργοστάσιο παράγει κάτι, φτιάχνει κάτι σε μεγάλες ποσότητες. ✎ Η τάξη του Κώστα

Ο πατέρας του πατέρα σου κρύβεται στην προηγούμενη σελίδα. Μπορείς να βρεις ποιος είναι;
.....

παράδειγμα ----- παραδέχομαι

α

επισκέφτηκε ένα εργοστάσιο που παράγει

β

σοκολάτες. ○ φτιάχνω, βγάζω

γ

✓ Όταν ένα μέρος παράγει κάτι, είναι γνωστό για κάποιο προϊόν που βγάζει. ✎ Η Καλαμάτα

δ

παράγει ελιές και λάδι. Έχει μεγάλη παραγωγή

ε

λαδιού. ◇ Στη λαϊκή αγορά υπάρχουν πολλοί

ζ

παραγωγοί που πουλάνε φρούτα, ντομάτες,

η

πατάτες και λαχανικά. 🎵 πα-ρά-γω

θ

παράδειγμα [το] ουσιαστικό (παραδείγματα)

ι

☑ Όταν δίνουμε ένα παράδειγμα για μία λέξη στο «στο λεξικό σου», φτιάχνουμε μία πρόταση μ' αυτή τη λέξη για να σε βοηθήσουμε να καταλάβεις ποια είναι η σημασία της και πώς χρησιμοποιείται στη γλώσσα.

κ

λ

μ

ν

✓ Η Ελένη δίνει πάντα το καλό παράδειγμα:

ξ

σηκώνεται στο λεωφορείο για να καθίσουν οι

ο

μεγαλύτεροι. 🎵 πα-ρά-δειγ-μα

π

παράδεισος [ο] ουσιαστικό (παράδεισοι)

ρ

☑ Στον παράδεισο έβαλε ο Θεός τον Αδάμ και την Εύα να ζήσουν. Είναι ένα ονειρεμένο μέρος που εκεί πάνε όλοι οι καλοί άνθρωποι μετά τον θάνατό τους.

σ

τ

υ

φ

● κόλαση

χ

✓ Παράδεισο λέμε κι ένα όμορφο μέρος.

ψ

◇ Όταν κάτι είναι **παραδεισένιο**, είναι πολύ όμορφο.

ω

🎵 πα-ρά-δει-σος

παραδέχομαι ρήμα (παραδέχτηκα, θα παραδεχτώ)

☑ Η Αθηνά δεν ήθελε να παραδεχτεί ότι η Ροζαλία

παραδίνω ----- παραθερίζω--

χάθηκε. Δεν το δεχόταν, δε συμφωνούσε.

✓ Ο Κώστας δεν παραδέχεται τον Νίκο για αρχηγό της ομάδας στο ποδόσφαιρο. Νομίζει ότι ο Νίκος δεν είναι άξιος για αρχηγός.

✓ Ο Ίγκλι παραδέχτηκε τελικά ότι αυτός έσπασε το τζάμι του κυρίου Μιχάλη. Το ομολόγησε.

● αρνούμαι 🎵 πα-ρα-δέ-χο-μαι

παραδίνω και **παραδίδω**, **παραδίνομαι** ρήμα
(παρέδωσα, θα παραδώσω)

☑ Η δουλειά του ταχυδρόμου είναι να **παραδίνει** γράμματα και η δουλειά του δασκάλου να **παραδίδει** μαθήματα.

✓ Όταν κάποιος **παραδίνεται** σε κάποιον εχθρό, τον αφήνει να τον πιάσει. ◊ Όταν κάποιος **δεν προσέχει στην παράδοση** ενός μαθήματος, **δεν προσέχει στο μάθημα**. Όταν κάποιος κρατάει τις **παραδόσεις** ενός τόπου, κρατάει τα έθιμα που περνούν από γενιά σε γενιά. Είναι **παραδοσιακός**.

🎵 πα-ρα-δί-νω

παράδοση [η] ουσιαστικό (παραδόσεις)

→ παραδίνω

παραθερίζω ρήμα (παραθέρισα, θα παραθερίσω)

☑ Όταν **παραθερίζεις** κάπου, περνάς τις καλοκαιρινές σου διακοπές σ' ένα μέρος. ◊ Το καλοκαίρι

στα ελληνικά νησιά υπάρχουν πάρα πολλοί παραθεριστές. 🎵 πα-ρα-θε-ρί-ζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--- παραθεριστής-----παρακαλώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παραθεριστής [ο], [η] ουσιαστικό
(παραθεριστές, παραθερίστριες) → παραθερίζω

παράθυρο [το] ουσιαστικό (παράθυρα)
☑ Από το παράθυρο της αίθουσας μπαίνει το φως του ήλιου. Τα παράθυρα έχουν τζάμι, κι έτσι βλέπεις έξω στην αυλή του σχολείου. Παράθυρα έχουν τα κτίρια και τ' αυτοκίνητα για να μπαίνει αέρας και φως. **◇ Κάθε βράδυ κλείνουμε τα παραθυρόφυλλα του σπιτιού μας για να μη μπαίνει φως και να μπορούμε να κοιμηθούμε.** ○ παντζούρι
🎵 παρά-θυ-ρο ✍ 'το σπίτι'

παραθυρόφυλλο [το] ουσιαστικό
(παραθυρόφυλλα) → παράθυρο

παραίτηση [η] ουσιαστικό (παραιτήσεις)
→ παραιτούμαι

παραιτούμαι ρήμα (παραιτήθηκα, θα παραιτηθώ)
☑ Όταν παραιτείσαι από τη δουλειά σου, σταματάς να δουλεύεις, γιατί έτσι αποφάσισες. ✍ Ο μπαμπάς του Νίκου παραιτήθηκε από τη δουλειά του, γιατί βρήκε αλλού καλύτερη. **◇ Η παραίτησή του ήταν για καλό.** 🎵 πα-ραι-τού-μαι

παρακαλώ και παρακαλάω ρήμα (παρακάλεσα, θα παρακαλέσω)
☑ Όταν παρακαλās, ζητάς μ' ευγενικό τρόπο να σου κάνουν μία χάρη. ✍ Ο Κώστας παρακάλεσε

παρακάτω ----- παρακολουθώ--

την Αθηνά να τον βοηθήσει να τακτοποιήσει το δωμάτιό του.

✓ Όταν κάποιος σου λέει «Ευχαριστώ», απαντάς «Παρακαλώ». 🎵 πα-ρα-κα-λώ

παρακάτω επίρρημα

☑ «Θα σε περιμένω παρακάτω στο πάρκο» είπε η Αθηνά στην Ελένη. Λίγο πιο κάτω. ● παραπάνω

✓ «Και τι γίνεται παρακάτω στο παραμύθι, θείε Αλέκο;» ρώτησε έκπληκτος ο Κώστας. Τι γίνεται μετά, στη συνέχεια; 🎵 πα-ρα-κά-τω

παρακολουθηση [η] ουσιαστικό
(παρακολουθήσεις) → παρακολουθώ

παρακολουθώ, παρακολουθούμαι ρήμα
(παρακολουθήσα, θα παρακολουθήσω)

☑ Από τότε που οι κλέφτες μπήκαν στο μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, εκείνος συνέχεια νομίζει πως κάποιος τον παρακολουθεί. Πως κάποιος τον ακολουθεί από κοντά για να δει πού πάει και τι κάνει.

✓ Όταν παρακολουθείς κάποιον, προσέχεις τι κάνει και τι λέει. ✎ Η Ελένη παρακολουθεί με πολύ ενδιαφέρον τη δασκάλα της, όταν κάνει μάθημα.

◇ **παρακολουθηση** 🎵 πα-ρα-κο-λου-θώ

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--- παραλείπω ----- παρακαλώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παραλείπω ρήμα (παρέλειψα, θα παραλείψω)

☑ Όταν παραλείπεις κάτι, ξεχνάς να κάνεις κάτι που έπρεπε. ✎ Ο Κώστας παρέλειψε να πει στην μητέρα του ότι θ' αργούσε να γυρίσει κι εκείνη ανησύχησε. 🎵 πα-ρα-λεί-πω

παραλία [η] ουσιαστικό (παραλίες)

☑ Η παραλία είναι το κομμάτι της στεριάς που είναι δίπλα στη θάλασσα κι έχει συνήθως άμμο.

○ ακροθαλασσιά, ακρογιαλιά ✦ **παραλιακός**
🎵 πα-ρα-λί-α

παραλίγο επίρρημα

☑ «Άργησα να ξυπνήσω το πρωί και παραλίγο να χάσω το πλοίο» είπε ο θεός Τάκης. Λίγο ακόμη και θα το έχανα. 🎵 πα-ρα-λί-γο

παράλληλος, παράλληλη, παράλληλο επίθετο (παράλληλοι, παράλληλες, παράλληλα)

☑ Οι γραμμές του τρένου είναι παράλληλες μεταξύ τους, δηλαδή είναι η μία δίπλα στην άλλη και πάντα σε ίση απόσταση. ✎ Ο Κώστας παρατήρησε ότι τα καλώδια του ρεύματος πάνω στις κολόνες είναι παράλληλα.

🎵 πα-ράλ-λη-λος

παράλογος, παράλογη, παράλογο επίθετο (παράλογοι, παράλογες, παράλογα)

☑ Όταν κάποιος είναι παράλογος, δεν είναι λογικός, σκέφτεται και κάνει πράγματα που φαίνονται παράξενα στους άλλους. Κάνει παράλογα πράγματα. 🎵 πα-ρά-λο-γος

παραμελώ ----- παραμύθι--

παραμελώ, παραμελούμαι ρήμα (παραμέλησα, θα παραμελήσω)

☑ Όταν παραμελείς κάποιον ή κάτι, δεν ενδιαφέρεσαι και δεν ασχολείσαι μαζί τους.

✍ Η Αθηνά παραμέλησε τα μαθήματά της τον τελευταίο καιρό. «Θα φταίει που έχασε τη Ροζαλία» σκέφτηκε η δασκάλα της. 🎵 πα-ρα-με-λώ

παράμερα επίρρημα → παραμερίζω

παραμερίζω ρήμα (παραμέρισα, θα παραμερίσω)

☑ «Παραμέρισε λίγο να περάσω!» φώναξε η Αθηνά στον Νίκο. Κάνε στην άκρη! ♦ Το σπίτι του θείου Αλέκου είναι λίγο παράμερα, στην άκρη του χωριού. 🎵 πα-ρα-με-ρί-ζω

παραμυθάς [ο], **παραμυθού** [η] ουσιαστικό (παραμυθάδες, παραμυθούδες) → παραμύθι

παραμύθι [το] ουσιαστικό (παραμύθια)

☑ Τα παραμύθια είναι φανταστικές ιστορίες που διαβάζουμε ή διηγούμαστε στα παιδιά για να περάσουν ευχάριστα την ώρα τους. ✍ «Η Χιονάτη και οι επτά νάνοι» είναι το αγαπημένο παραμύθι της Αθηνάς. ♦ Οι παππούδες και οι γιαγιάδες είναι οι καλύτεροι παραμυθάδες των παιδιών. Λένε τις καλύτερες ιστορίες. Όταν κάποιος είναι πολύ όμορφος, λέμε ότι έχει παραμυθένια ομορφιά, γιατί είναι σαν να βγήκε από παραμύθι.

🎵 πα-ρα-μύ-θι ✍ 'τα παραμύθια'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παρανομία ----- παράξενος--

παρανομία [η] ουσιαστικό (παρανομίες)

→ παράνομος

παράνομος, παράνομη, παράνομο επίθετο

(παράνομοι, παράνομες, παράνομα)

☑ Όταν κάτι είναι παράνομο, δε συμφωνεί με τους νόμους και γι' αυτό τιμωρείται. ✍ Το παρκάρισμα των αυτοκινήτων στα πεζοδρόμια είναι παράνομο.

✓ Παράνομο λέμε κι αυτόν που παραβιάζει τους νόμους. ✍ Οι κλέφτες είναι παράνομοι.

● νόμιμος ◊ Όταν κάποιος είναι παράνομος, **παρανομεί, κάνει παρανομίες.** 🎵 πα-ρά-νο-μος

παρανομώ ρήμα (παρανόμησα, θα παρανομήσω) → παράνομος

παρानυφάκι [το] ουσιαστικό (παρानυφάκια)

☑ Το παρानυφάκι είναι το μικρό παιδί, αγόρι ή κορίτσι που πηγαίνει μαζί με τη νύφη στην εκκλησία κρατώντας την ουρά του νυφικού της.

◊ **νύφη** 🎵 πα-ρα-νυ-φά-κι

παραξενιά [η] ουσιαστικό (παραξενιές)

→ παράξενος

παράξενος, παράξενη, παράξενο επίθετο

(παράξενοι, παράξενες, παράξενα)

☑ Όταν κάποιος ή κάτι είναι παράξενο, δεν είναι συνηθισμένο και μας προκαλεί έκπληξη.

✍ Η Αθηνά αγόρασε ένα παράξενο καπέλο με πολλά χρώματα. ○ περίεργος, ασυνήθιστος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παραπάνω ----- παράπονο

α ✓ Όταν κάποιος είναι **παράξενος**, είναι ανάποδος
β και είναι δύσκολο να τον καταλάβουμε.
γ ○ περίεργος, ιδιότροπος ◇ Ο Νίκος
δ παραξενεύτηκε που ο Κώστας δεν ήθελε να πάει
ε για μπάλα. «Τι παραξενιές είναι αυτές!», σκέφτηκε.
ζ Τι περίεργα πράγματα. 🎵 πα-ρά-ξε-νος

παραπάνω επίρρημα

η «Πρέπει ν' ανέβεις παραπάνω στη σκάλα για να
θ φτάσεις το βιβλίο από το τελευταίο ράφι της
ι βιβλιοθήκης» είπε η κυρία Μαργαρίτα στην Αθηνά.
κ Λίγο πιο πάνω. ● παρακάτω 🎵 πα-ρα-πά-νω

παραπατώ και **παραπατάω** ρήμα (παραπάτησα, θα παραπατήσω)

λ Όταν παραπατάς, μπερδεύεις τα βήματά σου.
μ Συχνά παραπατάει κάποιος που είναι κουρασμένος
ν ή μεθυσμένος. ○ στραβοπατώ 🎵 πα-ρα-πα-τώ

παραπέρα επίρρημα

ο «Πηγαίνετε να παίξετε μπάλα παραπέρα μη
π χαλάσετε τα λουλούδια μου με τη μπάλα σας!»
ρ φώναξε ο κύριος Μιχάλης στα παιδιά. Λίγο πιο
σ πέρα. 🎵 πα-ρα-πέ-ρα

παραπονιέμαι ρήμα (παραπονέθηκα, θα παραπονεθώ) → παράπονο

παράπονο [το] ουσιαστικό (παράπονα)

τ Όταν έχεις **παράπονο**, είσαι λυπημένος, γιατί κάτι
υ που περίμενες δεν έγινε ή γιατί οι άλλοι δε σου
φ δίνουν σημασία.
χ
ψ
ω

παρασέρνω ----- παρατηρώ--

✓ Όταν όμως κάνεις παράπονα σε κάποιον, του λες ότι έκανε κάτι που δεν έπρεπε ή δε σου άρεσε.

Δηλαδή παραπονιέσαι. ✍ Ο κύριος Μιχάλης έκανε παράπονα στην κυρία Μαργαρίτα ότι τα παιδιά μπαίνουν στον κήπο του. **◇ Όλο παραπονιέται.**

🎵 πα-ρά-πο-νο

παρασέρνω και παρασύρω, παρασύρομαι ρήμα (παρέσυρα, θα παρασύρω)

☑ Όταν φυσάει δυνατός αέρας στη θάλασσα και παρασέρνει μία βάρκα στα βαθιά, την τραβάει με ορμή προς τα μέσα. ✍ Ο αέρας παρέσυρε όλα τα φύλλα που είχαν πέσει και τα μάζεψε μπροστά στην πόρτα του κυρίου Μιχάλη.

✓ «Μαμά, συγγνώμη που σου έκρυσπα πως θα πάω να παίξω μπάλα. Με παρέσυρε η Αθηνά» είπε ο Κώστας. Μ' έπεισε η Αθηνά να το κάνω.

🎵 πα-ρα-σύ-ρω

παράσταση [η] ουσιαστικό (παραστάσεις)

☑ Η παράσταση είναι ένα θεατρικό έργο που παρουσιάζει μία ομάδα ηθοποιών. 🎵 πα-ρά-στα-ση

παρατήρηση [η] ουσιαστικό (παρατηρήσεις)
→ παρατηρώ

παρατηρώ ρήμα (παρατήρησα, θα παρατηρήσω)

☑ Όταν παρατηρείς κάτι, το κοιτάς με πολλή προσοχή. ✍ Η Αθηνά παρατηρούσε πώς ο κύριος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παρατώ ----- παραχωρώ

α Μιχάλης κάρφωνε τις σανίδες. Παρακολουθούσε.
β Ο Κώστας παρατήρησε ότι κάτι είχε αλλάξει στη
γ συμπεριφορά του κυρίου Μιχάλη. Το κατάλαβε.
δ ✓ Όταν παρατηρείς κάποιον, του λες τι δεν κάνει
ε σωστά. Του κάνεις παρατήρηση. ◊ **παρατήρηση**
ζ 🎵 πα-ρα-τη-ρώ

η **παρατώ** και **παρατάω**, **παρατιέμαι** ρήμα
(παράτησα, θα παρατήσω)

θ Όταν παρατάς κάτι, το αφήνεις εκεί
ι που είναι χωρίς να ενδιαφέρεσαι γι' αυτό.
κ Το αφήνεις παρατημένο. ✎ Ο Κώστας παράτησε
λ τα παιχνίδια του στο σαλόνι και πήγε να παίξει
μ μπάλα.

ν ✓ «Δεν πρέπει να τα παρατάμε με την πρώτη
ξ δυσκολία!» είπε η δασκάλα στην Αθηνά. Να
ο εγκαταλείψουμε τις προσπάθειές μας. 🎵 πα-ρα-τώ

π **παραφυλάω** ρήμα (παραφύλαξα, θα
ρ παραφυλάξω)

σ Στην ταινία που έβλεπε η θεία Κατερίνα οι
τ αστυνομικοί παραφύλαξαν πίσω από την πόρτα κι
υ έπιασαν τους κλέφτες. Ήταν κρυμμένοι και περίμεναν
φ τους κλέφτες. ○ παραμονεύω 🎵 πα-ρα-φυ-λά-ω

χ **παραχωρώ**, **παραχωρούμαι** ρήμα (παραχώρησα,
ψ θα παραχωρήσω)

ω Όταν παραχωρείς κάτι που έχεις σε κάποιον, του
επιτρέπεις να το χρησιμοποιήσει. ✎ Η Ελένη
παραχώρησε τη θέση της στο λεωφορείο σ' έναν
παππού. ○ προσφέρω, δίνω ◊ **παραχώρηση**
🎵 πα-ρα-χω-ρώ

παρδαλός ----- παρεξηγώ--

παρδαλός, παρδαλή, παρδαλό επίθετο

(παρδαλοί, παρδαλές, παρδαλά)

☑ Όταν κάτι είναι παρδαλό, έχει πολλά κι έντονα χρώματα. ✍ Ο κλόουν φοράει παρδαλά ρούχα.

● μονόχρωμος 🎵 παρ-δα-λός

παρέα [η] ουσιαστικό (παρέες)

☑ Η παρέα μας είναι οι φίλοι μας. Μ' εκείνους παίζουμε. Μ' εκείνους κάνουμε παρέα.

○ συντροφιά 🎵 πα-ρέ-α

παρέλαση [η] ουσιαστικό (παρελάσεις)

☑ Στην Ελλάδα κάνουμε παρέλαση για να γιορτάσουμε την εθνική γιορτή της 28ης Οκτωβρίου 1940 και της 25ης Μαρτίου 1821. 🎵 πα-ρέ-λα-ση

παρελθόν [το] ουσιαστικό

☑ Το παρελθόν είναι ο χρόνος που έχει περάσει μέχρι τώρα.

✓ Ό,τι έγινε χθες είναι παρελθόν. ● παρόν, μέλλον

🎵 πα-ρελ-θόν

παρεξήγηση [η] ουσιαστικό (παρεξηγήσεις)

→ παρεξηγώ

παρεξηγώ, παρεξηγούμαι ρήμα (παρεξηγήσα, θα παρεξηγήσω)

☑ Όταν παρεξηγείσαι, προσβάλλεσαι από τη συμπεριφορά κάποιου. ✍ Ο Κώστας

παρεξηγήθηκε, όταν ο Νίκος τον κορόιδεψε που δεν έβαλε γκολ στον χθεσινό αγώνα. ◆ Μεταξύ των

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παρηγοριά ----- παραχωρώ

α παιδιών έγινε παρεξήγηση αλλά τώρα παίζουν
β πάλι μαζί. 🎵 πα-ρε-ξη-γώ

γ **παρηγοριά** [η] ουσιαστικό (παρηγοριές)
δ → παρηγορώ

ε **παρηγορώ**, παρηγοριέμαι ρήμα (παρηγόρησα,
ζ θα παρηγορήσω)
η Όταν παρηγορείς κάποιον που είναι λυπημένος,
θ του μιλάς και προσπαθείς να τον κάνεις να
ι αισθανθεί καλύτερα. Η Αθηνά έλεγε ανέκδοτα
κ στον άρρωστο αδερφό της για παρηγοριά μέχρι να
λ γίνει καλά. 🎵 πα-ρη-γο-ρώ

μ **παρκάρισμα** [το] ουσιαστικό (παρκαρίσματα)
ν → παρκάρω

ξ **παρκάρω** ρήμα (πάρκαρισα, θα παρκάρω)
ο Όταν ο πατέρας ή η μητέρα σου παρκάρει το
π αυτοκίνητο, το αφήνει κάπου όσο χρόνο δεν το
ρ χρησιμοποιεί. Όταν πηγαίνουμε για ψώνια στο
σ σούπερ μάρκετ, αφήνουμε το αυτοκίνητο στο
τ υπόγειο **πάρκιγκ** που υπάρχει για τους πελάτες.
υ γκαράζ Το παρκάρισμα δεν είναι πάντα εύκολο,
φ γιατί ο χώρος είναι στενός. Έξω όμως είναι πιο
χ δύσκολο να βρεις **πάρκιγκ**. 🎵 παρ-κά-ρω

ψ **πάρκιγκ** και **πάρκιν** [το] ουσιαστικό → παρκάρω

ω **πάρκο** [το] ουσιαστικό (πάρκα)
 Το πάρκο είναι ένα μεγάλο κομμάτι
γης με δέντρα, φυτά και χώρους

παρμπρίζ----- παρουσιάζω--

για παιχνίδι. Εκεί μπορείς να κάνεις περίπατο και να παίξεις με τους φίλους σου. 🎵 πάρ-κο

παρμπρίζ [το] ουσιαστικό

☑ Το παρμπρίζ του αυτοκινήτου είναι το μπροστινό τζάμι του. 🎵 παρ-μπρίζ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

παροιμία [η] ουσιαστικό (παροιμίες)

☑ Η παροιμία είναι μία αλήθεια βγαλμένη από την πείρα της ζωής του λαού. Να μία παροιμία: «Όποιος βιάζεται, σκοντάφτει». Τι θέλει να πει; 🎵 πα-ροι-μί-α

παρόν [το] ουσιαστικό

☑ Το παρόν είναι ο χρόνος που κυλάει τώρα.

● παρελθόν, μέλλον ◊ παρουσία, παρών 🎵 πα-ρόν

παρουσία [η] ουσιαστικό (παρουσίες)

☑ Ο δάσκαλος ελέγχει κάθε μέρα τις παρουσίες των μαθητών στην τάξη για να ξέρει ποιος λείπει.

Ελέγχει στον κατάλογο αν βρίσκονται όλοι οι μαθητές στην τάξη. ● απουσία ◊ Ο Κώστας είναι

παρών κάθε μέρα στο μάθημα. Δε λείπει ποτέ.

🎵 πα-ρου-σί-α

παρουσιάζω, ρήμα (παρουσίασα, θα παρουσιάσω)

☑ Όταν παρουσιάζεις κάτι, δείχνεις κάτι σε κάποιον άλλον.

Πες μερικές παροιμίες που ξέρεις.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

παρουσιαστής ----- πασπαλίζω

α Ο υπάλληλος παρουσίασε στον κύριο Γιάννη τα
β καινούρια αυτοκίνητα που υπήρχαν στο κατάστημα.
γ ✓ Η Ροζαλία παρουσιάστηκε ξαφνικά μπροστά
δ στην Αθηνά κι εκείνη τρόμαξε. Εμφανίστηκε.
ε **Ο** φαίνομαι **◇ Οι παρουσιαστές παρουσιάζουν τα**
ζ **προγράμματα της τηλεόρασης. παρουσίαση**
♪ πα-ρου-σι-ά-ζω

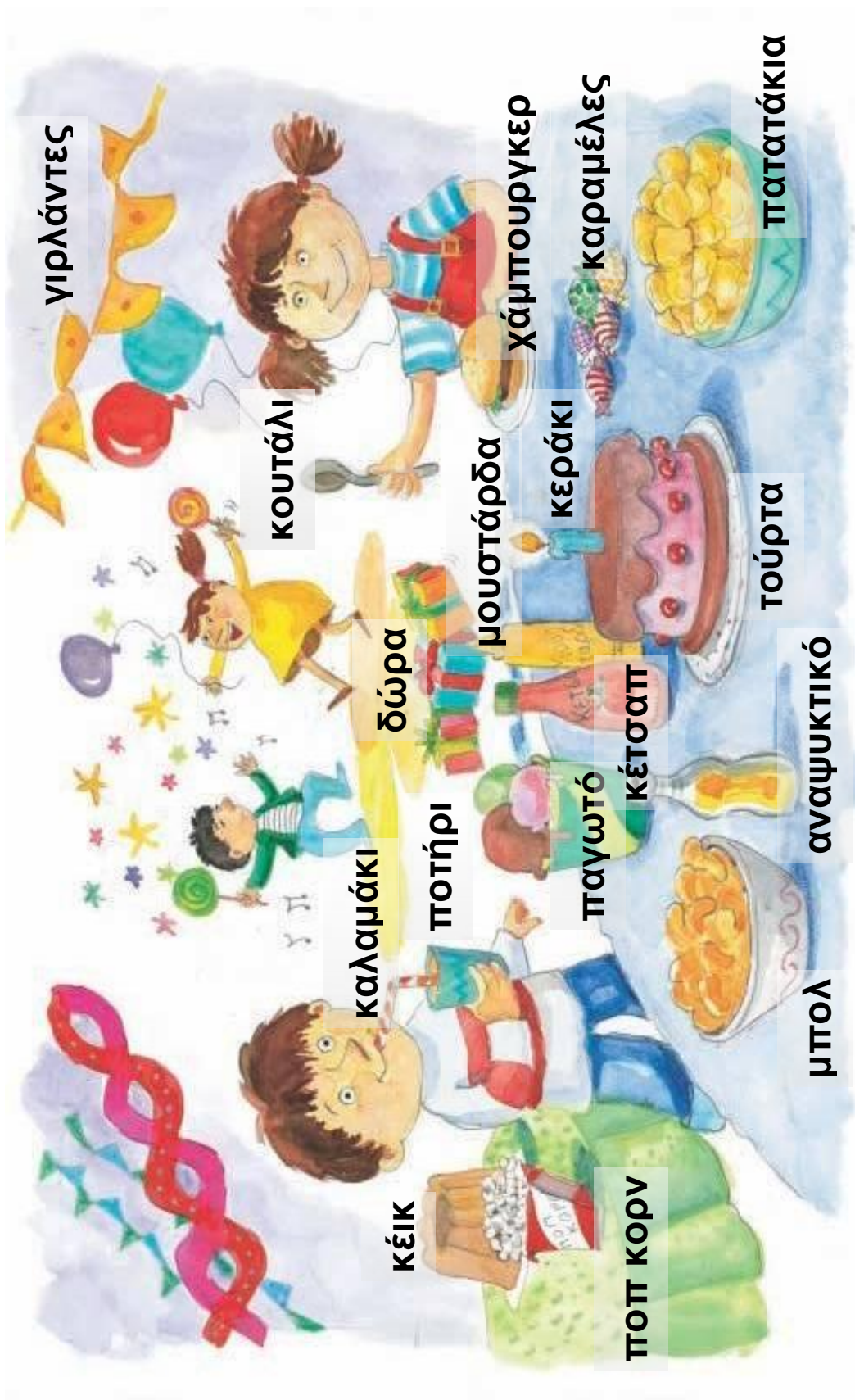
η **παρουσιαστής** [ο], **παρουσιάστρια** [η]
θ ουσιαστικό (παρουσιαστές, παρουσιάστριες)
ι → παρουσιάζω

κ **πάρτι** [το] ουσιαστικό»
λ **Πάρτι** κάνεις, όταν έχεις τη γιορτή ή τα γενέθλιά
μ σου. Τότε έρχονται οι φίλοι σου και διασκεδάζετε
ν μαζί τραγουδώντας και χορεύοντας. **♪ πάρ-τι**
ξ 'το πάρτι'
ο - Ξένη λέξη. **Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον**
πληθυντικό αριθμό.

π **παρών**, παρούσα, παρόν επίθετο (τπαρόντες,
ρ παρούσες, παρόντα) → παρουσία

σ **πασαλείφω**, ταραλείφομαι ρήμα (πασάλειψα, θα
τ πασαλείψω)
υ Ο Κώστας είχε πασαλείψει τη μπλούζα του με
φ σοκολάτα. Την είχε δηλαδή λερώσει εδώ κι εκεί.
χ **◇ πασάλειμμα** **♪ πα-σα-λεί-φω**

ψ **πασπαλίζω** ρήμα (πασπάλισα, θα πασπαλίσω)
ω Όταν πασπαλίζεις κάτι, το σκεπάζεις με λεπτή
σκόνη.

πάστα ----- πατάτα

α Η κυρία Μαργαρίτα πασπάλισε το γλυκό με
β ζάχαρη άχνη. **πασπάλισμα** πα-σπα-λί-ζω

γ **πάστα** [η] ουσιαστικό (πάστες)
δ Η πάστα είναι ένα κομμάτι γλυκό με κρέμα και
ε διάφορες γεύσεις που το αγοράζουμε από το
ζ ζαχαροπλαστείο. πά-στα

η **Πάσχα** [το] ουσιαστικό
θ Το Πάσχα οι χριστιανοί γιορτάζουν την
ι Ανάσταση του Χριστού. Κάθε Πάσχα η
κ οικογένεια του Κώστα πηγαίνει στο χωριό του θείου
λ Αλέκου. Εκεί βάφουν κόκκινα αυγά και ψήνουν αρνί
στη σούβλα. Πά-σχα

μ **πασχαλίτσα** [η] ουσιαστικό (πασχαλίτσες)
ν Η πασχαλίτσα είναι ένα μικρό κόκκινο έντομο με
ξ μαύρα πόδια και μαύρες βούλες πάνω στα φτερά
ο της. πα-σχα-λί-τσα 'τα έντομα'

π **πατάκι** [το] ουσιαστικό (πατάκια)
ρ Το πατάκι είναι ένα μικρό χαλί μπροστά
σ στην πόρτα του σπιτιού μας για να
τ σκουπίζουμε τα παπούτσια πριν μπούμε
μέσα. πα-τά-κι

υ **πατάρι** [το] ουσιαστικό (πατάρια)
φ Κάθε σπίτι έχει ένα πατάρι. Είναι μία μικρή
χ αποθήκη που μοιάζει με ντουλάπι και βρίσκεται
ψ πάνω από το μπάνιο. πα-τά-ρι

ω **πατάτα** [η] ουσιαστικό (πατάτες)

πατατάκι ----- πατινι--

☑ Η πατάτα είναι ένας στρογγυλός καρπός που φυτρώνει κάτω από τη γη. Η φλούδα της έχει ανοιχτό καφέ χρώμα και όταν την καθαρίσεις, από μέσα είναι κίτρινη. ✍ Στα παιδιά αρέσουν πολύ οι τηγανητές πατάτες. ♦ Η Αθηνά τρώει πατατάκια, όταν πηγαίνει στο σινεμά. Είναι τηγανισμένες και τραγανές φέτες πατάτας. ○ τσιπς

🎵 πα-τά-τα ✍ 'το πάρτι'

πατατάκι [το] ουσιαστικό (πατατάκια) → πατάτα

πατέρας [ο] ουσιαστικό (πατέρες) → μπαμπάς

πατερίτσα [η] ουσιαστικό (πατερίτσες)

☑ Η πατερίτσα είναι ένα ειδικό μπαστούνι που χρησιμοποιούν για να στηρίζονται και να περπατούν όσοι έχουν χτυπήσει άσχημα το πόδι τους. 🎵 πα-τε-ρί-τσα

πατημασιά [η] ουσιαστικό (πατημασιές)

☑ Η πατημασιά είναι το σημάδι των παπουτσιών που αφήνουμε στο χώμα, όταν περπατάμε.

🎵 πα-τη-μα-σιά

πατινάζ [το] ουσιαστικό

☑ Το πατινάζ είναι ένα άθλημα. Ο αθλητής που κάνει πατινάζ τρέχει και κάνει ασκήσεις πάνω στον πάγο φορώντας ειδικά παγοπέδιλα. 🎵 πα-τι-νάζ

- Ξένη λέξη. Δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

πατινι [το] ουσιαστικό (πατινία)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πάτος ----- πατώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

☑ Το πατίνι είναι μία σανίδα με ρόδες και τιμόνι. Μ' αυτό μπορείς να μετακινείσαι σπρώχνοντας με το ένα πόδι σου.

✓ Τα πατίνια είναι ειδικά παπούτσια με ρόδες για να τρέχουμε. 🎵 πα-τί-νι

πάτος [ο] ουσιαστικό (πάτοι)

☑ Ο πάτος της θάλασσας είναι το πιο χαμηλό σημείο της. ○ βυθός

✓ Ο πάτος των παπουτσιών είναι το κάτω μέρος τους. ○ σόλα ◇ Όταν κολυμπάει, ο Κώστας δεν πηγαίνει στα βαθιά, γιατί εκεί δεν πατώνει. 🎵 πά-τος

πατούσα [η] ουσιαστικό (πατούσες)

☑ Η πατούσα είναι το κάτω μέρος του ποδιού μας. Με την πατούσα ακουμπάς στο πάτωμα, όταν περπατάς. 🎵 πα-τού-σα

πατρίδα [η] ουσιαστικό (πατρίδες)

☑ Η Ελλάδα είναι η πατρίδα μας, η χώρα που γεννηθήκαμε και ζούμε. 🎵 πα-τρί-δα

πατώ και πατάω, πατιέμαι ρήμα (πάτησα, θα πατήσω)

☑ Όταν πατάς κάτι, το πιέζεις με το πόδι σου.

✍ Η Αθηνά πάτησε τα υγρά φύλλα στον δρόμο, γλίστρησε κι έπεσε.

✓ Όταν πατάς το κουμπί του ασανσέρ, το πιέζεις με το χέρι σου.

✓ Όταν ένα αυτοκίνητο πατάει κάποιον, πέφτει πάνω του και τον τραυματίζει. 🎵 πα-τώ

πάτωμα ----- παχύς--

πάτωμα [το] ουσιαστικό (πατώματα)

☑ Πάνω στο πάτωμα του σπιτιού μας περπατάμε.

🎵 πά-τω-μα ✍ 'το σπίτι'

πατώνω ρήμα (πάτωσα, θα πατώσω) → πάτος

παύω ρήμα (έπαψα, θα πάψω)

☑ Όταν παύεις κάτι, σταματάς να το κάνεις.

✍ «Σας παρακαλώ να πάψετε να μιλάτε μεταξύ σας» είπε η δασκάλα. ✦ «Ας κάνουμε μία παύση για φαγητό και μετά συνεχίζουμε πάλι!» είπε ο κύριος Γιάννης στους συνεργάτες του. Ένα διάλειμμα. 🎵 παύ-ω

παχαίνω ρήμα (πάχυνα, θα παχύνω) → παχύς

πάχος [το] ουσιαστικό (πάχη) → παχύς

παχουλός, παχουλή, παχουλό επίθετο (παχουλοί, παχουλές, παχουλά) → παχύς

παχύς, παχιά, παχύ επίθετο (παχιοί, παχιές, παχιά)

☑ Ένας παχύς άνθρωπος έχει πολύ περισσότερο βάρος απ' ό,τι θα έπρεπε να έχει ανάλογα με την ηλικία και το ύψος του. ○ χοντρός ● αδύνατος

✦ Ο θείος Αλέκος είναι παχουλός αλλά δε θέλει να κάνει δίαιτα. Μ' αυτό το πάχος θα έχει μεγάλο πρόβλημα υγείας. Δε βλέπει ότι έχει παχύνει πολύ τελευταία; ○ χοντραίνω ● αδυνατίζω 🎵 πα-χύς

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

----- πεδιάδα ----- πεθαίνω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πεδιάδα [η] ουσιαστικό (πεδιάδες)

☑ Η πεδιάδα είναι ένα μεγάλο κομμάτι γης που δεν έχει βουνά, κι εκεί οι γεωργοί μπορούν να καλλιεργούν δέντρα και φυτά. ✍ Η πεδιάδα της Θεσσαλίας είναι η πιο μεγάλη πεδιάδα στην Ελλάδα. ○ κάμπος 🎵 πε-δι-ά-δα

πέδιλο [το] ουσιαστικό (πτέδιλα)

☑ Το πέδιλο είναι ένα είδος παπουτσιού που έχει ανοίγματα γύρω γύρω και το φοράμε το καλοκαίρι.

✓ Πέδιλα λέμε και τα παπούτσια που φοράμε για να κάνουμε διάφορα αθλήματα, όπως σκι και παγοδρομία. 🎵 πέ-δι-λο

πεζοδρόμιο [το] ουσιαστικό (πεζοδρόμια)

→ πεζός

πεζόδρομος [ο] ουσιαστικό (πεζόδρομοι)

→ πεζός

πεζός, πεζή, πεζό επίθετο (πεζοί, πεζές, πεζά)

☑ Πεζό λέμε τον άνθρωπο που περπατάει, που πηγαίνει κάπου με τα πόδια κι όχι με το αυτοκίνητο.

◇ (σαν ουσιαστικό) **Οι πεζοί περπατούν πάνω στα πεζοδρόμια για να μην κινδυνεύουν από τα αυτοκίνητα. Στους πεζόδρομους δεν επιτρέπεται να περνούν αυτοκίνητα.** 🎵 πε-ζός ✍ 'η πόλη'

πεθαίνω ρήμα (πέθανα, θα πεθάνω)

☑ Όταν κάποιος πεθαίνει, δε ζει πια. ✍ Πολλά ζώα πεθαίνουν, όταν ένα δάσος πιάσει φωτιά. ● ζω

πεθαμένος----- πεινώ--

◇ Οι πυροσβέστες έσωσαν αρκετά από τα ζώα του δάσους που κινδύνευαν. Βρήκαν όμως και πολλά πεθαμένα. 🎵 πε-θαί-νω

πεθαμένος, πεθαμένη, πεθαμένο μετοχή
(πεθαμένοι, πεθαμένες, πεθαμένα) → πεθαίνω

πεθερός [ο], **πεθερά** [η] ουσιαστικό (πεθεροί, πεθερές)

☑ Η κυρία Μαργαρίτα καλεί συχνά την πεθερά και τον πεθερό της για φαγητό στο σπίτι. Δηλαδή τη μητέρα και τον πατέρα του κυρίου Γιάννη, του άντρα της. 🎵 πε-θε-ρός
- Ο πεθερός και η πεθερά μαζί λέγονται και πεθερικά.

πείθω ρήμα (έπεισα, θα πείσω)

☑ Όταν πείθεις κάποιον, τον κάνεις να δεχτεί την γνώμη σου. ✍ Ο Κώστας ήθελε να δουν τηλεόραση με την Αθηνά κι εκείνη τον έπεισε να παίξουν κρυφό. 🎵 πεί-θω

πεινά [η] ουσιαστικό → πεινώ

πεινασμένος, πεινασμένη, πεινασμένο μετοχή
(πεινασμένοι, πεινασμένες, πεινασμένα) → πεινώ

πεινώ και **πεινάω** ρήμα (πεινάσα, θα πεινάσω)

☑ Όταν πεινάς, θέλεις να φας κάτι.
◇ Ο Κώστας κι η Αθηνά είχαν μεγάλη πείνα, γιατί δεν είχαν φάει τίποτα από το πρωί. Ήταν τόσο πεινασμένοι, που μόλις γύρισαν στο σπίτι έφαγαν αμέσως. 🎵 πει-νώ ✍ 'πώς νιώθω'

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πειρα ----- πειραματίζομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πειρα [η] ουσιαστικό

☑ Όταν έχεις **πειρα**, ξέρεις να κάνεις κάτι πολύ καλά, χωρίς λάθη. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα έχει μεγάλη πειρα στο μαγείρεμα και κάνει νόστιμα φαγητά. ● απειρία 🎵 πεί-ρα
- Η λέξη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

πειράζω ρήμα (πειράξα, θα πειράξω)

☑ «Με πειράξε η συμπεριφορά του κυρίου Μιχάλη! Μα να μου πει να μην ξαναπατήσω στον κήπο του!»
είπε η Αθηνά στενοχωρημένη. Μ' ενόχλησε.
✓ Ο Νίκος όλο πειράζει την Αθηνά κι εκείνη θυμώνει! Της κάνει αστεία χωρίς να θέλει να την προσβάλλει.
✓ «Αθηνά σταμάτα να πειράζεις τα μαλλιά μου»
είπε η κυρία Μαργαρίτα. Σταμάτα να τα πιάνεις.
✓ Λέμε «δεν πειράζει», όταν κάποιος μας ζητάει συγγνώμη και θέλουμε να δείξουμε ότι δεν έγινε κάτι κακό. ◇ Ο Νίκος είναι μεγάλο πειραχτήρι. Τα πειράγματά του ενοχλούν πολύ την Αθηνά. Αυτή τη φορά όμως πειράχτηκε πολύ! 🎵 πει-ρά-ζω

πείραμα [το] ουσιαστικό (πειράματα)

☑ Η δασκάλα έκανε ένα πείραμα: έβρασε νερό σε μία κατσαρόλα για να δείξει στα παιδιά πώς γίνεται ο ατμός. ◇ Όταν κάνεις πειράματα, πειραματίζεσαι.
Στην ιατρική χρησιμοποιούν ζώα για τα πειράματα, τα πειραματόζωα. 🎵 πεί-ρα-μα

πειραματίζομαι ρήμα (πειραματίστηκα, θα πειραματιστώ) → πείραμα

πειραματόζωο -----πέλαγος--

πειραματόζωο [το] ουσιαστικό (πειραματόζωα)
→ πείραμα

πειρατής [ο] ουσιαστικό (πειρατές)

☑ Τα παλιά τα χρόνια υπήρχαν πειρατές που ταξίδευαν στις θάλασσες και λήστευαν τα πλοία.

🎵 πει-ρα-τής 🖋 'τα παραμύθια'

πειραχτήρι [το] ουσιαστικό (πειραχτήρια)

→ πειράζω

πείσμα [το] ουσιαστικό (πείσματα)

☑ Έχεις πείσμα, όταν προσπαθείς πολύ να κάνεις κάτι και κανείς και τίποτα δεν μπορεί να σε σταματήσει. 🖋 Η ομάδα του Κώστα κατάφερε να νικήσει, επειδή όλοι οι παίκτες είχαν πολύ μεγάλο πείσμα.

🔹 Οι παίκτες πείσμωναν, όταν είδαν ότι ο διαιτητής βοηθούσε την άλλη ομάδα κι έτσι έβαλαν τα δυνατά τους. Οι παίκτες ήταν πολύ πεισματάρηδες.

🎵 πεί-σμα

πεισματάρης, πεισματάρα, πεισματάρικο

επίθετο (πεισματάρηδες, πεισματάρες, πεισματάρικα → πείσμα

πεισμώνω ρήμα (πείσμωνα, θα πεισμώσω)

→ πείσμα

πέλαγος [το] ουσιαστικό (πελάγη/ πέλαγα)

☑ Το πέλαγος είναι η ανοιχτή θάλασσα, μακριά από την ακτή.

✓ Η Αθηνά πλέει σε πελάγη ευτυχίας από τότε που

πελαργός----- πεντάλ

α βρέθηκε η Ροζαλία. Είναι πολύ ευτυχισμένη.

β 🎵 πέ-λα-γος

γ **πελαργός** [ο] ουσιαστικό (πελαργοί)

δ Ο πελαργός είναι ένα μεγάλο πουλί με ψηλά πόδια και μεγάλο ράμφος. Χτίζει τη φωλιά του ψηλά στα καμπαναριά ή σε κολόνες. 🎵 πε-λαρ-γός

ε ✍️ 'τα ζώα'

η **πελάτης** [ο], **πελάτισσα** [η] ουσιαστικό (πελάτες, πελάτισσες)

θ Όταν αγοράζεις κάτι από ένα κατάστημα, γίνεσαι πελάτης του καταστήματος. **◇ Η πελατεία ενός μαγαζιού είναι όλοι οι πελάτες του μαζί.** 🎵 πε-λά-της

ι **πελώριος**, **πελώρια**, **πελώριο** επίθετο (πελώριοι, πελώριες, πελώρια)

κ Στη θάλασσα τα κύματα ήταν πελώρια.
Τα κύματα ήταν πάρα πολύ μεγάλα. **○ τεράστιος**
λ 🎵 πε-λώ-ρι-ος

μ **πένθος** [το] ουσιαστικό (πένθη)

ν Όταν πεθάνει κάποιος συγγενής ή κάποιος φίλος μας, έχουμε πένθος. Είμαστε πολύ λυπημένοι.
ξ Πενθούμε. **○ λύπη** **● χαρά** **◇ πενθώ** 🎵 πέν-θος

ο **πεντάλ** [το] ουσιαστικό

π Πατάμε τα πόδια μας πάνω στα πεντάλ για να μπορέσουμε να κάνουμε ποδήλατο. 🎵 πε-ντάλ

ρ - Λέμε και πεντάλι και πετάλι.

σ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.
τ

υ

φ

χ

ψ

ω

πεντάμορφος -----περήφανος--

πεντάμορφος, πεντάμορφη, πεντάμορφο

επίθετο (πεντάμορφοι, πεντάμορφες,
πεντάμορφα)

☑ Πεντάμορφο λέμε κάποιον που είναι πάρα πολύ όμορφος. ○ πανέμορφος 🎵 πε-ντά-μορ-φος

πεπόνι [το] ουσιαστικό (πεπόνια)

☑ Το πεπόνι είναι ένα καλοκαιρινό φρούτο με κίτρινο χρώμα και στρογγυλό ή μακρουλό σχήμα που έχει μέσα του πολλά σπόρια. Είναι μικρότερο από το καρπούζι. 🎵 πε-πό-νι

πέρα επίρρημα

☑ Στο ποδόσφαιρο όταν η μπάλα περνάει πέρα από την άσπρη γραμμή, τότε το παιχνίδι σταματάει. Όταν περνάει μετά το σημείο αυτό. 🎵 πέ-ρα

περασμένος, περασμένη, περασμένο μετοχή
(περασμένοι, περασμένες, περασμένα) → περνώ

περηφάνια [η] ουσιαστικό → περήφανος

περήφανος, περήφανη, περήφανο επίθετο
(περήφανοι, περήφανες, περήφανα)

☑ Όταν κάποιος είναι περήφανος, χαίρεται και αισθάνεται πολύ ικανοποιημένος από τον εαυτό του για ό,τι κατάφερε να κάνει.

🖋 Η Αθηνά ήταν πολύ περήφανη, γιατί ήταν η μόνη

Πότε λέμε ότι κάποιος είναι πεντακάθαρος;

Πότε λέμε ότι ένα φαγητό είναι πεντανόστιμο;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

περιβάλλον ----- περίεργος

α που πήρε άριστα. Η Αθηνά αισθάνθηκε μεγάλη
β περηφάνια. πε-ρή-φα-νος
γ - Λέμε και υπερήφανος και υπερηφάνεια.

δ **περιβάλλον** [το] ουσιαστικό» (περιβάλλοντα)
ε Το περιβάλλον είναι η στεριά, η θάλασσα, ο αέρας,
ζ τα φυτά και τα ζώα που υπάρχουν πάνω στη γη.
η «Είσαι πολύ τυχερή, Αθηνά, που στο
θ οικογενειακό σου περιβάλλον έχεις μία ζωγράφο,
ι τη θεία σου» είπε η Ελένη. Ανάμεσα στους
ανθρώπους της οικογένειάς σου. πε-ρι-βάλ-λον

κ **περιβόλι** [το] ουσιαστικό (περιβόλια)
λ Το περιβόλι είναι ένα μικρό χωράφι που μέσα σ'
μ αυτό καλλιεργούμε λαχανικά ή δέντρα όπως
ν ντοματιές και κερασιές. κήπος πε-ρι-βό-λι

ξ **περιγράψω** ρήμα (περιέγραφα, θα περιγράψω)
ο Όταν περιγράφεις κάτι, προσπαθείς να πεις πώς
π ακριβώς είναι. Η δασκάλα ζήτησε από τον Ίγκλι
ρ να περιγράψει την πόλη που γεννήθηκε.
σ Η περιγραφή ήταν τόσο καλή που ήταν σαν να
τ ήμαστε εκεί. πε-ρι-γρά-φω

υ **περιέργεια** [η] ουσιαστικό → περίεργος

φ **περίεργος, περίεργη, περίεργο** επίθετο
χ (περίεργοι, περίεργες, περίεργα)
ψ Περίεργο λέμε κάποιον που θέλει να μαθαίνει τα
ω πάντα. - Γιατί, μαμά, ο κύριος Μιχάλης έχει
τόσες μέρες κλειστά τα παράθυρά του;
- Μην είσαι περίεργος, Κώστα. Δεν είναι κάτι που

περιεχόμενο ----- περικυκλώνω--

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

σ' ενδιαφέρει. ● αδιάφορος

✓ «Περίεργα πράγματα συμβαίνουν στην αυλή του κυρίου Μιχάλη» σκέφτηκε η Αθηνά, όταν τον είδε να καρφώνει σανίδες. Παράξενα πράγματα.

● συνηθισμένος ◇ Ο Κώστας είχε μεγάλη περιέργεια και ρωτούσε να μάθει για τον κύριο Μιχάλη. 🎵 πε-ρί-ερ-γος

περιεχόμενο [το] ουσιαστικό (περιεχόμενα)

→ περιέχω

περιέχω ρήμα (περιείχα, θα περιέχω)

☑ Ο φάκελος που έφερε ο ταχυδρόμος περιέχει ένα γράμμα για τον κύριο Γιάννη. Έχει μέσα του ένα γράμμα. ◇ «Το περιεχόμενο του φακέλου είναι για τον πατέρα σας» είπε η κυρία Μαργαρίτα και κράτησε τον φάκελο για να του τον δώσει το απόγευμα. 🎵 πε-ρι-έ-χω

περιθώριο [το] ουσιαστικό (περιθώρια)

☑ Περιθώριο υπάρχει στις άκρες κάθε σελίδας τετραδίου. Εκεί δε γράφουμε τίποτα.

✓ «Έχεις μία μέρα περιθώριο να αποφασίσεις αν θα έρθεις μαζί μας αύριο για μπάλα» είπε ο Κώστας στον Νίκο. Δηλαδή ο Κώστας θα περιμένει μόνο μία μέρα την απόφαση του Νίκου. 🎵 πε-ρι-θώ-ρι-ο

περικυκλώνω, ρήμα (περικύκλωσα, θα περικυκλώσω)

☑ Όταν περικυκλώνεις κάτι, κάνεις έναν κύκλο γύρω του. ✎ Οι μαθητές περικύκλωσαν τους παίκτες της αγαπημένης τους ομάδας για να τους

--- περιμένω ----- περιορίζω

α ζητήσουν αυτόγραφα. Μαζεύτηκαν γύρω τους.

β πε-ρι-κυ-κλώ-νω

γ **περιμένω** ρήμα (περίμενα, θα περιμένω)

δ Όταν περιμένεις κάποιον ή κάτι, μένεις στο ίδιο σημείο ή στον ίδιο χώρο, μέχρι να έρθει ή να συμβεί. Ο Κώστας και η Αθηνά περιμένουν τον κύριο Γιάννη να έρθει να τους πάρει από το σχολείο.

ε Η Αλίκη περιμένει να τα πάει καλύτερα φέτος στις εξετάσεις. Ελπίζει να τα πάει καλύτερα.

ζ πε-ρι-μέ-νω

η **περιοδικό** [το] ουσιαστικό (περιοδικά)

θ Τα περιοδικά έχουν άρθρα με διάφορα θέματα, ιστορίες, εικόνες και άλλες πληροφορίες. Τα διαβάζουμε για να περνάμε ευχάριστα τον χρόνο μας αλλά και να μαθαίνουμε διάφορα πράγματα. πε-ρι-ο-δι-κό

ι **περίοδος** [η] ουσιαστικό (περίοδοι)

κ Μία περίοδος είναι οι μέρες ή οι μήνες ή τα χρόνια που διαρκεί κάτι. Η περίοδος των χριστουγεννιάτικων διακοπών για τα σχολεία κρατάει δεκαπέντε ημέρες. πε-ρί-ο-δος

λ **περιορίζω**, περιορίζομαι ρήμα (περιόρισα, θα περιορίσω)

μ Όταν περιορίζεις κάποιον, του βάζεις όρια και δεν τον αφήνεις να ξεφύγει. Η δασκάλα περιόρισε τα παιδιά που έπαιζαν μπάλα σ' ένα μέρος της αυλής για να μην ενοχλούν τους

περιοχή ----- περιπλανιέμαι--

υπόλοιπους μαθητές. Ο περιορισμός αυτός δεν άρεσε στα παιδιά.

✓ Η θεία Έλλη περιόρισε τον φαγητό, γιατί θέλει να αδυνατίσει. Το ελάττωσε. ◊ **περιορισμός**

🎵 πε-ρι-ο-ρί-ζω

περιοχή [η] ουσιαστικό (περιοχές)

☑ Ο Ίγκλ προτιμάει να πηγαίνει διακοπές σε περιοχές κοντά στη θάλασσα. Ο μέρος 🎵 πε-ρι-ο-χή

περίπατος [ο] ουσιαστικό (περίπατοι)

☑ Όταν πας περίπατο, κάνεις μία μικρή βόλτα περπατώντας.

✓ Όταν λέμε ότι κάτι πάει περίπατο, εννοούμε ότι χάθηκε εντελώς, ότι καταστράφηκε τελείως.

🎵 πε-ρί-πα-τος

περιπέτεια [η] ουσιαστικό (περιπέτειες)

☑ Οι περιπέτειες είναι οι δυσκολίες που περνάς για να καταφέρεις κάτι. Μπορεί να σε βάζουν σε κίνδυνο, αλλά σου μαθαίνουν και πολλά ενδιαφέροντα πράγματα για τη ζωή και τον εαυτό σου.

✓ Η περιπέτεια της Κοκκινοσκουφίτσας της δίδαξε ότι πρέπει ν' ακούει τις συμβουλές της μητέρας της.

🎵 πε-ρι-πέ-τει-α

περιπλάνηση [η] ουσιαστικό (περιπλανήσεις)

→ περιπλανιέμαι

περιπλανιέμαι ρήμα (περιπλανήθηκα, θα περιπλανηθώ)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

περιποιούμαι ----- περισσεύω

α Όταν περιπλανιέσαι σε κάποιο μέρος, γυρίζεις
β εδώ και εκεί χωρίς συγκεκριμένο σκοπό.

γ Η Κοκκινοσκουφίτσα περιπλανήθηκε αρκετά
δ μέσα στο δάσος μέχρι να φτάσει στο σπίτι της
ε γιαγιάς της. **ο** περιφέρομαι, τριγυρίζω

ζ **περιπλάνηση** πε-ρι-πλα-νιέ-μαι

η **περιποιούμαι** ρήμα (περιποιήθηκα, θα
περιποιηθώ)

θ Όταν περιποιείσαι κάποιον, τον φροντίζεις μ'
ι ενδιαφέρον και προσοχή. **ο** φροντίζω **ο** Η Αθηνά
κ έχει αναλάβει την περιποίηση της Ροζαλίας. Την
λ ταΐζει καθημερινά και της δείχνει την αγάπη της.

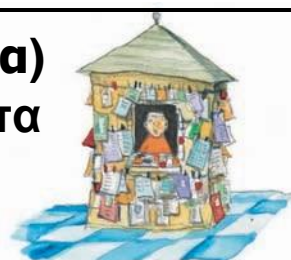
μ Περιποιημένα μαλλιά είναι αυτά που τα έχουμε
ν χτενίσει με προσοχή πε-ρι-ποι-ού-μια

ξ **περιπτεράς** [ο], **περιπτερού** [η] ουσιαστικό
ο (περιπτεράδες, περιπτερούδες) → περίπτερο

π **περίπτερο** [το] ουσιαστικό (περίπτερα)

Τα περίπτερα είναι μικρά καταστήματα
στα πεζοδρόμια και στις πλατείες που
πουλούν περιοδικά, εφημερίδες και
διάφορα άλλα μικροαντικείμενα. **ο** Ο περιπτεράς

ρ δουλεύει σε περίπτερο. πε-ρί-πτε-ρο

σ **περισσεύω** ρήμα (περίσσεψα, θα περισσέψω)

Όταν σου περισσεύει κάτι, έχεις χρησιμοποιήσει
χ όσο χρειάζεσαι κι έχεις κι άλλο ακόμη. **ο**

ψ Κώστας βάζει στον κουμπαρά του τα χρήματα που
ω του περισσεύουν από το χαρτζιλίκι του.

 πε-ρι-σσεύ-ω

περισσότερος -----περίφημος--

περισσότερος, περισσότερη, περισσότερο
επίθετο (περισσότεροι, περισσότερες,
περισσότερα)

☑ Ένα μπουκάλι χωράει περισσότερο νερό από
ένα ποτήρι. Πιο πολύ νερό. ● λιγότερος

🎵 πε-ρι-σ-σό-τε-ρος

περιστέρι [το] ουσιαστικό (περιστέρια)

☑ Το περιστέρι είναι ένα μικρό πουλί
που ζει συχνά στις πόλεις. ✍ Λέμε ότι το
περιστέρι είναι το σύμβολο της ειρήνης.

🎵 πε-ρι-στέ-ρι

περιτύλιγμα [το] ουσιαστικό (περιτυλίγματα)

☑ Ο κύριος Γιάννης τύλιξε το δώρο του θείου Τάκη
σ' ένα πολύ όμορφο χαρτί. «Τι ωραίο περιτύλιγμα!»
είπε ο θείος Τάκης, όταν είδε το δώρο του.

🎵 πε-ρι-τύ-λιγ-μα

περιφέρεια [η] ουσιαστικό (περιφέρειες)

☑ Η περιφέρεια είναι η γραμμή που υπάρχει γύρω
γύρω σ' έναν κύκλο. 🎵 πε-ρι-φέ-ρει-α

περίφημος, περίφημη, περίφημο επίθετο
(περίφημοι, περίφημες, περίφημα)

☑ Περίφημο λέμε κάποιον, όταν έχει μεγάλη φήμη
και είναι γνωστός παντού. ✍ Η θεία Κατερίνα είναι
μία περίφημη ζωγράφος, πολύ γνωστή στην
Αθήνα. ○ ξακουστός ● άγνωστος

✓ Λέμε ότι κάτι είναι **περίφημο**, όταν είναι πολύ
ωραίο. ○ καταπληκτικός 🎵 πε-ρί-φη-μος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

περιφράζω ----- περνώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

περιφράζω ρήμα (περίφραξα/περιέφραξα, θα περιφράξω)

☑ Όταν περιφράζεις κάτι, βάζεις σύρμα γύρω γύρω για να το προστατεύσεις. ✍ Οι εργάτες του δήμου περίφραξαν την παιδική χαρά για να μην μπαίνουν μέσα διάφορα ζώα. ♦ Για την περίφραξη της παιδικής χαράς έβαλαν ψηλά κάγκελα.

🎵 πε-ρι-φρά-ζω

- Λέμε και περιφράσσω.

περιφρονώ ρήμα (περιφρόνησα, θα περιφρονήσω)

☑ Όταν περιφρονείς κάποιον, δεν του δίνεις σημασία, γιατί δεν τον εκτιμάς. ○ υποτιμώ ·

● εκτιμώ, σέβομαι ♦ **περιφρόνηση** 🎵 πε-ρι-φρο-νώ

περίχωρα [τα] ουσιαστικό

☑ Τα περίχωρα είναι οι περιοχές που βρίσκονται γύρω από μία πόλη ή χωριό. 🎵 πε-ρί-χω-ρα

περνώ και **περνάω** ρήμα (πέρασα, θα περάσω)

☑ Ο Κώστας και η Αθηνά περνούν μπροστά από μία εκκλησία για να πάνε στο σχολείο.

✓ Η κυρία Μαργαρίτα πέρασε απέναντι από τον δρόμο μία γιαγιά που στηριζόταν σε μπαστούνι. Την οδήγησε απέναντι.

✓ «Πώς περνάς, Αλίκη;» ρώτησε η Αθηνά την Αλίκη στο τηλέφωνο. Τι κάνεις;

✓ «Α, δε θα σου περάσει αυτή τη φορά! Θα πας» είπε η κυρία Μαργαρίτα στον Κώστα. «Μου πέρασε η ιδέα να μην πάω, μαμά, αλλά, το ξέχασα αμέσως».

περούκα ----- πέστροφα--

◇ Όταν ένα **πέρασμα** είναι στενό, μόλις που χωράμε να περάσουμε. Οι περαστικοί κάνουν τον σταυρό τους, όταν βρεθούν μπροστά σε εκκλησία.

○ διαβάτης 🎵 περ-νώ

περούκα [η] ουσιαστικό (περούκες)

☑ Η περούκα είναι τα ψεύτικα μαλλιά που βάζουμε στο κεφάλι μας για να αλλάξουμε την εμφάνισή μας. 🎵 πε-ρού-κα

○ κλόουν φοράει περούκα.

περπατώ και **περπατάω** ρήμα (περπάτησα, θα περπατήσω)

☑ Όταν περπατάς, πηγαίνεις με τα πόδια από ένα σημείο σ' ένα άλλο.

✍ Ο Κώστας και η Αθηνά περπατούν από το σπίτι μέχρι το σχολείο κάθε μέρα.

○ βαδίζω ◇ Το περπάτημα κάνει καλό στην υγεία μας. 🎵 περ-πα-τώ

πέρυσι και **πέρσι** επίρρημα

☑ Πέρυσι η οικογένεια του Κώστα πήγε διακοπές στην Κρήτη. Την προηγούμενη χρονιά. 🎵 πέ-ρυ-σι

πέσιμο [το] ουσιαστικό (πεσίματα) → πέφτω

πέστροφα [η] ουσιαστικό (πέστροφες)

- Πότε λέμε περασμένα ξεχασμένα;

Συμπλήρωσε την παρακάτω πρόταση:

- Όταν σκέφτομαι κάτι, λέμε ότι μου
από το μυαλό.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πέταγμα -----πέτρα

α Η **πέστροφα** είναι ένα ψάρι που ζει στα ποτάμια
β και τις λίμνες. 🎵 πέ-στρο-φα

γ **πέταγμα** [το] ουσιαστικό (πετάγματα) → πετώ
δ

ε **πετάγομαι** και **πετιέμαι** ρήμα (πετάχτηκα, θα
ζ πεταχτώ) → πετώ

η **πέταλο** [το] ουσιαστικό (πέταλα)

θ Το πέταλο είναι ένα κομμάτι σίδηρο
ι που το βάζουμε στο κάτω μέρος
κ των ποδιών του αλόγου για να μπορεί
λ να περπατάει σταθερά στον δρόμο.

μ ✓ «Το βασιλόπουλο μαδούσε τη Μαργαρίτα
ν βγάζοντας τα πέταλά της για να δει αν τον
ξ αγαπάει η Χιονάτη. 🎵 πέ-τα-λο

ο **πεταλούδα** [η] ουσιαστικό (πεταλούδες)

π Οι πεταλούδες είναι έντομα με πολύχρωμα φτερά
που πετούν από λουλούδι σε λουλούδι την άνοιξη
και το καλοκαίρι. 🎵 πε-τα-λού-δα 🖋️ 'τα έντομα'

ρ **πέταμα** [το] ουσιαστικό → πετώ
σ

τ **πετεινός** [ο] ουσιαστικό (πετεινοί)

υ Ο πετεινός είναι το αρσενικό της κότας.
φ κόκορας 🎵 πε-τει-νός

χ **πέτρα** [η] ουσιαστικό (πέτρες)

ψ ✓ Η πέτρα είναι ένα πολύ σκληρό υλικό που το
ω βρίσκουμε στο έδαφος. Οι βράχοι είναι από πέτρα.
Τα χαλίκια είναι μικρές πέτρες.

πετρέλαιο ----- πετυχαίνω--

- ✓ Τα διαμάντια και τα ρουμπίνια είναι πολύτιμες πέτρες. Τα λέμε και πολύτιμους λίθους.
- ✓ Το ψωμί έχει γίνει πέτρα, το έχουμε από την Παρασκευή και είναι Τρίτη. Είναι πολύ σκληρό.
- ◇ Στην Ήπειρο υπάρχουν πολλά πέτρινα γεφύρια. Είναι γεφύρια από πέτρα. 🎵 πέ-τρα

πετρέλαιο [το] ουσιαστικό (πετρέλαια)

- ☑ Το πετρέλαιο είναι ένα υγρό καύσιμο που το χρησιμοποιούμε στο καλοριφέρ και τη σόμπα για να ζεσταινόμαστε τον χειμώνα. 🎵 πε-τρέ-λαι-ο

πέτσα [η] ουσιαστικό (πέτσες)

- ☑ Η πέτσα είναι το δέρμα των ανθρώπων και των ζώων.
- ✓ Το γιαούρτι έχει πέτσα. Μερικοί την τρώνε κι άλλοι την πετούν. ◇ **πέτσινος** 🎵 πέ-τσα

πετσέτα [η] ουσιαστικό (πετσέτες)

- ☑ Όταν βγαίνουμε από το μπάνιο κι είμαστε βρεγμένοι, σκουπιζόμαστε με μία πετσέτα από μαλακό ύφασμα για να στεγνώσουμε.
 - ✓ Όταν τρώμε, χρησιμοποιούμε χάρτινες ή υφασμάτινες πετσέτες για να σκουπίζουμε το στόμα και τα χέρια μας. ◇ **χαρτοπετσέτα**
- 🎵 πε-τσέ-τα

πετυχαίνω ρήμα (πέτυχα, θα πετύχω)

- ☑ Όταν πετυχαίνεις κάτι, έχεις προσπαθήσει πολύ γι' αυτό και το καταφέρνεις. 🖋 Ο κύριος Γιάννης πέτυχε τα δύο πράγματα που ήθελε περισσότερο: να κάνει οικογένεια και να είναι καλός στη δουλειά του.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

ΠΕΤΩ

- α ✓ «Μπράβο, Μαργαρίτα, το γλυκό πέτυχε!» είπε ο
β κύριος Γιάννης. Το γλυκό έγινε όπως έπρεπε, είχε
γ επιτυχία.
δ ✓ «Με τη δεύτερη προσπάθεια πέτυχα με το βελάκι
ε τον στόχο» είπε ενθουσιασμένος ο Κώστας που
ζ πήγε με τον πατέρα του στο λούνα-παρκ.
η ◇ Ο κύριος Γιάννης είναι πετυχημένος
θ αρχιτέκτονας, δηλαδή είναι πολύ καλός
ι αρχιτέκτονας, έχει επιτυχία στη δουλειά του.
κ επιτυχία 🎵 ΠΕ-ΤΥ-ΧΑΪ-ΝΩ

ΠΕΤΩ και πετάω, πετιέμαι και πετάγομαι
ρήμα (πέταξα, θα πετάξω)

☑ Όταν τα πουλιά πετούν, ανοίγουν τα φτερά τους και φεύγουν στον ουρανό.

Όταν ένα αεροπλάνο πετάει, κινείται στον αέρα.

✓ Όταν πετάς κάτι, το ρίχνεις κάπου μακριά από σένα. ✎ «Πρόσεξε πού πετάς την μπάλα, Ίγκλι!»
φώνηξε ο Κώστας.

✓ Όταν κάτι σου είναι άχρηστο, το πετάς. Είναι για πέταμα.

✓ Λέμε ότι πετάς στα σύννεφα, όταν είσαι πολύ χαρούμενος.

✓ Όταν πετάγεσαι σε μία συζήτηση, διακόπτεις ξαφνικά τους άλλους για να μιλήσεις εσύ. Όταν πετάγεσαι σ' ένα μαγαζί, πηγαίνεις εκεί και γυρίζεις πίσω γρήγορα. ◇ Μ' ένα πέταγμα ο Πιτσικόκος βρέθηκε έξω από το παράθυρο. πέταμα, πτήση 🎵 ΠΕ-ΤΩ

Τι έγινε τελικά με τον Πιτσικόκο; Ψάξε στις λέξεις ελεύθερος, πετώ, ηδών, προετοιμάζω

ΠΕΥΚΟ [το] ουσιαστικό (πεύκα)

☑ Το **ΠΕΥΚΟ** είναι ένα δέντρο που αντί για φύλλα έχει μακριές πράσινες βελόνες, τις **ΠΕΥΚΟΒΕΛΟΝΕΣ**. Οι καρποί του **ΠΕΥΚΟΥ** είναι τα **ΚΟΥΚΟΥΝΑΡΙΑ**. 🎵 ΠΕΥ-ΚΟ

ΠΕΨΤΩ ρήμα (έπεσα, θα πέσω)

☑ Όταν **ΠΕΨΤΕΙΣ**, κατεβαίνεις με όλο σου το βάρος από πάνω προς τα κάτω. ✍ Η Αθηνά έπεσε με το ποδήλατο και χτύπησε.

✓ Όταν **ΠΕΨΤΕΙ** χιόνι, χιονίζει. Όταν **ΠΕΨΤΕΙ** βροχή, βρέχει.

✓ Ο θείος Τάκης ήταν πολύ κουρασμένος από τα πολλά ταξίδια κι έπεσε νωρίς για ύπνο.

○ **ΠΛΑΓΙΑΖΩ**

✓ Γυρίζοντας από την εκδρομή τους, ο Κώστας, ο Νίκος κι ο Ίγκλι έπεσαν πάνω στον κύριο Μιχάλη. Βρέθηκαν μπροστά του χωρίς να το περιμένουν.

✓ Όταν η Αθηνά έμαθε ότι ο κύριος Μιχάλης έδιωξε τη Ροζαλία, έπεσε από τα σύννεφα. Ένιωσε μεγάλη έκπληξη, δεν το περίμενε. ✦ **ΠΕΨΙΜΟ** 🎵 ΠΕ-ΨΤΩ

ΠΗΓΑΔΙ [το] ουσιαστικό (πηγάδια)

☑ Το **ΠΗΓΑΔΙ** είναι μία βαθιά τρύπα στη γη που έχει πάντα νερό. Γύρω γύρω υπάρχει συνήθως ένας μικρός πέτρινος τοίχος. ✦ **ΠΗΓΗ** 🎵 ΠΗ-ΓΑ-ΔΙ

- Πότε λέμε ότι κάποιος **ΠΕΨΤΕΙ** με τα μούτρα στο φαγητό;

- Πότε λέμε ότι **ΠΕΨΤΟΥΜΕ** στα πόδια κάποιου;

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πηγαίνω και πάω ρήμα (πήγα, θα πάω)

☑ Όταν πηγαίνεις κάπου, ξεκινάς από ένα μέρος και φτάνεις σ' ένα άλλο. ✍ Ο θείος Τάκης παίρνει

συχνά το αεροπλάνο από την Κρήτη και πηγαίνει στο Λονδίνο. ● έρχομαι, επιστρέφω

✓ Ο κύριος Μιχάλης πήγε τη θεία του στο νοσοκομείο για να κάνει εξετάσεις. ○ οδηγώ, μεταφέρω

✓ Η Αθηνά πηγαίνει πρώτη δημοτικού. Η Αθηνά είναι μαθήτρια της πρώτης τάξης.

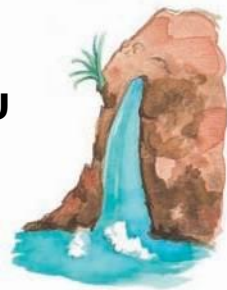
✓ «Σου πάει πολύ το κόκκινο χρώμα, Αθηνά» είπε η Ελένη. ○ ταιριάζω ◇ Η Ελένη πηγαينوέρχεται

συχνά στο σπίτι της Αθηνάς. Πηγαίνει συχνά στο σπίτι της Αθηνάς κι επιστρέφει πίσω στο δικό της.

🎵 πη-γαί-νω

πηγή [η] ουσιαστικό (πηγές)

☑ Η πηγή είναι ένα μέρος στη γη απ' όπου βγαίνει νερό. Το νερό των ποταμών βγαίνει από μία πηγή και χύνεται στη θάλασσα. ◇ πηγάδι 🎵 πη-γή

πηδάλιο [το] ουσιαστικό (πηδάλια)

☑ Το πηδάλιο είναι το τιμόνι του πλοίου ή του αεροπλάνου. 🎵 πη-δά-λι-ο

πηδῶ και πηδάω ρήμα (πήδηξα, θα πηδήξω)

☑ Όταν πηδάς, τινάζεσαι προς τα πάνω για να φτάσεις κάπου ή για να περάσεις πάνω από κάτι.

✍ Η Ροζαλία πήδηξε στο τραπέζ για να πιάσει τον Πιτσικόκο αλλά αυτός ξέφυγε και πέταξε έξω.

πήζω ----- πιάνω--

✓ Η Αθηνά πήδηξε από τη χαρά της, μόλις έμαθε πως πήρε το πρώτο βραβείο ζωγραφικής. Χάρηκε πάρα πολύ. **πήδημα, χοροπηδώ** πη-δώ

πήζω ρήμα (έπηξα, θα πήξω)

✓ Όταν ένα υγρό **πήζει**, γίνεται σαν κρέμα ή σκληραίνει. Η κυρία Μαργαρίτα ανακάτεψε συνέχεια τη σάλτσα, μέχρι να πήξει. ● **αραιώνω**

 Όταν κάτι έχει **πήξει**, είναι **πηχτό**. **πήξιμο**
● **αραιός** πη-ζω

πηλός [ο] ουσιαστικό

✓ Ο **πηλός** είναι από χώμα και νερό, πλάθεται όπως η πλαστελίνη και μετά ψήνεται για να σκληρύνει. **Με τον πηλό φτιάχνουμε πήλινα αντικείμενα, όπως βάζα, γλάστρες, πιάτα και φλιτζάνια.** πη-λός

πιάνο [το] ουσιαστικό (πιάνα)

✓ Το **πιάνο** είναι ένα μουσικό όργανο με άσπρα και μαύρα πλήκτρα. Είναι έγχορδο όργανο, δηλαδή ο ήχος του βγαίνει από τις χορδές που βρίσκονται στο εσωτερικό του. **Αυτός που παίζει πιάνο σε συναυλίες μόνος του ή σε ορχήστρα λέγεται **πιανίστας**.** πιά-νο 'τα μουσικά όργανα'

πιάνω, πιάνομαι ρήμα (έπιασα, θα πιάσω)

✓ Όταν **πιάνεις** κάτι, το παίρνεις με το χέρι σου και το κρατάς. «Μπαμπά, σταμάτα να **πιάνεις** την κούνια μου! Αφησέ με μόνη μου!» είπε η Αθηνά.

○ **κρατώ** ● **αφήνω**

✓ Όταν **πιάνεις** κάτι, **βάζεις** το χέρι σου **πάνω** του.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πιάτο ----- πιγούνι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

 Ο Κώστας έπιασε τη μπλούζα του με βρόμικα χέρια. αγγίζω, ακουμπώ

✓ Λέμε ότι έχεις πιάσει κάποιον, όταν τον έχεις κυνηγήσει και τον κρατάς χωρίς αυτός να το θέλει.

 Η αστυνομία έπιασε αυτόν που έκλεψε τον κύριο Δημήτρη.

✓ Όταν σε πιάνουν τα κλάματα, κλαις. Όταν σε πιάνει πείνα, πεινάς.

✓ Όταν κάτι πιάνει φωτιά, καίγεται. Όταν κάτι είναι μεγάλο, λέμε ότι πιάνει πολύ χώρο.

✓ Ο μπαμπάς του Ίγκλ είναι οικοδόμος και πιάνει δουλειά πολύ πρωί.

✓ Το φουστάνι της Ελένης πιάστηκε σε μία καρέκλα. μαγκώνω, σκαλώνω

✓ Όταν κουβαλάς κάτι βαρύ, πιάνεται η μέση σου και πονάει. πιάσιμο πιά-νω

πιάτο [το] ουσιαστικό (πιάτα)

Όταν καθόμαστε στο τραπέζι για να φάμε, ο καθένας έχει το πιάτο του με το φαγητό του.

 πιά-το 'η κουζίνα', 'το πάρτι'

πιγκουίνος [ο] ουσιαστικό (πιγκουίνοι)

Ο πιγκουίνος είναι ένα πολύ μεγάλο πουλί που κολυμπάει γρήγορα αλλά δεν μπορεί να πετάξει. Ζει σε παγωμένες θάλασσες και τρώει ψάρια. πι-γκου-ί-νος

πιγούνι [το] ουσιαστικό (πιγούνια)

Πιγούνι είναι το μέρος του προσώπου που είναι

- Πότε λέμε ότι κάποιος πιάνει πουλιά στον αέρα;

πιέζω----- πικρός--

κάτω από το στόμα μας. **Ο** σαγόνι **♪** πι-γού-νι
✍ 'το σώμα μας'

πιέζω, πιέζομαι ρήμα (πίεσα, θα πιέσω)

✓ Όταν πιέζεις κάτι, το πατάς δυνατά συνήθως με το χέρι σου. **✍** «Μην πιέζεις πολύ το μπαλόني! Θα σπάσει και θα κάνει πολύ θόρυβο» είπε ο κύριος Γιάννης στην Αθηνά.

✓ Όταν πιέζεις κάποιον, προσπαθείς να τον κάνεις να δεχτεί κάτι που δε θέλει. **✍** Ο κύριος Μιχάλης πίεσε τον Κώστα να του πει ποιος έσπασε το τζάμι.

Ο αναγκάζω, καταπιέζω **◇** **πίεση** **♪** πι-έ-ζω

πιέτα [η] ουσιαστικό (πιέτες)

✓ Η Αλίκη αγόρασε μία φούστα με πιέτες για τη γιορτή της. Η φούστα είναι έτσι φτιαγμένη, ώστε να διπλώνεται σε πολλές μεριές. **Ο** πτυχή, τσάκιση **♪** πιέ-τα

πίθηκος [ο], **πιθηκίνα** [η] ουσιαστικό (πίθηκοι, πιθηκίνες)

✓ Ο **πίθηκος** είναι ένα τριχωτό ζώο που ζει στη ζούγκλα, έχει πολύ μακριά χέρια και πηδάει από το ένα κλαδί στο άλλο. Η μαϊμού και ο γορίλας είναι **πίθηκοι**. **♪** πί-θη-κος **✍** 'τα ζώα'

πικρα [η] ουσιαστικό (πικρες) → πικρός

πικραίνω, πικραίνομαι ρήμα (πικρανα, θα πικράνω) → πικρός

πικρός, πικρή, πικρό επίθετο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πιλάφι ----- πινακίδα

α

(πικροί, πικρές, πικρά)

β

☑ Όταν κάτι είναι πικρό, έχει πολύ δυσάρεστη γεύση. ✍ Ο θεός Αλέκος πίνει τον καφέ του πικρό, χωρίς ζάχαρη. ● γλυκός

γ

δ

✓ Η στενοχώρια κι η απογοήτευση είναι πικρά συναισθήματα, δηλαδή πολύ δυσάρεστα.

ε

ζ

◇ Όταν νιώθει κανείς πίκρα, είναι στενοχωρημένος, κάτι τον έχει πικράνει. 🎵 πι-κρός

η

θ

πιλάφι [το] ουσιαστικό (πιλάφια)

ι

☑ Το πιλάφι είναι φαγητό που γίνεται συνήθως από ρύζι βρασμένο και λάδι ή βούτυρο. 🎵 πι-λά-φι

κ

λ

πιλότος [ο] ουσιαστικό (πιλότοι) → αεροπλάνο

μ

ν

πίνακας [ο] ουσιαστικό (πίνακες)

ξ

☑ Ο πίνακας είναι φτιαγμένος από μαύρο ή πράσινο ξύλο ή άσπρο πλαστικό και κρέμεται στον τοίχο της τάξης μας. Στον πίνακα γράφουμε με κιμωλία ή μαρκαδόρο κάτι που θέλουμε να διαβάσει όλη η τάξη.

ο

π

✓ Ο πίνακας ανακοινώσεων είναι ένα επίπεδο κομμάτι από ξύλο ή φελό στον τοίχο όπου στερεώνουμε ανακοινώσεις με πινέζες ή καρφίτσες.

ρ

σ

✓ Πίνακα λέμε και τη ζωγραφιά που έχουμε βάλει μέσα σ' ένα κάδρο. ◇ Η θεία Κατερίνα πήγε στην πινακοθήκη για να δει τους πίνακες μεγάλων Ιταλών ζωγράφων. 🎵 πί-να-κας ✍ 'στο σχολείο'

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

πινακίδα [η] ουσιαστικό (πινακίδες)

☑ Οι πινακίδες είναι επίπεδες πλάκες που πάνω τους είναι γραμμένες ή ζωγραφισμένες διάφορες

πινέζα-----πιόνι--

πληροφορίες. Υπάρχουν πινακίδες στους δρόμους, στα μαγαζιά και σ' άλλους δημόσιους χώρους.

Πινακίδες έχουν και τ' αυτοκίνητα στο μπροστινό και στο πίσω μέρος τους.

● ταμπέλα 🎵 πι-να-κί-δα

πινέζα [η] ουσιαστικό (πινέζες)

☑ Η πινέζα μοιάζει με μικρό καρφάκι που έχει πλατύ κεφάλι. Με την πινέζα στερεώνουμε φωτογραφίες ή σημειώματα στον τοίχο, στην πόρτα ή σε κάποιο πίνακα. 🎵 πι-νέ-ζα

πινέλο [το] ουσιαστικό (πινέλα)

☑ Για να ζωγραφίσουμε με νερομπογιές ή για να βάψουμε τις πόρτες και τα παράθυρα του σπιτιού, χρησιμοποιούμε πινέλο. Το πινέλο είναι ξύλινο κι έχει στην άκρη του πολλές τρίχες. 🎵 πι-νέ-λο

Δες ζωγράφος, πινέλο

πίνω, πίνομαι ρήμα (ήπια, θα πιω)

☑ Όταν πίνω, ρουφώ από το στόμα νερό, γάλα, πορτοκαλάδα ή άλλο υγρό που μετά πηγαίνει στο στομάχι μου. 🍷 Ο Νίκος πίνει ένα ποτήρι γάλα, πριν φύγει για το σχολείο.

◇ Το κρασί, η μπίρα κι ό,τι άλλο έχει οινόπνευμα και το πίνουμε λέγεται ποτό. 🎵 πί-νω

πιόνι [το] ουσιαστικό (πιόνια)

☑ Στο σκάκι, στη ντάμα, στον γκρινιάρη και σ' άλλα επιτραπέζια παιχνίδια παίζουμε με πιόνια.

- Τι πληροφορίες μας δίνουν οι πινακίδες στα μαγαζιά, τους δρόμους και τ' αυτοκίνητα;

α

Κάθε παίκτης παίζει με πιόνια διαφορετικού χρώματος. Στο σκάκι τα πιόνια είναι μαύρα και άσπρα. 🎵 **πιό-νι Δες σκάκι**

β

γ

δ

πίπα [η] ουσιαστικό (πίπες)

☑️ Η πίπα μοιάζει με μικρό ξύλινο σωλήνα με φαρδιά τρύπα στη μία άκρη για να βάζουμε καπνό. Όταν η πίπα είναι αναμμένη, ρουφάμε από την άλλη άκρη και καπνίζουμε. 🎵 **πί-πα**

ε

ζ

η

θ

ι

πιπέρι [το] ουσιαστικό (πιπέρια)

☑️ Το πιπέρι είναι ένας μικρός στρογγυλός καρπός που καίει πολύ. Το χρησιμοποιούμε στο φαγητό για να δώσουμε γεύση. Στο τραπέζι του φαγητού υπάρχει πάντα **αλάτι** και **πιπέρι**. **♦ αλατοπίπερο**
🎵 **πι-πέ-ρι**

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

πιπεριά [η] ουσιαστικό (πιπεριές)

☑️ Η πιπεριά είναι ένα λαχανικό με πράσινο, κόκκινο ή κίτρινο χρώμα και πολύ μικρούς σπόρους στο εσωτερικό του. 🎵 **πι-πε-ριά**

π

ρ

σ

πιπίλα [η] ουσιαστικό (πιπίλες)

☑️ Η πιπίλα είναι από πλαστικό και μοιάζει με τη ρώγα του γυναικείου στήθους. Όταν τα μωρά είναι ανήσυχα, πεινούν ή νυστάζουν, βάζουν την πιπίλα στο στόμα τους, την πιπιλίζουν κι αυτό τα ησυχάζει. **♦ Όταν πιπιλίζεις μία καραμέλα, την κρατάς στο στόμα σου και τη γλείφεις σιγά σιγά, μέχρι να λιώσει.** 🎵 **πι-πί-λα**

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

πιπιλίζω και **πιπιλάω** ρήμα (πιπίλισα, θα πιπιλίσω) → πιπίλα

πιρούνι [το] ουσιαστικό (πιρούνια)
 ✓ Με το πιρούνι καρφώνουμε κομμάτια φαγητού για να τα βάλουμε στο στόμα μας.
 ◇ **μαχαιροπίρουνο** 🎵 πι-ρού-νι ✍️ 'η κουζίνα'

πισίνα [η] ουσιαστικό (πισίνες)
 ✓ Η πισίνα είναι μία μεγάλη δεξαμενή γεμάτη με νερό όπου κολυμπάμε και κάνουμε βουτιές. Πισίνες έχουν συνήθως τα κολυμβητήρια και κάποια μεγάλα ξενοδοχεία. 🎵 πι-σί-να

πισινός [ο] ουσιαστικό (πισινοί) → πίσω

πίστα [η] ουσιαστικό (πίστες)
 ✓ Πολλά κέντρα διασκέδασης έχουν μία **πίστα**, δηλαδή ένα χώρο ειδικά φτιαγμένο γι' αυτούς που θέλουν να διασκεδάσουν χορεύοντας.
 ✓ Στους αγώνες αυτοκίνητων τ' αυτοκίνητα τρέχουν σε **πίστες**. 🎵 πί-στα
 - Πού αλλού μπορούμε να δούμε πίστα;

πιστεύω ρήμα (πίστεψα, θα πιστέψω)
 ✓ Όταν πιστεύεις ότι κάτι πρόκειται να γίνει, είσαι σίγουρος ότι μπορεί να γίνει. ✍️ Ο κύριος Δημήτρης πιστεύει ότι θα βρεθεί αυτός που τον έκλεψε. ○ νομίζω
 ✓ Όταν πιστεύεις σε κάποιον ή σε κάτι, ξέρεις πως υπάρχει, πως είναι αληθινό και σημαντικό.

πιστόλι ----- πίσω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

 Οι άνθρωποι που προσεύχονται συχνά, πιστεύουν στον Θεό. Έχουν πίστη.

✓ Όταν πιστεύεις κάποιον, ξέρεις πως σου λέει την αλήθεια. Ο κύριος Μιχάλης δεν πίστεψε τον Κώστα. Νόμιζε πως του έλεγε ψέματα.

◇ **απίστευτος, εμπιστοσύνη, πιστευτός, πίστη, πιστός** ΠΙ-ΣΤΕΪ-Ω

πιστόλι [το] ουσιαστικό (πιστόλια)

☑ Το πιστόλι είναι ένα μικρό όπλο με σφαίρες που μπορεί να σκοτώσει ανθρώπους. Οι αστυνομικοί έχουν πιστόλια. ◇ Το νεροπίστολο είναι ένα πλαστικό παιχνίδι που μοιάζει με πιστόλι. Γεμίζουμε τα νεροπίστολα με νερό και καταβρεχόμαστε. Πιστολάκι λέμε το σεσουάρ. Μ' αυτό στεγνώνουμε τα μαλλιά μας. ΠΙ-ΣΤΌ-ΛΙ

πιστός, πιστή, πιστό επίθετο (πιστοί, πιστές, πιστά)

☑ Ο Κώστας και ο Νίκος είναι πιστοί φίλοι. Έχουν εμπιστοσύνη ο ένας στον άλλον και προσπαθούν να είναι πάντα καλοί φίλοι. ◇ (σαν ουσιαστικό) **Οι πιστοί είναι αυτοί που πιστεύουν σε μία θρησκεία.** **πιστεύω** ΠΙ-ΣΤΌς

πίσω επίρρημα

☑ Η Ροζαλία κάθισε πίσω από την Αθηνά κι άρχισε

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με το μαγαζί του κυρίου Δημήτρη, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις δικαστήριο, δικηγόρος, θηρίο, καημένος, πιάνω, τμήμα, φυλακή

πίτα ----- πιτζάμα--

να νιαουρίζει. Η Ροζαλία κάθισε από τη μεριά που δεν έβλεπε η Αθηνά. ● μπροστά

✓ «Προχώρα πιο γρήγορα, γιατί θα μείνεις πίσω».

Θα καθυστερήσεις.

✓ «Παιδιά, πάω για λίγο στο γραφείο, θα είμαι πίσω στις έξι» είπε ο κύριος Γιάννης. Θα επιστρέψω στις έξι.

✓ «Θέλω να μου δώσεις πίσω το βιβλίο που σου δάνεισα, Αθηνά!» είπε η Αλίκη. Θέλω να μου το επιστρέψεις.

✓ (σαν επίθετο) Ο κύριος Μιχάλης έβαλε τα κουταβάκια στο πίσω μέρος του κήπου.

● μπροστινός ◊ **Ο πισινός είναι το πίσω μέρος της λεκάνης μας, ο ποπός μας.** 🎵 πί-σω

Δες τελευταίος

πίτα [η] ουσιαστικό (πίτες)

☑ Η **πίτα** είναι ένα φαγητό αλμυρό ή γλυκό που το φτιάχνουμε βάζοντας ένα μείγμα από διάφορα υλικά ανάμεσα σε δύο στρώσεις ζύμης ή φύλλου και ψήνοντάς το στον φούρνο. Φτιάχνουμε πίτες με τυρί, σπανάκι ή άλλα υλικά.

✓ Όταν τρώμε σουβλάκι με **πίτα**, τρώμε σουβλάκι τυλιγμένο μέσα σε ψημένη στρογγυλή και λεπτή ζύμη. ◊ **τυρόπιτα, σπανακόπιτα, κοτόπιτα, καρυδόπιτα, κρεατόπιτα, βασιλόπιτα** 🎵 πί-τα

πιτζάμα [η] ουσιαστικό (πιτζάμες)

☑ Η **πιτζάμα** είναι ένα παντελόνι και μία μπλούζα από λεπτό και μαλακό ύφασμα που τα φοράμε, όταν κοιμόμαστε. Υπάρχουν γυναικείες και αντρικές **πιτζάμες**. 🎵 πι-τζά-μα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- Λέμε και μπιτζάμα.

Νίκος φόρεσε τις πιτζάμες του και πήγε για ύπνο.

πίτσα [η] ουσιαστικό (πίτσες)

☑ Η πίτσα είναι ιταλικό φαγητό. Είναι συνήθως μία στρογγυλή ζύμη με ντομάτα, τυρί, ζαμπόν και διάφορα άλλα υλικά. Η πίτσα ψήνεται στον φούρνο.

◇ «Δεν πρόφτασα να μαγειρέψω, πάμε στην πιτσαρία να φάμε πίτσα και μακαρόνια;» ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα, δηλαδή στο εστιατόριο που φτιάχνει πίτσες και μακαρόνια. 🎵 πί-τσα

πιτσιλίζω και **πιτσιλάω**, **πιτσιλιέμαι** ρήμα (πιτσιλίσω, θα πιτσιλίσω)

☑ Όταν πιτσιλές κάποιον ή κάτι, τον βρέχεις με σταγόνες νερού. ✎ «Πρόσεξε μην πιτσιλίσεις τη Ροζαλία, Κώστα, καθώς ποτίζεις. Οι γάτες σιχαίνονται το νερό!» φώναξε η Αθηνά.

◇ «Παιδιά, σταματήστε το πιτσιλισμα, θα γίνετε μούσκεμα στο τέλος!» φώναξε η κυρία Μαργαρίτα. Οι πιτσιλιές είναι σταγόνες από κάποιο υγρό που έχουν πέσει πάνω σε κάτι. 🎵 πι-τσι-λώ

πιτσιρικός [ο], **πιτσιρίκα** [η], **πιτσιρίκι**

[το] ουσιαστικό (πιτσιρικοί, πιτσιρίκες, πιτσιρίκια)

☑ Λέμε πιτσιρικό ένα μικρό αγόρι και πιτσιρίκα ένα μικρό κορίτσι. Λέμε πιτσιρίκι ένα μικρό παιδί, αγόρι ή κορίτσι. 🎵 πι-τσι-ρί-κος

πλαγιά ----- πλάθω--

πλαγιά [η] ουσιαστικό (πλαγιές) → πλάγιος

πλαγιάζω ρήμα (πλάγιασα, θα πλαγιάσω)

☑ Όταν πλαγιάζεις, ξαπλώνεις στο κρεβάτι για να κοιμηθείς. ◇ πλάγιος 🎵 πλα-γιά-ζω

πλάγιος, πλάγια, πλάγιο επίθετο (πλάγιοι, πλάγιες, πλάγια)

☑ Όταν κάτι είναι πλάγιο, δεν είναι όρθιο, αλλά γέρνει, είναι λοξό. ◇ Ο Κώστας, ο Ίγκλι και ο Νίκος ανέβηκαν την πλαγιά του λόφου κι έφτασαν στο εκκλησάκι που είναι στην κορυφή. Ανέβηκαν δηλαδή την ανηφορική πλευρά του. πλάγια 🎵 πλά-γι-ος

πλαζ [η] ουσιαστικό

☑ Η πλαζ είναι μία μεγάλη παραλία με άμμο, ομπρέλες, καρέκλες και καντίνες που προσφέρουν φαγητό κι αναψυκτικά.

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πλάθω, πλάθομαι ρήμα (έπλασα, θα πλάσω)

☑ Όταν πλάθω κάτι, του δίνω μία μορφή, ένα σχήμα. ✎ Το Πάσχα η Αθηνά και η κυρία Μαργαρίτα πλάθουν κουλουράκια και τα βάζουν

Αν θέλεις να μάθεις τι έγινε με τη Ροζαλία που χάθηκε, ψάξε μέσα στο λεξικό τις λέξεις αναστατώνω, ανησυχώ, εξαφανίζομαι, βρίσκω, καταφεύγω, κουλουριάζω, κουνώ, χαίρομαι, χοροπηδώ

πλάι----- πλακάκι

α στον φούρνο να ψηθούν. **◇** Για να τα πλάσουν,
β ανοίγουν πρώτα τη ζύμη μ' ένα ξύλινο ραβδί, τον
γ πλάστη. Στο σχολείο η Αθηνά και η Ελένη
δ φτιάχνουν ανθρωπάκια από πλαστελίνη. **πλάσμα**
ε **♪** πλά-θω

πλάι επίρρημα

ζ **☑** Όταν κάτι ή κάποιος είναι πλάι σε κάτι ή σε
η κάποιον άλλο, βρίσκεται κοντά του, στην αριστερή
θ ή στη δεξιά πλευρά. **○** δίπλα, κοντά
ι **✓** Η Ελένη και η Αθηνά κάθονται πλάι πλάι στο ίδιο
κ θρανίο. Κάθονται κοντά η μία στην άλλη. **♪** πλάι

πλάκα [η] ουσιαστικό (πλάκες)

λ **☑** Η πλάκα είναι ένα πλατύ, λεπτό κι επίπεδο
μ κομμάτι από πέτρα ή κάποιο άλλο σκληρό υλικό.
ν Στρώνουμε μαρμάρινες πλάκες μέσα ή έξω από το
ξ σπίτι.

ο **✓** Μία πλάκα σοκολάτας είναι ένα κομμάτι
σοκολάτας.

π **✓** Πλάκα λέμε κι ένα αστείο που κάνει ή λέει
ρ κάποιος. Λέμε ότι σπάμε πλάκα, όταν
σ διασκεδάζουμε και γελάμε με κάτι αστείο. Όταν λες
τ κάτι για πλάκα, δεν το λες στα σοβαρά, το λες στ'
αστεία. **◇** **πλακάκι** **♪** πλά-κα

πλακάκι [το] ουσιαστικό (πλακάκια)

φ **☑** Τα πλακάκια είναι μικρές και συνήθως
χ τετράγωνες πλάκες που βάζουμε στους τοίχους και
ψ τα πατώματα, κυρίως στα μπάνια και τις κουζίνες
για να τα προστατέψουμε από τα νερά. **◇** **πλάκα**

ω **♪** πλα-κά-κι **✍** 'η κουζίνα', 'το μπάνιο'

πλακώνω, **πλακώνομαι** ρήμα (πλάκωσα, θα πλακώσω)

☑ Όταν πλακώνεις κάτι ή κάποιον, πέφτεις με όλο σου το βάρος επάνω του.

✓ Όταν πλακώνεις κάτι, το πιέζεις πολύ δυνατά.

🎵 πλα-κώ-νω

πλανήτης [ο] ουσιαστικό (πλανήτες)

☑ Η Γη είναι ένας πλανήτης και γυρίζει γύρω από τον ήλιο μαζί με άλλους πλανήτες, όπως τον Άρη ή τον Πλούτωνα. 🎵 πλα-νή-της

πλάσμα [το] ουσιαστικό (πλάσματα)

☑ Λέμε πως οι άνθρωποι και τα ζώα είμαστε πλάσματα του Θεού, δηλαδή πως μας έχει δημιουργήσει ο Θεός.

✓ Πλάσμα λέμε γενικά κι έναν άνθρωπο.

📝 Τα παιδιά είναι αθώα πλάσματα. **♦ πλάθω**

🎵 πλά-σμα

πλαστελίνη [η] ουσιαστικό» (πλαστελίνες)

→ πλάθω

πλαστικό [το] ουσιαστικό (πλαστικά)

☑ Το πλαστικό είναι ένα ελαφρύ και φτηνό υλικό που φτιάχνεται στα εργοστάσια και παίρνει ό,τι μορφή θέλουμε να του δώσουμε. Πλένεται εύκολα και δε χαλάει. 📝 Το μωρό της θείας Κατερίνας έχει

παιχνίδια από πλαστικό. **♦ (σαν επίθετο) Έχει πλαστικά παιχνίδια.** 🎵 πλα-στι-κό

Ποιους άλλους πλανήτες ξέρεις;

πλαστός ----- πλάτος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλαστός, πλαστή, πλαστό επίθετο (πλαστοί, πλαστές, πλαστά)

☑ Όταν κάτι είναι πλαστό, είναι αντιγραφή ενός πράγματος, δεν είναι αληθινό. Υπάρχουν πλαστοί πίνακες και πλαστά χαρτονομίσματα. ● γνήσιος
🎵 πλα-στός

πλαταίνω ρήμα (πλάτυνα, θα πλατύνω)
→ πλατύς

πλατάνι [το] και **πλάτανος** [ο] ουσιαστικό
(πλατάνια, πλάτανοι)

☑ Το πλατάνι είναι ένα πολύ μεγάλο δέντρο που χάνει τα φύλλα του τον χειμώνα. Φυτρώνει σε μέρη με πολύ νερό ή υγρασία.
🎵 πλα-τά-νι

πλατεία [η] ουσιαστικό (πλατείες)

☑ Η πλατεία είναι ένας μεγάλος ανοιχτός και κεντρικός χώρος σε μία πόλη ή ένα χωριό όπου μαζεύεται πολύς κόσμος, οι μεγάλοι για βόλτα ή καφέ και τα παιδιά για παιχνίδι. 🎵 πλα-τεί-α

πλάτη [η] ουσιαστικό (πλάτες)

☑ Η πλάτη είναι το πίσω μέρος του σώματος σου, από τους ώμους μέχρι τη μέση σου.
✓ Η πλάτη είναι και το μέρος του καθίσματος όπου ακουμπάμε την πλάτη μας, όταν καθόμαστε.
🎵 πλά-τη ✍ 'το σώμα μας'

πλάτος [το] ουσιαστικό (πλάτη)

πλατύς -----πλένω--

☑ Η θεία Έλλη μέτρησε το μήκος και το πλάτος του τραπεζιού για ν' αγοράσει καινούριο τραπεζομάντιλο. Το πλάτος ενός τραπεζιού είναι η μικρότερη του πλευρά, ενώ το μήκος η μεγαλύτερη.
○ φάρδος ◊ **πλατύς** 🎵 πλά-τος

πλατύς, πλατιά, πλατύ, επίθετο (πλατιοί, πλατιές, πλατιά)

☑ Όταν κάτι είναι πλατύ, έχει μεγάλο πλάτος.
✍ Τα πεζοδρόμια στη γειτονιά μας είναι πολύ πλατιά κι ο κόσμος περπατάει άνετα, χωρίς να στριμώχνεται. ○ φαρδύς ● στενός ◊ Όταν κάτι **πλαταίνει, γίνεται πλατύ.** ○ φαρδαίνω ● στενεύω **πλάτος** 🎵 πλα-τύς

πλέκω, πλέκομαι ρήμα (θα πλέξω, έπλεξα)

☑ Όταν πλέκεις κάτι, το φτιάχνεις με μάλλινα νήματα που τα περνάς το ένα μέσα στο άλλο με βελόνες. ✍ Η θεία Κατερίνα πλέκει πουλόβερ για τον γιο της.

✓ Η Αθηνά έχει καστανά, μακριά μαλλιά και τα πλέκει κοτσίδες. ◊ Όταν μαθαίνεις να πλέκεις, μαθαίνεις **πλέξιμο.**
πλεχτός, πλεχτό 🎵 πλέ-κω

πλένω, πλένομαι ρήμα (θα πλύνω, έπλυνα)

☑ Όταν πλένεις κάτι, το καθαρίζεις με νερό και σαπούνι ή άλλο καθαριστικό.
✓ Όταν πλένεσαι, καθαρίζεις το σώμα σου με νερό και σαπούνι. ◊ Το πλύσιμο στο χέρι παίρνει ώρα, Γι' αυτό ο κόσμος έχει πια πλυντήρια. Στο **πλυντήριο ρούχων πλένουμε τα ρούχα και στο**

πλευρά ----- πλέω

α **πλυντήριο** πιάτων τα πιάτα.
β **άπλυτος, ξεπλένω** 🎵 πλέ-νω

ο Κώστας πλένει το ποδήλατο της Αθηνάς.

ζ **πλευρά** [η] ουσιαστικό (πλευρές)

η Ένα νόμισμα έχει δύο πλευρές. Έχει δύο μεριές, δύο όψεις.

θ Η κάθε γραμμή ενός τριγώνου ή ενός τετραγώνου είναι μία από τις πλευρές του. **◇ πλευρό**

ι **🎵 πλευ-ρά**

λ **πλευρό** [το] ουσιαστικό (πλευρά)

μ Τα πλευρά είναι τα δώδεκα κόκαλα που έχουμε ανάμεσα στο στήθος και τη μέση. Τα έξι είναι στη δεξιά μεριά του σώματος και τ' άλλα έξι στην αριστερή. **◇ πλευρά** **🎵 πλευ-ρό** **🖋️ 'το σώμα μας'**

π **πλεχτός, πλεχτή, πλεχτό** επίθετο (πλεχτοί, πλεχτές, πλεχτά)

ρ Ένα πλεχτό ρούχο είναι το ρούχο που έχει πλέξει κάποιος στο χέρι ή στη μηχανή.

σ **◇ (σαν ουσιαστικό) Όταν κάνει πολύ κρύο φοράμε τα πλεχτά μας για να ζεσταινόμαστε, δηλαδή φοράμε πλεχτά ρούχα. πλέκω, πλέξιμο** **🎵 πλε-χτός**

φ **πλέω** ρήμα (έπλευσα, θα πλεύσω)

χ Τα πλοία και οι βάρκες πλέουν στο νερό, δηλαδή κινούνται στην επιφάνεια του νερού και δε
ψ βουλιάζουν. **◇ επιπλέω** **🎵 πλέ-ω**

πληγή----- πλημμύρα--

πληγή [η] ουσιαστικό (πληγές)

☑ Η κυρία Μαργαρίτα κόπηκε με το μαχαίρι του ψωμιού κι έκανε μία βαθιά **πληγή** στο δάχτυλό της. Από την πληγή έτρεχε αίμα.

◇ Η κυρία Μαργαρίτα πληγώθηκε με το μαχαίρι του ψωμιού.

Όταν κάποιος έχει πληγές, είναι **πληγωμένος**. Όταν κάποιος είναι πολύ απογοητευμένος από κάτι, αισθάνεται **πληγωμένος**. 🎵 πλη-γή **Δες τραυματίας**

πληγώνω, **πληγώνομαι** ρήμα (θα πληγώσω, πλήγωσα) → πληγή

πλήκτρο [το] ουσιαστικό (πλήκτρα)

☑ Όταν παίζουμε πιάνο, πατάμε τα **πλήκτρα**. Το πιάνο έχει άσπρα και μαύρα **πλήκτρα**. Κάθε πλήκτρο παίζει μία νότα.

✓ Οι γραφομηχανές και οι ηλεκτρονικοί υπολογιστές έχουν **πλήκτρα**. Κάθε πλήκτρο γράφει ένα γράμμα. ◇ Όλα μαζί τα πλήκτρα του ηλεκτρονικού υπολογιστή λέγονται **πληκτρολόγιο**.

🎵 πλή-κτρο **Δες πιάνο, υπολογιστής**

πληκτρολόγιο [το] ουσιαστικό (πληκτρολόγια)
→ πλήκτρο

πλημμύρα [η] ουσιαστικό (πλημμύρες)

☑ Όταν βρέχει πολύ, γίνονται **πλημμύρες**, δηλαδή γεμίζουν οι δρόμοι με νερό. ✍️ Τα υπόγεια των σπιτιών γέμισαν νερά με τις **πλημμύρες**.

◇ Τα υπόγεια των σπιτιών **πλημμύρισαν**. 🎵 πλημ-μύ-ρα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πλημμυρίζω ----- πληρώνω

α

πλημμυρίζω ρήμα (πλημμύρισα, θα πλημμυρίσω) → πλημμύρα

β

γ

δ

ε

ζ

η

θ

ι

κ

λ

μ

ν

ξ

ο

π

ρ

σ

τ

υ

φ

χ

ψ

ω

πλην πρόθεση

☑ Το «πλην» είναι το σύμβολο της αφαίρεσης.

 Τρία πλην δύο ίσον ένα ή $3-2=1$. ○ μείον

● συν πλην

πληροφορία [η] ουσιαστικό» (πληροφορίες)

☑ Η πληροφορία είναι κάτι που μαθαίνεις για ένα θέμα που σ' ενδιαφέρει. Ο Ίγκλι πήγε στον

σταθμό και ζήτησε πληροφορίες για τα δρομολόγια των τρένων. ◇ Όταν δίνεις μία πληροφορία σε κάποιον, τον πληροφορείς σχετικά μ' ένα θέμα. Η

πληροφορική είναι η επιστήμη που διδάσκει πώς να οργανώνουμε πληροφορίες με τη βοήθεια ηλεκτρονικού υπολογιστή. πλη-ρο-φο-ρί-α

πληροφορική [η] ουσιαστικό) → πληροφορία

πληροφορώ, πληροφορούμαι ρήμα

(πληροφόρησα, θα πληροφορήσω) → πληροφορία

πλήρωμα [το] ουσιαστικό (πληρώματα)

☑ Το πλήρωμα είναι όλοι αυτοί που δουλεύουν σ' ένα πλοίο ή σ' ένα αεροπλάνο. Οι αεροσυνοδοί και οι πιλότοι είναι το πλήρωμα του αεροπλάνου.

 πλή-ρω-μα

πληρώνω, πληρώνομαι ρήμα (πλήρωσα, θα πληρώσω)

☑ Όταν πληρώνεις, δίνεις χρήματα για ν' αγοράσεις

πλησιάζω----- πλούσιος--

κάτι ή για να χρησιμοποιήσεις κάτι που δεν είναι δικό σου. ✍ Οι γονείς του Ίγκλι πληρώνουν νοίκι για το σπίτι που νοικιάζουν.

✓ Όταν πληρώνεσαι, παίρνεις χρήματα για μία δουλειά που έχεις κάνει.

✓ Όταν κάνεις κάτι κακό, λέμε ότι το πληρώνεις μία μέρα, δηλαδή τιμωρείσαι γι' αυτό. **◇ πληρωμή**

🎵 πλη-ρώ-νω

πλησιάζω ρήμα (πλησίασα, θα πλησιάσω)

☑ Όταν πλησιάζεις κάποιον ή κάτι, πηγαίνεις προς το μέρος του. ● απομακρύνομαι 🎵 πλη-σι-ά-ζω

πλοίο [το] ουσιαστικό (πλοία)

☑ Το πλοίο είναι ένα μεγάλο θαλάσσιο μεταφορικό μέσο. Τα επιβατικά πλοία μεταφέρουν επιβάτες που ταξιδεύουν στα νησιά. Με τα εμπορικά πλοία μεταφέρονται τα εμπορεύματα. ○ βαπόρι, καράβι

◇ **Ο πλοίαρχος δίνει οδηγίες για την πορεία του πλοίου.** ○ καπετάνιος 🎵 πλοί-ο **Δες λιμάνι**

πλοκάμι [το] ουσιαστικό (πλοκάμια)

☑ Το χταπόδι έχει οκτώ πλοκάμια με βεντούζες που το βοηθούν να μετακινείται και να πιάνει την τροφή του. 🎵 πλο-κά-μι **Δες χταπόδι**

πλούσιος, πλούσια, πλούσιο επίθετο (πλούσιοι, πλούσιες, πλούσια)

☑ Όταν κάποιος έχει ακριβά πράγματα, σπίτια και πολλά λεφτά, είναι πλούσιος. ● φτωχός ◇ (σαν

ουσιαστικό) Οι πλούσιοι ξεχνούν πως υπάρχει φτώχεια στον κόσμο. Λένε όμως πως τα πλούτη δε

πλούτος ----- πνίγω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

φέρνουν πάντα την ευτυχία, δηλαδή τα πολλά λεφτά δε μας κάνουν πάντα ευτυχισμένους. **πλουσιόπαιδο**

♪ πλού-σι-ος

Ο πλούσιος και ο φτωχός

πλούτος [ο] ουσιαστικό (τα πλούτη) → πλούσιος

πλυντήριο [το] ουσιαστικό (πλυντήρια)
→ πλένω

πνεύμα [το] ουσιαστικό (πνεύματα)

☑ Το πνεύμα μας είναι η σκέψη μας, η εξυπνάδα μας, το μυαλό μας.

✓ Πνεύμα λέμε και την ψυχή του ανθρώπου.

♪ πνεύ-μα

πνεύμονας [ο] ουσιαστικό (πνεύμονες)

☑ Μέσα στο στήθος μας έχουμε δύο πνεύμονες, τον αριστερό και τον δεξιό, που μας βοηθούν ν' αναπνέουμε. ♪ πνεύ-μο-νας **Λέμε και το πνευμόνι.**

πνίγω, πνίγομαι ρήμα (έπνιξα, θα πνίξω)

☑ Όταν κάτι σε πνίγει ή όταν πνίγεσαι, δεν μπορείς να αναπνεύσεις και μπορεί να πεθάνεις. ✍ «Μα τι κάνει ο κύριος Μιχάλης; Βάζει τα σκυλάκια στο νερό, λες να τα πνίξει; Δεν πιστεύω να πνιγούν!» σκέφτηκε η Αθηνά.

✓ Όταν απελπίζεσαι με το παραμικρό πρόβλημα, λέμε πως πνίγεσαι σε μία κουταλιά νερό.

◇ πνίξιμο ♪ πνί-γω

- Πότε λέμε ότι κάποιος πνίγεται στη δουλειά;

ποδηλάτης [ο], **ποδηλάτισσα** [η] ουσιαστικό
(ποδηλάτες, ποδηλάτισσες) → ποδήλατο

ποδήλατο [το] ουσιαστικό (ποδήλατα)

☑ Η Αθηνά έμαθε πολύ γρήγορα να κάνει ποδήλατο. Οδηγεί πολύ προσεκτικά και πηγαίνει γρήγορα όπου θέλει. Ολα τα ποδήλατα έχουν δύο ρόδες, δύο πεντάλ, ένα τιμόνι με δύο φρένα και τη σέλα για να καθόμαστε. ◇ Η Αθηνά έχει γίνει σωστή ποδηλάτισσα. Κυκλοφορεί γρήγορα και με άνεση στους δρόμους της γειτονιάς. Είναι πολύ καλή στην ποδηλασία. 🎵 πο-δή-λα-το

πόδι [το] ουσιαστικό (πόδια)

☑ Ο άνθρωπος έχει δύο πόδια το δεξί και το αριστερό για να στέκεται όρθιος και να περπατάει. Το μπούτι, τα γόνατα, οι γάμπες, ο αστράγαλος, η φτέρνα και τα δάχτυλα είναι μέρη του ποδιού.

✓ Πόδι λέμε και το κάτω μέρος του ποδιού, δηλαδή το μέρος του που είναι κάτω από τον αστράγαλο και πατάει στο έδαφος.

✓ Τα τραπέζια και οι καρέκλες στέκονται πάνω σε τέσσερα πόδια.

✓ Όταν το βάζεις στα πόδια, τρέχεις και φεύγεις γρήγορα μακριά. Όταν σηκώνεις όλη την πολυκατοικία στο πόδι, την αναστατώνεις.

- Πότε λέμε ότι κόβονται τα πόδια κάποιου;

- Πότε λέμε ότι βάζουμε τα δύο πόδια κάποιου σ' ένα παπούτσι;

ποδιά ----- πόζα

α **◇ Το πόδι λέγεται μερικές φορές και ποδάρι.**
β **ποδόσφαιρο** 🎵 πό-δι ✍️ 'το σώμα μας'

γ **ποδιά** [η] ουσιαστικό (ποδιές)

δ Η ποδιά είναι ένα κομμάτι ύφασμα που
ε το δένουμε γύρω από τη μέση και πίσω
ζ από το σβέρκο μας. Οι νοικοκυρές φορούν
η ποδιά για να μη λερωθούν, όταν κάνουν
θ τις δουλειές του σπιτιού.

ι Οι γιατροί και οι νοσοκόμες φορούν άσπρη
κ ποδιά. **Ο** ιατρική μπλούζα 🎵 πο-διά

λ **ποδοσφαιριστής** [ο], **ποδοσφαιρίστρια** [η]
μ ουσιαστικό (ποδοσφαιριστές, ποδοσφαιρίστριες)
ν → ποδόσφαιρο

ξ **ποδόσφαιρο** [το] ουσιαστικό»

ο Το ποδόσφαιρο είναι ένα άθλημα που παίζεται με
π δύο ομάδες. Οι παίκτες κάθε ομάδας κλοτσούν τη
ρ μπάλα και προσπαθούν να βάλουν γκολ στα δίχτυα
σ της άλλης ομάδας. **◇ Οι παίκτες στο ποδόσφαιρο
λέγονται ποδοσφαιριστές. πόδι** 🎵 πο-δό-σφαι-ρο
τ - Η λέξη δεν έχει πληθυντικό αριθμό.

υ **πόζα** [η] ουσιαστικό (πόζες)

φ Η πόζα είναι η στάση που παίρνει κανείς για να
χ τον βγάλουν φωτογραφία ή για να τον
ψ ζωγραφίσουν. ✍️ Η Αθηνά δεν κουνήθηκε από τη
θέση της, μέχρι η θεία Κατερίνα να της πει ν' αλλάξει
ω πόζα.

Όταν τραβάς πόζες με τη φωτογραφική μηχανή,
τραβάς φωτογραφίες. 🎵 πό-ζα

ποίημα [το] ουσιαστικό (ποιήματα)

☑ Το **ποίημα** είναι μία μικρή ιστορία που είναι γραμμένη σε στίχους και τη λέμε με ρυθμό.

Να ένα **ποίημα**:

«Φεγγαράκι μου λαμπρό
φέγγε μου να περπατώ
να πηγαίνω στο σχολειό,
να μαθαίνω γράμματα,
γράμματα σπουδάματα
του Θεού τα πράματα».

✓ Όταν κάτι είναι πολύ όμορφο και το θαυμάζουμε, λέμε πως είναι **ποίημα**.

◊ Τα **ποιήματα** τα γράφουν οι **ποιητές**. 🎵 ποί-η-μα

ποιητής [ο], **ποιήτρια** [η] ουσιαστικό (ποιητές, ποιήτριες) → ποίημα

ποικιλία [η] ουσιαστικό (ποικιλίες)

☑ Στον κήπο της θείας Έλλης υπάρχει τόσο μεγάλη ποικιλία λουλουδιών, που για να τα δει κανείς όλα χρειάζεται ώρα.

Η θεία Έλλη έχει πολλά διαφορετικά λουλούδια στον κήπο της. 🎵 ποι-κι-λί-α

πολεμιστής [ο], **πολεμίστρια** [η] ουσιαστικό (πολεμιστές, πολεμίστριες) → πόλεμος

πόλεμος [ο] ουσιαστικό (πόλεμοι)

☑ Όταν γίνεται **πόλεμος**, ο στρατός μίας χώρας

- Μπορείς να θυμηθείς τα ονόματα δύο μεγάλων Ελλήνων ποιητών;

πολεμῶ ----- πολλαπλασιάζω

α κάνει επίθεση με όπλα στον στρατό μίας άλλης
β χώρας. ● ειρήνη ◇ Στον πόλεμο οι στρατιώτες
γ πολεμούν εναντίον του εχθρού. Οι στρατιώτες
δ λέγονται και πολεμιστές. 🎵 πό-λε-μος

ε **πολεμῶ** και **πολεμάω** ρήμα (πολέμησα, θα
ζ πολεμήσω) → πόλεμος

η **πόλη** [η] ουσιαστικό (πόλεις)

θ Ο Κώστας και η Αθηνά ζουν στην Αθήνα, τη
ι μεγαλύτερη πόλη της Ελλάδας. Έχει πολλές
κ πολυκατοικίες, πολλές γειτονιές και πολλούς
λ κατοίκους. ◇ Οι πολίτες είναι οι κάτοικοι ενός
μ κράτους. Εκλέγουν τους πολιτικούς, που
ν αποφασίζουν γι' αυτούς και τον τόπο τους.

ξ 🎵 πό-λη ✍ 'η πόλη'

ο **πολιτισμός** [ο] ουσιαστικό» (πολιτισμοί)

Ο πολιτισμός είναι η ιστορία, τα γράμματα, οι
τέχνες, οι επιστήμες, η οικονομία και οι παραδόσεις
ενός τόπου ή μίας συγκεκριμένης εποχής.

π ✍ Ο ευρωπαϊκός πολιτισμός στηρίχτηκε στον
ρ ελληνικό και τον ρωμαϊκό πολιτισμό.

σ 🎵 πο-λι-τι-σμός

τ **πολλαπλασιάζω**, **πολλαπλασιάζομαι** ρήμα
υ (πολλαπλασίασα, θα πολλαπλασιάσω)

φ Αν πολλαπλασιάσεις το 2 με το 5, έχεις 10.

χ ● διαιρώ ◇ Όταν πολλαπλασιάζεις έναν αριθμό μ'
ψ έναν άλλον, τότε κάνεις πολλαπλασιασμό. Η πράξη
ω 2 επί 5 ίσον δέκα λέγεται πολλαπλασιασμός.

● διαίρεση 🎵 πολ-λα-πλα-σι-ά-ζω

--- πολλαπλασιασμός ----- πολυκατοικία

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πολλαπλασιασμός [ο] ουσιαστικό
(πολλαπλασιασμοί) → πολλαπλασιάζω

πόλος [ο] ουσιαστικό (πόλοι)

☑ Πάνω στη γη υπάρχουν δύο πόλοι, ο Βόρειος και ο Νότιος. Ο Βόρειος πόλος είναι στο πάνω μέρος και ο Νότιος στο κάτω μέρος. ♦ **Στους πόλους κάνει πολύ κρύο, πολικό κρύο.** 🎵 πό-λος

πολυθρόνα [η] ουσιαστικό (πολυθρόνες)

☑ Η πολυθρόνα είναι ένα αναπαυτικό κάθισμα για ένα άτομο. Έχει δύο μπράτσα και πλάτη και την έχουμε συνήθως στο σαλόνι. Η κουνιστή πολυθρόνα είναι μία άνετη πολυθρόνα που κουνιέται μπρος και πίσω. 🎵 πο-λυ-θρό-να

πολυκατάστημα [το] ουσιαστικό
(πολυκαταστήματα)

☑ Το πολυκατάστημα είναι ένα πολύ μεγάλο μαγαζί με πολλούς ορόφους. Σε κάθε όροφο έχει διαφορετικά τμήματα όπου μπορούμε ν' αγοράσουμε ρούχα, βιβλία, έπιπλα, κολόνιες ή άλλα πράγματα. ♦ **κατάστημα**
🎵 πο-λυ-κα-τά-στη-μα

πολυκατοικία [η] ουσιαστικό
(πολυκατοικίες)

☑ Η πολυκατοικία είναι ένα μεγάλο σπίτι με πολλούς ορόφους και πολλά διαμερίσματα. ♦ **κατοικία** 🎵 πο-λυ-κα-τοι-κί-α **Δες κεραία**

πολύς, πολλή, πολύ επίθετο (πολλοί, πολλές, πολλά)

☑ Όταν κάτι είναι πολύ, είναι μεγάλο στον αριθμό.

✍ Παρά τις συμβουλές του γιατρού, ο θεός Αλέκος δεν έχασε πολλά κιλά. Δεν αδυνάτισε αρκετά.

✓ Η Ροζαλία βγαίνει από το σπίτι πολλές φορές τη μέρα. Βγαίνει συχνά.

✓ Όταν κάτι είναι πολύ, είναι μεγάλο σε ένταση ή σε βαθμό. ✍ «Ησυχάστε επιτέλους! Κάνετε πολλή φασαρία» είπε η κυρία Μαργαρίτα στα παιδιά.

● λίγος

✓ Αν βάλουμε το πολύ- στην αρχή μίας λέξης, μπορούμε να φτιάξουμε καινούριες λέξεις.

✍ Αν βγάλεις το πολύ- από τις λέξεις πολυκατάστημα, πολυκατοικία, ποιες λέξεις μένουν;

◇ (σαν επίρρημα) Ο θεός Αλέκος συνέχισε να τρώει πολύ και να έχει πολύ μεγάλη κοιλιά. 🎵 πολύς

- Προσοχή στην ορθογραφία! Γράφουμε: πολύς άνεμος, πολλή βροχή, πολύ χιόνι.

πολύτεκνος, πολύτεκνη, πολύτεκνο επίθετο (πολύτεκνοι, πολύτεκνες, πολύτεκνα)

☑ Οι πολύτεκνοι γονείς έχουν πολλά παιδιά, πάνω από τρία. 🎵 πο-λύ-τε-κνος

πολύτιμος, πολύτιμη, πολύτιμο επίθετο (πολύτιμοι, πολύτιμες, πολύτιμα)

☑ Όταν κάτι είναι πολύτιμο, έχει μεγάλη αξία σε χρήματα. ✍ Το κολιέ της θείας Κατερίνας είναι φτιαγμένο από πολύτιμες πέτρες. Είναι πανάκριβο.

πολύφωτο ----- ποντίκι

α

✓ Η φιλία του Κώστα είναι πολύτιμη για τον Νίκο.
Είναι πολύ σημαντική. 🎵 πο-λύ-τι-μος

β

γ

πολύφωτο [το] ουσιαστικό (πολύφωτα)

δ

☑ Το πολύφωτο είναι ένα μεγάλο φωτιστικό με πολλές λάμπες. Το βάζουμε συνήθως στο σαλόνι.

ε

◇ φως 🎵 πο-λύ-φω-το

ζ

η

πολύχρωμος, πολύχρωμη, πολύχρωμο επίθετο
(πολύχρωμα, πολύχρωμες, πολύχρωμα)

θ

☑ Όταν κάτι είναι πολύχρωμο, έχει πολλά χρώματα. ◇ χρώμα

ι

🎵 πο-λύ-χρω-μος

κ

λ

πόμολο [το] ουσιαστικό (πόμολα)

μ

☑ Για ν' ανοίξουμε ή να κλείσουμε πόρτες και παράθυρα, τα πιάνουμε από το πόμολο τους.

ν

○ χερούλι 🎵 πό-μο-λο 🖋 'το σπίτι'

ξ

ο

π

πονηρός, πονηρή, πονηρό επίθετο (πονηροί, πονηρές, πονηρά)

ρ

☑ Για να μην τον φοβηθεί η Κοκκινοσκουφίτσα και φύγει, ο κακός λύκος ντύθηκε με τα ρούχα της γιαγιάς της. Είναι πολύ πονηρός. Καταφέρνει αυτά που θέλει με διάφορα κόλπα. ◇ πονηριά

σ

τ

🎵 πο-νη-ρός

υ

φ

ποντίκι [το] και **ποντικός** [ο] ουσιαστικό
(ποντίκια/ποντικοί)

χ

☑ Το ποντίκι είναι ένα μικρό ζώο, που έχει γκρι ή καφέ χρώμα, μακριά λεπτή ουρά και κοφτερά

ψ

δόντια. Ζει στους υπονόμους, στα υπόγεια και στα

ω

πόντος----- ποπ κορν--

χωράφια. Οι γάτες κυνηγούν τα ποντίκια.

✓ Το ποντίκι είναι και το μικρό εργαλείο του υπολογιστή που όταν το κουνάς, βάζεις το βελάκι της οθόνης στη θέση που θέλεις. **◇ ποντικοπαγίδα, ποντικοφάρμακο** 🎵 ΠΟ-ΝΤΙ-ΚΙ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πόντος [ο] ουσιαστικό (πόντοι)

✓ Ένα μέτρο έχει εκατό πόντους κι ο πόντος έχει δέκα χιλιοστά. ✍ Η Αλίκη ψήλωσε πέντε πόντους σ' ένα καλοκαίρι. ○ εκατοστόμετρο

✓ Η αγαπημένη ομάδα της Αθηνάς στο μπάσκετ πέτυχε τριάντα πόντους στον χθεσινό αγώνα. Κέρδισε τριάντα βαθμούς. 🎵 πό-ντος

πόνος [ο] ουσιαστικό (πόνοι) → πονώ

πονώ και **πονάω** ρήμα (πόνεσα, θα πονέσω)

✓ Όταν πονάς κάπου, πηγαίνεις στον γιατρό για να δεις γιατί νιώθεις πόνο. Ο πόνος είναι ένα δυσάρεστο συναίσθημα που μας κάνει να υποφέρουμε. Πόνο νιώθουμε, όταν είμαστε άρρωστοι ή στενοχωρημένοι ή έχουμε πληγωθεί.

◇ Όταν πονάς στο κεφάλι σου, έχεις **πονοκέφαλο**, κι όταν πονάς στην κοιλιά σου, έχεις **πονόκοιλο**.

🎵 ΠΟ-ΝΩ ✍ 'πώς νιώθω'

ποπ κορν [το] ουσιαστικό

✓ Το ποπ κορν είναι ψημένα σπόρια από καλαμπόκι. 🎵 ποπ-κορν ✍ 'το πάρτι'

- Πώς λέμε μία φωλιά που έχει ποντίκια;

α - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
β πληθυντικό αριθμό.

Υ **ποπό** επιφώνημα

δ Λέμε «ποπό!» όταν φοβόμαστε ή θαυμάζουμε
ε κάτι. «Ποπό, πάει το τζάμι!» φώναξε ο Ίγκλι
ζ τρομαγμένος. πο-πό

η **πορεία** [η] ουσιαστικό (πορείες)

θ Η πορεία είναι ο δρόμος που κάνει κάποιος με τα
ι πόδια, όταν θέλει να πάει κάπου. Μετά από δύο
κ ώρες πορεία στο βουνό, τα παιδιά σταμάτησαν για
λ λίγο για να φάνε κάτι. Είχαν περπατήσει δύο ώρες.
μ Το πλοίο άλλαξε πορεία, γιατί ο καιρός ήταν πολύ
ν άσχημος. Άλλαξε κατεύθυνση. διαδρομή
 πο-ρεί-α

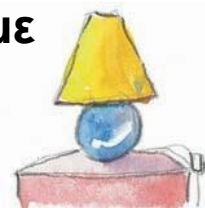
ξ **πόρτα** [η] ουσιαστικό (πόρτες)

ο Μπαίνουμε σ' ένα δωμάτιο ή σε κάποιον άλλο
π κλειστό χώρο από την πόρτα του. Πόρτες
ρ υπάρχουν σε πολλά μέρη, όπως στα κτίρια, στα
σ λεωφορεία και στα αυτοκίνητα. **εξώπορτα,**
μπαλκονόπορτα πόρ-τα 'το σπίτι'

τ **πορτατίφ** [το] ουσιαστικό

υ Το φωτιστικό που έχουμε πάνω στο γραφείο το
φ λέμε πορτατίφ. Πορτατίφ έχουμε και πάνω στο
χ κομοδίνο, δηλαδή στο τραπεζάκι που έχουμε
ψ δίπλα στο κρεβάτι μας. πορ-τα-τίφ

ω - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό
ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πορτμπαγκάζ [το] ουσιαστικό»

☑ Το πορτμπαγκάζ είναι το πίσω μέρος του αυτοκινήτου που ανοίγει και κλείνει κι έχει χώρο για να βάζουμε τις βαλίτσες και άλλα πράγματα.

🎵 πορτ-μπα-γκάζ

- Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

πορτοκαλάδα [η] ουσιαστικό (πορτοκαλάδες)

→ πορτοκάλι

πορτοκαλής, πορτοκαλιά, πορτοκαλί επίθετο
(πορτοκαλιοί, πορτοκαλιές, πορτοκαλιά)

☑ Όταν κάτι είναι πορτοκαλί, έχει το χρώμα του πορτοκαλιού, δηλαδή έχει ένα χρώμα ανάμεσα στο κόκκινο και το κίτρινο.

✓ (σαν ουσιαστικό) Το πορτοκαλί είναι το αγαπημένο χρώμα του Ίγκλι. ♦ **πορτοκάλι**

🎵 πορ-το-κα-λής 🖋️ 'τα χρώματα'

πορτοκάλι [το] ουσιαστικό» (πορτοκάλια)

☑ Το πορτοκάλι είναι ένα φθινοπωρινό στρογγυλό, πορτοκαλί φρούτο με γλυκόξινη γεύση και χοντρή μυρωδάτη φλούδα. Το τρώμε ή το στύβουμε για να πιούμε τον χυμό του. ♦ Το πορτοκάλι φυτρώνει στην πορτοκαλιά. Ο χυμός πορτοκάλι λέγεται πορτοκαλάδα. Πορτοκαλάδα λέγεται και το αναψυκτικό με γεύση πορτοκάλι που έχει ανθρακικό. 🎵 πορ-το-κά-λι

πορτοφόλι [το] ουσιαστικό (πορτοφόλια)

☑ Στο πορτοφόλι βάζεις τα χρήματά σου. Είναι μία

ποσό ----- ποτάμι

α μικρή θήκη από δέρμα, ύφασμα ή πλαστικό που
β χωράει στην τσέπη σου ή στην τσάντα σου.
γ 🎵 πορ-το-φό-λι

δ **ποσό** [το] ουσιαστικό (ποσά)
ε Πολλά χρήματα μαζεμένα κάνουν ένα μεγάλο
ζ ποσό χρημάτων. Λίγα χρήματα κάνουν ένα μικρό
η ποσό. ✍ Ο Κώστας και η Αθηνά σκέφτονταν τι
θ μπορούσαν ν' αγοράσουν με το ποσό που μάζεψαν
ι από τα κάλαντα. **◇** Ο θείος Αλέκος κάνει δίαιτα.
κ Δεν τρώει μεγάλη ποσότητα ζάχαρης αλλά τρώει
λ μεγάλες ποσότητες από φρούτα και λαχανικά.
Τρώει δηλαδή λίγη ζάχαρη και πολλά φρούτα και
λαχανικά. 🎵 πο-σό

μ **ποσότητα** [η] ουσιαστικό (ποσότητες) → ποσό
ν

ξ **πόστερ** [το] ουσιαστικό)
ο Τα πόστερ είναι οι αφίσες που κρεμάμε στον
π τοίχο για να ομορφύνουμε ένα χώρο. **○** αφίσα
🎵 πό-στερ
ρ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον
σ πληθυντικό αριθμό.

τ **ποτάμι** [το] και **ποταμός** [ο] ουσιαστικό)
υ (ποτάμια/ποταμοί)
φ Το ποτάμι είναι πολύ νερό που ξεκινάει από μία
χ πηγή και φτάνει μέχρι τη θάλασσα. Το νερό του
ψ ποταμού κυλάει συνέχεια. 🎵 πο-τά-μι
ω

- Αν μου αλλάξεις μία συλλαβή φτιάχνεις το όνομα ενός φρούτου. Ποια λέξη είμαι;

ποτήρι [το] ουσιαστικό (ποτήρια)

☑ Πίνουμε χυμό, νερό, κρασί ή κάποιο άλλο ποτό σε ποτήρι. Υπάρχουν γυάλινα, πλαστικά και χάρτινα ποτήρια. Πίνουμε νερό σε νεροπότηρα, κρασί σε ποτήρια κρασιού και μπίρα σε ποτήρια μπίρας.

✓ Ο Κώστας πίνει ένα ποτήρι χυμό πορτοκάλι κάθε πρωί, δηλαδή πίνει τόσο χυμό όσο χωράει στο ποτήρι. 🎵 πο-τή-ρι 🖋 'η κουζίνα', 'το πάρτι'

ποτίζω, ποτίζομαι ρήμα (πότισα, θα ποτίσω)

☑ Όταν ποτίζεις, ρίχνεις νερό στα φυτά για να μην ξεραθούν. ◊ Η κυρία Μαργαρίτα έχει ένα ποτιστήριο για να ποτίζει τις γλάστρες στη βεράντα. Όμως το καλοκαίρι τα φυτά χρειάζονται καθημερινό πότισμα. Αποφάσισε λοιπόν να βάλει ποτιστικό μηχάνημα για να ποτίζονται αυτόματα. 🎵 πο-τί-ζω

ποτιστήριο [το] ουσιαστικό (ποτιστήρια) → ποτίζω

πουκάμισο [το] ουσιαστικό (πουκάμισα)

☑ Το πουκάμισο είναι ένα ρούχο από λεπτό ύφασμα που κουμπώνει μπροστά με μικρά κουμπιά, έχει γιακά και κοντά ή μακριά μανίκια. Καλύπτει το σώμα από τον λαιμό ως τη μέση.

🎵 που-κά-μι-σο

πουλί [το] ουσιαστικό (πουλιά)

☑ Τα πουλιά έχουν φτερά, δύο πόδια κι ένα ράμφος για να τσιμπούν την τροφή τους. Τα πουλιά γεννούν αυγά, κελαηδούν ή βγάζουν κραυγές και τα περισσότερα απ' αυτά πετάνε. ○ πτηνό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πούλμαν ----- πούπουλο

α **◇ Πουλάκι** λέμε το μικρό πουλί. Για κάποιον
β που τρώει πολύ λίγο, λέμε ότι τρώει σαν
γ **πουλάκι.** 🎵 που-λί

δ **πούλμαν** [το] ουσιαστικό

ε Με το **πούλμαν** κάνουμε ταξίδια και πηγαίνουμε
ζ εκδρομές. Είναι ένα μεγάλο λεωφορείο με πολλές
η θέσεις για πολλούς επιβάτες. 🎵 πούλ-μαν

θ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον
ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ι **πουλόβερ** [το] ουσιαστικό

κ Το πουλόβερ είναι μία πλεχτή μπλούζα
λ με μακριά μανίκια. 🎵 που-λό-βερ

μ - Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό
ν ούτε στον πληθυντικό αριθμό.

ξ **πουλώ** και **πουλάω**, **πουλιέμαι** ρήμα (πούλησα, θα
ο πουλήσω)

π Όταν πουλάς κάτι, το δίνεις σε κάποιον και
παίρνεις χρήματα γι' αντάλλαγμα.

ρ Ο θεός Αλέκος πούλησε το σπίτι του στην
σ Αθήνα. • ● αγοράζω **◇ Όταν έχεις κάτι για**
τ **πούλημα**, έχεις αποφασίσει να το πουλήσεις. Αυτός
υ που πουλάει κάτι, είναι ο **πωλητής** και αυτό που
φ κάνει λέγεται **πώληση.** 🎵 που-λώ

χ **πούπουλο** [το] ουσιαστικό (πούπουλα)

ψ Τα πούπουλα είναι τα πιο μικρά φτερά των
ω πουλιών. Στα μαξιλάρια και τα παπλώματα βάζουμε

- Πότε λέμε ότι κάποιος πιάνει πουλιά στον αέρα;

πουρμπουάρ-----πραγματικός--

πούπουλα χήνας ή πάπιας.

✓ Όταν κάτι είναι πολύ ελαφρύ, λέμε πως είναι ελαφρύ σαν πούπουλο.

✓ Λέμε ότι έχεις κάποιον στα πούπουλα, όταν τον φροντίζεις πολύ και του κάνεις όλες τις χάρες.

♪ πού-που-λο

πουρμπουάρ [το] ουσιαστικό

☑ Όταν ο θείος Αλέκος έπινε τον καφέ του στο καφενείο, άφηνε πάντα ένα πουρμπουάρ στο γκαρσόνι. Έδινε παραπάνω λεφτά για το γκαρσόνι που τον σέρβιρε. **Ο φιλοδώρημα** ♪ πουρ-μπου-άρ
- **Λέμε και μπουρμπουάρ.**
- **Ξένη λέξη. Δεν αλλάζει ούτε στον ενικό ούτε στον πληθυντικό αριθμό.**

πράγμα [το] ουσιαστικό (πράγματα)

☑ Τι πράγμα είναι αυτό; Τι είναι αυτό; Ένα πράγμα μπορεί να είναι οτιδήποτε, όχι όμως κάτι ζωντανό.

Ο αντικείμενο

✓ Οι εφτά νάνοι ήταν πολύ ακατάστατοι. Η Χιονάτη αποφάσισε να καθαρίσει το σπίτι τους και να τακτοποιήσει τα πράγματά τους. Τα προσωπικά τους αντικείμενα. ♪ πράγ-μα

πραγματικός, πραγματική, πραγματικό επίθετο
(πραγματικοί, πραγματικές, πραγματικά)

☑ Όταν κάτι είναι πραγματικό, υπάρχει στ' αλήθεια, δεν το φανταζόμαστε. ✎ Η ιστορία της

Κοκκινοσκουφίτσας δεν είναι πραγματική, είναι παραμύθι. **Ο αληθινός ● φανταστικός, ψεύτικος**

♪ πραγ-μα-τι-κός

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πραλίνα ----- πράσο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πραλίνα [η] ουσιαστικό (πραλίνες)

- ☑ Η σοκολάτα **πραλίνα** είναι σοκολάτα με αμύγδαλα, φουντούκια ή άλλους ξηρούς καρπούς.
- ✓ Οι **πραλίνες** είναι γεμιστά σοκολατάκια διάφορων ειδών. 🎵 πρα-λί-να

πράξη [η] ουσιαστικό (πράξεις)

- ☑ Μία **πράξη** είναι κάτι που κάνουμε. ✎ Ο κύριος Μιχάλης έκανε μία πολύ καλή πράξη. Έφτιαξε ένα ξύλινο σπιτάκι για τα κουταβάκια.
- ✓ Ο πολλαπλασιασμός, η πρόσθεση, η αφαίρεση και η διαίρεση είναι **πράξεις** της αριθμητικής. 🎵 πρά-ξη

πράσινος, πράσινη, πράσινο επίθετο (πράσινοι, πράσινες, πράσινα)

- ☑ Όταν κάτι είναι **πράσινο**, έχει το χρώμα του χορταριού ή των φύλλων.
- ✓ (σαν ουσιαστικό) Το πράσινο πάει πολύ στον Νίκο που έχει ξανθά μαλλιά.
- ✓ Όταν κάποιος **ζηλεύει** πολύ, λέμε ότι γίνεται **πράσινος** από ζήλια.
- ✓ (σαν ουσιαστικό) Στη γειτονιά της Αθηνάς υπάρχει πολύ **πράσινο**. Πολλά δέντρα, φυσικό περιβάλλον. ✧ **Η πρασινάδα είναι πολλά πράσινα φυτά μαζεμένα σ' ένα μέρος.** Όταν κάτι **πρασινίζει**, παίρνει **πράσινο χρώμα**. 🎵 πρά-σι-νο ✎ 'τα χρώματα'

πράσο [το] ουσιαστικό (πράσα)

- ☑ Το **πράσο** είναι ένα λαχανικό με μακριά φύλλα, μισά πράσινα, μισά άσπρα. Μοιάζει με το φρέσκο

πρατήριο ----- πρίγκιπας--

κρεμμυδάκι, είναι όμως πιο χοντρό και πιο μακρύ. Τα πράσα τα βάζουμε στις χορτόπιτες και τις σούπες.

✓ Λέμε ότι πιάνεις κάποιον στα πράσα, όταν τον βλέπεις να κάνει κάτι κακό στα κρυφά. 🎵 πρά-σο

πρατήριο [το] ουσιαστικό (πρατήρια)

☑ Το πρατήριο είναι ένα κατάστημα που πουλάει πάντα ένα συγκεκριμένο προϊόν. 🖋 Το βενζινάδικο λέγεται και πρατήριο βενζίνης. 🎵 πρα-τή-ρι-ο

πρέπει ρήμα (έπρεπε, θα πρέπει)

☑ Όταν πρέπει να κάνεις κάτι, είσαι υποχρεωμένος να το κάνεις, ακόμη κι αν αυτό δε σου αρέσει.

🖋 «Κώστα, σήκω αμέσως από το κρεβάτι, γιατί πρέπει να ετοιμαστείς για το σχολείο» είπε η κυρία Μαργαρίτα.

✓ «Πρέπει να είναι κοντά το εκκλησάκι παιδιά, κουράγιο» είπε ο Κώστας στους φίλους του.

Μάλλον είναι κοντά. 🎵 πρέ-πει

- Χρησιμοποιείται μόνο στο τρίτο πρόσωπο του ενικού αριθμού.

πρήζω, πρήζομαι ρήμα (έπρηξα, θα πρήξω)

☑ Όταν κάποιο μέρος του σώματος σου πρήζεται, φουσκώνει και πονάει. 🖋 Ο Ίγκλι χτύπησε

το χέρι του στο ποδόσφαιρο και πρήστηκε
το δάχτυλό του.

✓ Λέμε ότι πρήζεις κάποιον, όταν τον ενοχλείς πάρα πολύ. ◊ **πρήξιμο** ○ φούσκωμα 🎵 πρή-ζω

πρίγκιπας [ο], πριγκίπισσα [η] ουσιαστικό

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πραλίνα ----- πράσο

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

(πριγκίπες, πριγκίπισσες)

☑ Τα παιδιά ενός βασιλιά και μίας βασίλισσας γίνονται πριγκίπες και πριγκίπισσες. 🎵 πρί-γκι-πας

πρίζα και **μπρίζα** [η] ουσιαστικό (πρίζες/μπρίζες)

☑ Για να λειτουργήσει η τηλεόραση, το σίδερο και το ψυγείο, βάζουμε το καλώδιο στην πρίζα. Η πρίζα είναι το μέρος απ' όπου παίρνουν ηλεκτρικό ρεύμα οι ηλεκτρικές συσκευές. 🎵 πρί-ζα ✍️ 'το δωμάτιο'

πριν επίρρημα

☑ «Τι μου είπες πριν;» ρώτησε η κυρία Μαργαρίτα την Αθηνά. Τι μου είπες πιο νωρίς, πριν από λίγο;

● μετά

✓ Πριν ανοίξει το βάζο με το γλυκό, η Αθηνά κοίταξε μήπως τη δει κανείς. Πρώτα κοίταξε ολόγυρα και μετά άνοιξε το βάζο.

✓ Όταν ένα πράγμα είναι πριν από κάποιο άλλο, βλέπουμε πρώτα αυτό και μετά το άλλο.

✍️ Καθώς ερχόμαστε στο σπίτι από το μετρό, το σχολείο των παιδιών βρίσκεται πριν από το ταχυδρομείο. ● μετά 🎵 πριν

πριόνι [το] ουσιαστικό (πριόνια)

☑ Το πριόνι είναι ένα μεταλλικό εργαλείο με πολλά μυτερά δοντάκια. Με το πριόνι κόβουμε κλαδιά και ξύλα. ✍️ Ο κύριος Μιχάλης πήρε ένα πριόνι κι

άρχισε να πριονίζει τις σανίδες. 🎵 πρι-ό-νι

✍️ 'τα εργαλεία'

πριονίζω ρήμα (πριόνισα, θα πριονίσω) → πριόνι

προάστιο ----- προβλέπω--

προάστιο [το] ουσιαστικό (προάστια)

✓ Η περιοχή που είναι λίγο έξω από μία πόλη, λέγεται προάστιο. ✎ Η Κηφισιά είναι βόρειο προάστιο της Αθήνας. 🎵 προ-ά-στι-ο

προαύλιο [το] ουσιαστικό (προαύλια)

✓ Το προαύλιο είναι η αυλή μπροστά σ' ένα κτίριο. ✎ Στο διάλειμμα οι μαθητές βγαίνουν στο προαύλιο του σχολείου. 🎵 προ-αύ-λι-ο

πρόβα [η] ουσιαστικό (πρόβες)

✓ Όταν κάνεις πρόβα στο θέατρο, παίζεις τον ρόλο σου πριν την παράσταση για να τον μάθεις καλά. ✓ Η θεία Κατερίνα έκανε μία τελευταία πρόβα το νυφικό της στη μοδίστρα. Το δοκίμασε για τελευταία φορά, πριν το φορέσει στον γάμο της. ○ δοκιμή 🎵 πρό-βα

πρόβατο [το], **προβατίνα** [η] ουσιαστικό (πρόβατα/προβατίνες)

✓ Το πρόβατο είναι ένα ήσυχο ζώο που βόσκει στο χορτάρι και βελάζει, δηλαδή κάνει «μπεεεμπεεε». Τρώμε το κρέας του, πίνουμε το γάλα του και χρησιμοποιούμε το μαλλί του. Πολλά πρόβατα μαζί, κάνουν ένα κοπάδι πρόβατα. 🎵 πρό-βα-το

προβλέπω, **προβλέπομαι** ρήμα (πρόβλεψα, θα προβλέψω)

✓ Όταν προβλέπεις κάτι, μαντεύεις ή νιώθεις κάτι που θα γίνει στο μέλλον. ✎ Μερικές φορές οι μάγισσες στα παραμύθια προβλέπουν το μέλλον.

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρόβλημα ----- πρόγραμμα

α **◇** Όταν προβλέπεις κάτι, κάνεις πρόβλεψη. βλέπω
β **♪** προ-βλέ-πω

γ **πρόβλημα** [το] ουσιαστικό (προβλήματα)

δ **☑** Η θεία Κατερίνα θέλει να κάνει ένα πάρτι έκπληξη
ε στον θείο Σταμάτη. Πώς θα μαγειρέψει όμως για το
ζ πάρτι χωρίς αυτός να το καταλάβει; Πρέπει να βρει
η γρήγορα μία λύση σ' αυτό το πρόβλημα.

θ **✓** Η δασκάλα δίνει στα παιδιά προβλήματα
ι αριθμητικής για να τα λύσουν στο σπίτι.

κ **✓** Όταν έχεις προβλήματα υγείας, δεν αισθάνεσαι
λ καλά και πηγαίνεις στον γιατρό. **♪** πρό-βλη-μα

μ **προβλήτα** [η] ουσιαστικό (προβλήτες)

ν **☑** Η προβλήτα του λιμανιού είναι ένα στενόμακρο
ξ κομμάτι ξηράς όπου δένονται τα πλοία.

ο **♪** προ-βλή-τα

π **προβοσκίδα** [η] ουσιαστικό (προβοσκίδες)

ρ **☑** Κάθε ελέφαντας έχει στη θέση της μύτης μία
σ προβοσκίδα που μοιάζει σαν ελαστικός σωλήνας.
τ Με την προβοσκίδα πιάνει την τροφή του για να τη
υ βάλει στο στόμα του και ρουφάει νερό για να πιει
φ και να βρέξει το σώμα του. **♪** προ-βο-σκή-δα

χ **πρόγραμμα** [το] ουσιαστικό (προγράμματα)

ψ **☑** Όταν κάνεις το πρόγραμμα της επόμενης ημέρας,
ω ξέρεις από πριν τι θα κάνεις κάθε ώρα της ημέρας.

◇ Όταν σχεδιάζεις από πριν αυτό που θέλεις να
κάνεις, το προγραμματίζεις. **✍** Αφού δεν έγινε η
εκδρομή του σχολείου, ο Νίκος, ο Κώστας και ο
Ίγκλι προγραμματίσαν τη δική τους εκδρομή

προδίνω ----- προετοιμάζω--

στο βουνό. 🎵 πρό-γραμ-μα

προδίνω και **προδίδω**, **προδίνομαι** ρήμα
(**πρόδωσα**, **θα προδώσω**)

☑️ Όταν **προδίνεις** κάποιον, δεν κρατάς τις υποσχέσεις που του έχεις δώσει ή μαρτυράς ένα μυστικό του. ✍️ Όλοι στην παρέα ήξεραν πως ο Ίγκλι έσπασε το τζάμι του κύριου Μιχάλη, κανείς όμως δεν τον πρόδωσε. **προδότης** 🎵 προ-δί-νω

προδότης [ο], **προδότρα** [η] ουσιαστικό
(**προδότες**, **προδότρες**) → **προδίδω**

πρόεδρος [ο], [η] ουσιαστικό» (**πρόεδροι**)

☑️ Ο **πρόεδρος** μίας ομάδας, μίας εταιρείας ή μίας χώρας είναι πάνω απ' όλους, είναι ο αρχηγός τους. ✍️ Τα παιδιά έμαθαν πως ο Πρόεδρος της Ελληνικής Δημοκρατίας θα επισκεφτεί το Ηράκλειο και τα Χανιά. 🎵 πρό-ε-δρος

προετοιμάζω, **προετοιμάζομαι** ρήμα
(**προετοίμασα**, **θα προετοιμάσω**)

☑️ Όταν **προετοιμάζεις** κάτι, κάνεις ό,τι μπορείς από πριν για να πάνε όλα καλά τη στιγμή που πρέπει. ✍️ Η θεία Κατερίνα προετοίμασε τη γιορτή με κάθε λεπτομέρεια, και τελικά είχε μεγάλη επιτυχία.

○ **ετοιμάζω**

✓ Η Αθηνά προετοιμάστηκε για να πει στον Κώστα την αλήθεια. Δεν ήταν εύκολο να του εξηγήσει, γιατί

Τι έγινε τελικά με τον Πιτσικόκο; Ψάξε στις λέξεις ελεύθερος, πετώ, πηδώ, προετοιμάζω

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

προηγούμενος----- προϊόν

α ελευθέρωσε τον Πιτσικόκο. Σκέφτηκε από πριν τι θα
β του πει. Η προετοιμασία της γιορτής πήρε πολύ
γ χρόνο στη θεία Κατερίνα. προ-ε-τοι-μά-ζω

δ **προηγούμενος**, προηγούμενη, προηγούμενο
ε επίθετο (προηγούμενοι, προηγούμενες,
ζ προηγούμενα)

η Την προηγούμενη χρονιά η Αθηνά πήγαινε
θ ακόμη νηπιαγωγείο. Τη χρονιά πριν από τη φετινή.
ι προ-η-γού-με-νος

κ **πρόθεση** [η] ουσιαστικό (προθέσεις)

λ Η πρόθεση είναι αυτό που σχεδιάζει κανείς στο
μ μαυλό του για να κάνει αργότερα. Ο κύριος
ν Μιχάλης είχε καλές προθέσεις: ήθελε να κρατήσει
ξ τα κουταβάκια στην αυλή του και να τα περιποιείται.
ο Είχε καλό σκοπό. πρό-θε-ση

π **πρόθυμος**, πρόθυμη, πρόθυμο επίθετο
(πρόθυμοι, πρόθυμες, πρόθυμα)

ρ Όταν κάποιος είναι πρόθυμος, θέλει πολύ να
σ βοηθήσει, να κάνει αυτό που του ζητούν. Οι εφτά
τ νάνοι ήταν πολύ πρόθυμοι να βοηθήσουν τη
υ Χιονάτη. Οι νάνοι έκαναν με προθυμία αυτό που
φ τους ζήτησε η Χιονάτη. πρό-θυ-μος

χ **προϊόν** [το] ουσιαστικό (προϊόντα)

ψ Τα προϊόντα είναι όλα αυτά τα πράγματα που
ω φτιάχνει ο άνθρωπος συνήθως για να τα πουλήσει
στους άλλους. Προϊόντα λέμε και τους καρπούς
των φυτών, όπως τα πορτοκάλια ή αυτά που
γίνονται από τους καρπούς, όπως το λάδι.

προκαλώ ----- πρόοδος--

 Η κυρία Μαργαρίτα αγοράζει τα καλύτερα προϊόντα για την κουζίνα της, γιατί θέλει να μαγειρεύει νόστιμα και υγιεινά, προ-ϊ-όν

προκαλώ, προκαλούμαι ρήμα (προκάλεσα, θα προκαλέσω)

✓ Όταν προκαλείς κάποιον, κάνεις κάτι επίτηδες για να θυμώσει και να κάνει κάτι. Ο Νίκος προκαλεί συνέχεια την Αθηνά με τα πειράγματα του. Της πειράζει τα μαλλιά κι εκείνη θυμώνει και τον κυνηγάει.

✓ Οι βροχές προκάλεσαν πολλές ζημιές στους δρόμους και τα σπίτια. Οι βροχές ήταν η αιτία για τις ζημιές. **προκλητικός** προ-κα-λώ

προλαβαίνω, ρήμα (πρόλαβα, θα προλάβω)

✓ Όταν προλαβαίνεις κάποιον ή κάτι, φτάνεις κοντά του πριν φύγει. Ο Κώστας έτρεξε να προλάβει τον Πιτσικόκο αλλά αυτός πέταξε γρήγορα έξω από το παράθυρο. προφταίνω

 χάνω

✓ Χθες ο θεός Αλέκος ήταν στην Αθήνα αλλά είχε πολλή δουλειά και δεν προλάβαινε να δει τ' ανίψια του. Δεν είχε χρόνο. προφταίνω

 προ-λα-βαί-νω

πρόοδος [η] ουσιαστικό (πρόοδοι)

✓ Παλιά ταξιδεύαμε πάνω σ' ένα άλογο ή έναν γάιδαρο. Τώρα ταξιδεύουμε πιο γρήγορα μέσα σε αυτοκίνητα, τρένα και αεροπλάνα. Κάνουμε πρόοδο. Γινόμαστε όλο και καλύτεροι. πρό-ο-δος

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--- πρόπερσι ----- προσγειώνομαι

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρόπερσι επίρρημα

☑ Πρόπερσι είναι δύο χρόνια πριν από τον φετινό χρόνο.

✍ «Πρόπερσι το καλοκαίρι πήγαμε στη Σπάρτη, πέρυσι πήγαμε στην Κρήτη, φέτος είναι η σειρά της Σπάρτης λοιπόν» είπε ο Κώστας.

🎵 πρό-περ-σι

προπονώ, προπονούμαι ρήμα (προπόνησα, θα προπονήσω)

☑ Όταν προπονείσαι, γυμνάζεσαι τακτικά και προετοιμάζεσαι σ' ένα άθλημα για να είσαι όσο γίνεται καλύτερος στους αγώνες. ✍ Ο Κώστας προπονείται κάθε Σάββατο στο ποδόσφαιρο.

◇ Όταν προπονείσαι, κάνεις προπόνηση. Αυτός που προπονεί μία ομάδα λέγεται προπονητής.

🎵 προ-πο-νώ

προσβάλλω, προσβάλλομαι ρήμα (πρόσβαλα, θα προσβάλω)

☑ Όταν προσβάλλεις κάποιον, κάνεις ή λες κάτι που τον κάνει να αισθανθεί πολύ άσχημα.

✍ Η θεία του κυρίου Μιχάλη είπε πως το γλυκό που την κέρασε η κυρία Μαργαρίτα δεν τρωγόταν. Την πρόσβαλε πολύ άσχημα. ◇ Η κυρία Μαργαρίτα θύμωσε με την προσβολή που της έγινε.

🎵 προ-σβάλ-λω

προσγειώνομαι ρήμα (προσγειώθηκα, θα προσγειωθώ)

☑ Όταν ένα αεροπλάνο φτάνει στον προορισμό του,

προσγείωση ----- προσέχω--

δηλαδή εκεί που ήθελε να φτάσει, προσγειώνεται, δηλαδή κατεβαίνει μέχρι το έδαφος, ακουμπάει με τους τροχούς του στην πίστα του αεροδρομίου, προχωρά σ' αυτήν για λίγο και τελικά σταματάει.

○ απογειώνομαι ◊ Όταν τ' αεροπλάνα αρχίζουν να κατεβαίνουν προς τη γη, αρχίζει η προσγείωση. Τ' αεροπλάνα προσγειώνονται στον διάδρομο προσγείωσης. ○ απογείωση 🎵 προ-σγει-ώ-νο-μαι

προσγείωση [η] ουσιαστικό (προσγειώσεις)
→ προσγειώνομαι

προσευχή [η] ουσιαστικό (προσευχές)
☑ Όταν κάνεις προσευχή, μιλάς στον Θεό για να του ζητήσεις κάτι ή για να τον ευχαριστήσεις για κάτι. ◊ Όταν κάνεις προσευχή, προσεύχεσαι.
🎵 προ-σευ-χή

προσεύχομαι ρήμα (προσευχήθηκα, θα προσευχηθώ) → προσευχή

προσέχω ρήμα (πρόσεξα, θα προσέξω)
☑ Όταν προσέχεις αυτά που σου λείει κάποιος, ενδιαφέρεσαι γι' αυτά και τον ακούς μ' ενδιαφέρον.
✍ Η Αθηνά προσέχει πολύ στο μάθημα, δεν είναι αφηρημένη.
✓ Όταν προσέχεις, είσαι συγκεντρωμένος σ' αυτό που κάνεις και το κάνεις καλά. ✍ Ο Κώστας δεν προσέχει πάντα, όταν παίζει. Χθες κλότσησε την μπάλα κι έσπασε ένα βάζο.
✓ Όταν προειδοποιείς κάποιον για έναν κίνδυνο, του λες «πρόσεχε!».

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρόσθεση ----- πρόσκληση

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

✓ Όταν προσέχεις κάποιον, είσαι κοντά του και φροντίζεις να μην πάθει τίποτα.

◇ Η Αθηνά παρακολουθεί με προσοχή το μάθημα. Είναι πολύ προσεκτική στην τάξη. Ο Κώστας όμως δεν είναι προσεκτικός, κάνει αταξίες.

○ απρόσεκτος, αφηρημένος 🎵 προ-σέ-χω

πρόσθεση [η] ουσιαστικό (προσθέσεις)
→ προσθέτω

προσθέτω ρήμα (πρόσθεσα, θα προσθέσω)

☑ Αν προσθέσεις τρία πορτοκάλια σε άλλα τέσσερα, έχεις επτά πορτοκάλια, δηλαδή $3 + 4 = 7$.

● αφαιρώ ◇ Όταν προσθέτεις το 3 στο 4, κάνεις μία πρόσθεση. Η πρόσθεση είναι μία από τις τέσσερις πράξεις της αριθμητικής. ● αφαίρεση
🎵 προ-σθέ-τω

προσκαλώ, προσκαλούμαι ρήμα (προσκάλεσα, θα προσκαλέσω)

☑ Όταν προσκαλείς κάποιον, του λες να έρθει στο σπίτι σου ή σε μία γιορτή που έχεις οργανώσει εσύ.

✍ Η θεία Κατερίνα κι ο θείος Σταμάτης

προσκάλεσαν πολύ κόσμο στα βαφτίσια του μωρού. ◇ Έστειλαν προσκλήσεις σε πολλούς συγγενείς και φίλους. Η πρόσκληση που στέλνει κάποιος όταν παντρεύεται, λέγεται προσκλητήριο.
καλώ 🎵 προ-σκα-λώ

πρόσκληση [η] ουσιαστικό (προσκλήσεις)
→ προσκαλώ

προσκλητήριο ----- προστατεύω--

προσκλητήριο [το] ουσιαστικό (προσκλητήρια)
→ προσκαλώ

πρόσκοπος [ο], **προσκοπίνα** [η] ουσιαστικό
(πρόσκοποι, προσκοπίνες)

☑ Οι πρόσκοποι συναντιούνται κάθε εβδομάδα, πηγαίνουν εκδρομές, φροντίζουν τη φύση και κάνουν καλές πράξεις. **◇ Οι πρόσκοποι κάνουν προσκοπισμό.** 🎵 πρό-σκο-πος

προσκυνώ ρήμα (προσκύνησα, θα προσκυνήσω)

☑ Όταν κάποιος προσκυνά μια εικόνα στην εκκλησία, γονατίζει ή σκύβει μπροστά της και τη φιλά, για να δείξει την πίστη του. **◇ Οι προσκυνητές είναι αυτοί που επισκέπτονται έναν τόπο λατρείας για να προσκυνήσουν. Κάνουν προσκύνημα.**
🎵 προ-σκυ-νώ

προσοχή [η] ουσιαστικό → προσέχω

προσπαθώ ρήμα (προσπάθησα, θα προσπαθήσω)

☑ Όταν προσπαθείς, κάνεις ό,τι μπορείς για να πετύχεις κάτι. **✍ Ο θεός Αλέκος προσπαθεί ν' αδυνατίσει αλλά δεν είναι εύκολο.** **◇ Μετά από πολλές προσπάθειες ο θεός Αλέκος έχασε μόνο δύο κιλά.** 🎵 προ-σπα-θώ

προστατεύω, **προστατεύομαι** ρήμα
(προστάτευσα, θα προστατεύσω)

☑ Όταν προστατεύεις κάποιον ή κάτι, προσέχεις να

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

προσάτης----- προσωπικός

α μην πάθει τίποτα κακό. ○ προφυλάσσω ◇ Είσαι ο
β **προσάτης** του, του δίνεις **προστασία**.
γ 🎵 προ-στα-τεύ-ω

δ **προσάτης** [ο], **προσάτιδα** [η] ουσιαστικό
ε (προσάτες, προσάτιδες) → προστατεύω

ζ **πρόστιμο** [το] ουσιαστικό (πρόστιμα)
η Ο θείος Σταμάτης πλήρωσε πρόστιμο 150 ευρώ,
θ γιατί έτρεχε πολύ στον αυτοκινητόδρομο. Έκανε μία
ι παράβαση και τιμωρήθηκε με πρόστιμο.
κ 🎵 πρό-στι-μο

λ **προσφέρω**, **προσφέρομαι** ρήμα (πρόσφερα, θα
μ προσφέρω)
ν Όταν προσφέρεις κάτι σε κάποιον, του το δίνεις
ξ χωρίς να ζητάς τίποτα γι' αντάλλαγμα. ✍ Ο θείος
ο Τάκης και η Αλίκη πρόσφεραν στον Κώστα και την
π Αθηνά μία μεγάλη φουσκωτή βάρκα για να παίζουν
ρ στη θάλασσα. ◇ Όταν βοηθάμε κάποιον χωρίς να
σ περιμένουμε αντάλλαγμα, κάνουμε μία **προσφορά**.
τ **Προσφορές** λέγονται και οι καλές τιμές στις
υ **εκπτώσεις.** 🎵 προ-σφέ-ρω

φ **πρόσφυγας** [ο] ουσιαστικό (πρόσφυγες)
χ Οι πρόσφυγες αναγκάζονται ν' αφήσουν την
ψ πατρίδα τους και να πάνε σε άλλη χώρα, γιατί
ω κινδυνεύουν. Υπάρχουν και **οικονομικοί**
πρόσφυγες, που αφήνουν την πατρίδα τους, γιατί
δε βρίσκουν δουλειά. 🎵 πρό-σφυ-γας

προσωπικός, **προσωπική**, **προσωπικό** επίθετο

πρόσωπο ----- προτείνω--

(προσωπικοί, προσωπικές, προσωπικά)

☑ Ο Κώστας και η Αθηνά είχαν ο καθένας το σακίδιο του με τα προσωπικά τους πράγματα για τις διακοπές. Στο σακίδιο τους είχαν τα δικά τους πράγματα.

✓ (σαν ουσιαστικό) Το προσωπικό ενός καταστήματος είναι όλοι οι άνθρωποι που εργάζονται εκεί. 🎵 προ-σω-πι-κός

πρόσωπο [το] ουσιαστικό (πρόσωπα)

☑ Το πρόσωπο είναι το μπροστινό μέρος του κεφαλιού. Στο πρόσωπο βρίσκονται τα μάτια, η μύτη και το στόμα.

✓ Πρόσωπο λέμε κι έναν άνθρωπο.

✍ Στο θέατρο η κυρία Μαργαρίτα χαιρέτησε διάφορα γνωστά της πρόσωπα.

✓ Οι ήρωες ενός έργου είναι τα πρόσωπα του έργου. 🎵 πρό-σω-πο ✍ 'το σώμα μας'

πρόταση [η] ουσιαστικό (προτάσεις)

☑ Η πρόταση σ' ένα κείμενο αρχίζει με κεφαλαίο γράμμα και τελειώνει με τελεία. Υπάρχει πάντα ένα ρήμα στην πρόταση. ✍ «Ένα σπίτι» δεν είναι πρόταση. «Χτίζω ένα σπίτι» είναι μία πρόταση.

✓ Όταν προτείνεις κάτι σε κάποιον, του κάνεις μία πρόταση. ✍ Ο πρίγκιπας έκανε πρόταση γάμου στη Χιονάτη. **♦ προτείνω** 🎵 πρό-τα-ση

προτείνω, **προτείνομαι** ρήμα (πρότεινα, θα προτείνω)

☑ Όταν προτείνεις κάτι σε κάποιον, του δίνεις μία

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

--- προτιμῶ ----- προφταίνω

α ιδέα, κι αυτός δέχεται ή αρνείται. ✍ Ο θείος Τάκης
β πρότεινε στα παιδιά να κάνουν μία βόλτα με τη
γ βάρκα τους. ◊ **πρόταση** 🎵 προ-τεί-νω

δ **προτιμῶ** και προτιμάω, προτιμιέμαι ρήμα
ε (προτίμησα, θα προτιμήσω)
ζ Όταν προτιμάς κάτι, το θέλεις περισσότερο από
η κάτι άλλο. ✍ Ο Κώστας πάντα προτιμούσε το
θ ποδόσφαιρο από το μπάσκετ. ○ διαλέγω
ι ◊ Όταν προτιμάς κάτι, έχεις μία **προτίμηση** σε κάτι.
🎵 προ-τι-μῶ

κ **προφέρω**, προφέρομαι ρήμα (πρόφερα, θα
λ προφέρω)
μ Όταν προφέρεις μία λέξη, τη λες καθαρά.
ν ✍ Ο Ίγκλι δεν μπορούσε να προφέρει καλά
ξ κάποιες λέξεις στα ελληνικά και τα παιδιά τον
ο κορόιδευαν. ◊ Τώρα όμως έχει πολύ καλή
π **προφορά**, μιλάει σχεδόν σαν Έλληνας. Ο
ρ **προφορικός λόγος** είναι αυτά που λέμε, όταν
σ **μιλάμε.** ● γραπτός 🎵 προ-φέ-ρω

σ **προφταίνω** ρήμα (πρόφτασα, θα προφτάσω)
τ Ο Πιτσικόκος πρόφτασε να φύγει πριν τον
υ αρπάξει η Ροζαλία. Έφυγε πριν τον αρπάξει,
φ πρόλαβε κι έφυγε.
χ Όταν προφταίνεις κάποιον ή κάτι, φτάνεις κοντά
ψ του πριν φύγει. ✍ Ο Νίκος δεν πρόφτασε το
ω λεωφορείο για το σχολείο. Το είδε που έφευγε την
ώρα που πλησίαζε στη στάση. ○ προλαβαίνω
● χάνω 🎵 προ-φταί-νω

προφυλακτήρας ----- προχθές--

προφυλακτήρας [ο] ουσιαστικό
(προφυλακτήρες) → προφυλάσσω

προφύλαξη [η] ουσιαστικό (προφυλάξεις)
→ προφυλάσσω

προφυλάσσω, προφυλάσσομαι και
προφυλάγομαι ρήμα (προφύλαξα, θα προφυλάξω)
☑ Όταν προφυλάσσεις κάποιον ή κάτι, φροντίζεις
να μην πάθει κάτι κακό, τον προστατεύεις.
✍ Η κυρία Μαργαρίτα παίρνει πάντα μία μεγάλη
ομπρέλα στην παραλία για να προφυλάσσονται τα
παιδιά από τον δυνατό ήλιο. ♦ Οι προφυλακτήρες
προφυλάσσουν το αυτοκίνητο από τα χτυπήματα
εμπρός και πίσω. Χρειάζονται για την προφύλαξη
του από τα χτυπήματα. 🎵 προ-φυ-λάσ-σω

πρόχειρος, πρόχειρη, πρόχειρο επίθετο
(πρόχειροι, πρόχειρες, πρόχειρα)
☑ Όταν κάτι είναι πρόχειρο, έχει γίνει γρήγορα,
χωρίς ιδιαίτερη προσοχή. ✍ Η κυρία Μαργαρίτα
δεν πρόφτασε να ψωνίσει κι έτσι έφτιαξε κάτι
πρόχειρο για φαγητό. ♦ Ο κύριος Γιάννης ντύνεται
πολύ πρόχειρα στις διακοπές κι η κυρία Μαργαρίτα
φωνάζει. Ντύνεται, λέει με προχειρότητα, δεν
προσέχει το ντύσιμο του, φοράει ό,τι να 'ναι.
🎵 πρό-χει-ρος

προχθές και προχτές επίρρημα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

προχωρώ ----- πρωί

α Προχθές είναι δύο μέρες πριν από τη σημερινή
β και μία μέρα πριν από τη χθεσινή. ✍ Οι επτά νάνοι
γ τσακώνονταν συχνά για τις δουλειές. «Χθες έκοψα
δ εγώ ξύλα» έλεγε ο Γκρινιάρης. «Και προχθές εγώ,
ε σήμερα ας τα κόψει κάποιος άλλος» είπε ο
ζ Χαζούλης. ◆ χθες 🎵 προ-χθές

η **προχωρώ** και **προχωράω** ρήμα (προχώρησα, θα
θ προχωρήσω)

ι Όταν προχωράς, πηγαίνεις προς τα εμπρός.
κ ✍ Στην εκδρομή ο Νίκος προχωρούσε πολύ
λ γρήγορα, κι οι άλλοι του φώναζαν να τους
μ περιμένει. ● σταματώ 🎵 προ-χω-ρώ

ν **πρωθυπουργός** [ο], [η] ουσιαστικό
ξ (πρωθυπουργοί) → υπουργός

ο **πρωί** [το] ουσιαστικό (πρωινά)

π Το πρωί είναι ο χρόνος της μέρας, από την
ρ ανατολή του ήλιου μέχρι το μεσημέρι. ● βράδυ
σ ✓ Ο μπαμπάς του Ίγκλι δουλεύει από το πρωί ως το
τ βράδυ, δηλαδή δουλεύει πάρα πολλές ώρες.
υ ✓ (σαν επίρρημα) «Είναι πολύ πρωί, μείνε λίγο
φ ακόμη στο κρεβάτι» είπε η μαμά στον Κώστα.
χ ◆ Το πρωινό ξύπνημα γίνεται πιο εύκολο μ' έναν
ψ δροσερό χυμό. (σαν ουσιαστικό) Μετά τρώνε ένα
ω ωραίο πρωινό στην κουζίνα. 🎵 πρω-ί
✍ 'η διάρκεια της μέρας'

- Πότε λέμε την παροιμία «η καλή μέρα από το πρωί φαίνεται»;

πρωταγωνιστής----- πρωτευουσιάνος--

πρωταγωνιστής [ο], πρωταγωνίστρια [η]

ουσιαστικό (πρωταγωνιστές, πρωταγωνίστριες)

☑ Όταν κάποιος είναι πρωταγωνιστής στο θέατρο ή στο σινεμά, έχει τον πρώτο ρόλο, τον σημαντικότερο ρόλο στο έργο που παίζει. 🎵 πρω-τα-γω-νι-στής

πρωτάθλημα [το] ουσιαστικό (πρωταθλήματα)

→ πρωταθλητής

πρωταθλητής [ο], [η] ουσιαστικό (πρωταθλητές, πρωταθλήτριες)

☑ Ο πρωταθλητής είναι ο καλύτερος αθλητής στο άθλημά του. Είναι ο νικητής στους περισσότερους αγώνες. ✎ Η Αλίκη ονειρεύεται να γίνει

πρωταθλήτρια στο τρέξιμο. ✧ Η Αλίκη ονειρεύεται να κερδίσει το πρωτάθλημα. 🎵 πρω-τα-θλη-τής

πρωτάκι [το] ουσιαστικό (πρωτάκια)

☑ Πρωτάκι λέμε τον μαθητή της πρώτης δημοτικού.

✧ **πρώτος** 🎵 πρω-τά-κι

πρωτεύουσα [η] ουσιαστικό (πρωτεύουσες)

☑ Στην πρωτεύουσα μίας χώρας, βρίσκονται η Βουλή, η κυβέρνηση και τα υπουργεία της. Συνήθως είναι η μεγαλύτερη πόλη της χώρας.

✎ Η πρωτεύουσα της Ελλάδας είναι η Αθήνα.

✧ Αυτός που μένει στην πρωτεύουσα λέγεται πρωτευουσιάνος. ● επαρχιώτης 🎵 πρω-τεύ-ου-σα

πρωτευουσιάνος [ο], πρωτευουσιάνα [η]

ουσιαστικό (πρωτευουσιάνοι, πρωτευουσιάνες)

→ πρωτεύουσα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρωτοβρόχι----- πτήση

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πρωτοβρόχι [το] ουσιαστικό (πρωτοβρόχια)

☑ Τα πρωτοβρόχια είναι οι πρώτες βροχές, όταν κρυώνει ο καιρός στο τέλος του καλοκαιριού και στην αρχή του φθινοπώρου. **◇ βροχή**
🎵 πρω-το-βρό-χι

πρώτος, πρώτη, πρώτο επίθετο (πρώτοι, πρώτες, πρώτα)

☑ Όταν είσαι πρώτος, δεν υπάρχει άλλος πριν από σένα, όλοι οι άλλοι έρχονται μετά. ✍ Ο Κώστας στάθηκε πρώτος στη σειρά, γιατί ήταν ο πιο ψηλός.

✓ Όταν είσαι πρώτος σε κάτι, είσαι ο καλύτερος.

✍ Η Αλίκη είναι πάντα πρώτη στο τρέξιμο. Δεν της παραβγαίνει κανείς. Πάντα παίρνει την πρωτιά.

● τελευταίος **◇ Όταν κάτι γίνεται πρώτα, γίνεται πριν από κάτι άλλο. Πρώτα πλένουμε τα χέρια μας και μετά τρώμε.** ● ύστερα, έπειτα

◇ πρωταγωνιστής, πρωταθλητής, πρωτεύουσα, πρωτιά, πρωτοβρόχια, Πρωτοχρονιά 🎵 πρώ-τος

Πρωτοχρονιά [η] ουσιαστικό

☑ Η Πρωτοχρονιά είναι η πρώτη μέρα κάθε χρόνου, δηλαδή η πρώτη Ιανουαρίου. 🎵 Πρω-το-χρο-νια

πτηνό [το] ουσιαστικό (πτηνά)

☑ Τα πουλιά που πετούν λέγονται και πτηνά.

◇ πτήση 🎵 πτη-νό

πτήση [η] ουσιαστικό (πτήσεις)

☑ Όταν τα πουλιά και τα αεροπλάνα πετούν,

- Πότε είναι η Πρωταπριλιά και η Πρωτομαγιά;

πτυχή ----- πυκνός--

κάνουν πτήσεις. ✍️ Όταν ο θεός Τάκης ταξιδεύει, παίρνει πάντα τη βραδινή πτήση. **♦ πτηνό**

🎵 πτή-ση

πτυχή [η] ουσιαστικό (πτυχές)

☑️ Στον γάμο της θείας Κατερίνας η Αθηνά φόρεσε μία ελαφριά φούστα που έσφιγγε στη μέση με ζώνη κι έπεφτε μέχρι το γόνατο κάνοντας πτυχές. Το ύφασμα της φούστας δεν ήταν ίσιο, διπλωνόταν σε πολλές μεριές. **○ πιέτα, τσάκιση** 🎵 πτυ-χή

πτυχίο [το] ουσιαστικό (πτυχία)

☑️ Το πτυχίο είναι το δίπλωμα που παίρνουμε, όταν τελειώνουμε τις σπουδές μας. ✍️ Ο κύριος Γιάννης σπούδασε στο Πολυτεχνείο και πήρε πτυχίο αρχιτεκτονικής. 🎵 πτυ-χί-ο

πτῶμα [το] ουσιαστικό (πτῶματα)

☑️ Το πτῶμα είναι το σώμα ενός πεθαμένου ανθρώπου ή ζώου.

✓ Λέμε ότι κάποιος είναι πτῶμα, όταν είναι πολύ κουρασμένος. 🎵 πτώ-μα

πτώση [η] ουσιαστικό (πτώσεις)

☑️ Η πτώση του αεροπλάνου προκάλεσε τον θάνατο πολλών ανθρώπων. Το αεροπλάνο έπεσε με όλο του το βάρος προς τα κάτω.

✓ Τον χειμώνα έχουμε πτώση της θερμοκρασίας. Κάνει περισσότερο κρύο. 🎵 πτώ-ση

πυκνός, πυκνή, πυκνό επίθετο (πυκνοί, πυκνές, πυκνά)

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πυκνώνω ----- πυρ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

- ☑ Η Αθηνά έχει πολύ πυκνά μαλλιά. Έχει πολλά, πλούσια μαλλιά. ● αραιός
- ✓ «Τον χειμώνα στο χωριό πιάνει πυκνή ομίχλη και δε βλέπουμε μπροστά μας» είπε ο Κώστας.
- ◇ Όταν κάτι **πυκνώνει**, γίνεται **πυκνό**. ● αραιώνω
- 🎵 ΠΥ-ΚΝΟΣ

πυκνώνω ρήμα (πύκνωσα, θα πυκνώσω)
→ πυκνός

πύλη [η] ουσιαστικό (πύλες)

- ☑ Η πύλη είναι μία μεγάλη πόρτα που οδηγεί σε άλλο χώρο. ✍ Η Σταχτοπούτα σταμάτησε την άμαξά της μπροστά στην πύλη του παλατιού.
- 🎵 ΠΥ-ΛΗ

πυξίδα [η] ουσιαστικό (πυξίδες)

- ☑ Η βελόνα της πυξίδας μάς δείχνει πού είναι ο Βορράς, ο Νότος, η Δύση και η Ανατολή. Τα πλοία και τα αεροπλάνα έχουν πυξίδα για να βρίσκουν τον δρόμο τους, δηλαδή για να **προσανατολίζονται**. 🎵 ΠΥ-ΞΙ-ΔΑ

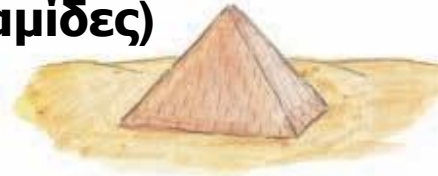
πυρ [το] ουσιαστικό (πυρά)

- ☑ Η φωτιά λεγόταν παλιότερα **πυρ**.
- ✓ Όταν είσαι ή γίνεσαι **πυρ** και μανία, είσαι πάρα πολύ θυμωμένος.
- ✓ Όταν φωνάζεις «**πυρ!**», διατάξεις κάποιον να **πυροβολήσει**. ◇ Όταν κάτι είναι **πύρινο**, είναι από φωτιά ή μοιάζει με φωτιά. **πύραυλος, πυρκαγιά, πυροσβέστης** 🎵 ΠΥΡ

πυραμίδα-----πυρετός--

πυραμίδα [η] ουσιαστικό (πυραμίδες)

☑ Στην Αίγυπτο έχει πολλές πυραμίδες. 🎵 πυ-ρα-μί-δα

πύραυλος [ο] ουσιαστικό (πύραυλοι)

☑ Ο πύραυλος είναι μία μηχανή που μεταφέρει τους αστροναύτες στο διάστημα. ✍ Ο άνθρωπος έφτασε στο φεγγάρι με πύραυλο.

○ διαστημόπλοιο

✓ Λέμε ότι κάποιος γίνεται πύραυλος, όταν φεύγει πάρα πολύ γρήγορα κι εξαφανίζεται.

✓ Ο πύραυλος είναι και παγωτό. Το παγωτό είναι μέσα σ' ένα χωνί από μπισκότο που μοιάζει με πύραυλο. 🎵 πύ-ραυ-λος

πύργος [ο] ουσιαστικό (πύργοι)

☑ Ο πύργος είναι ένα από τα πιο ψηλά σημεία ενός κάστρου. Εκεί ανέβαιναν οι άνθρωποι για να δουν αν έρχεται ο εχθρός. Το σχήμα του είναι συνήθως στρογγυλό.

✓ Πύργο λέμε κι ένα πολύ ψηλό κτίριο ή ένα κτίριο που μοιάζει με πύργο. ✍ Στο Παρίσι βρίσκεται ο Πύργος του Άιφελ. 🎵 πύρ-γος ✍ 'τα παραμύθια'

πυρετός [ο] ουσιαστικό (πυρετοί)

☑ Όταν έχεις πυρετό, είσαι πολύ ζεστός κι αισθάνεσαι πολύ άσχημα, γιατί είσαι άρρωστος.

🎵 πυ-ρε-τός

- Ο Λευκός Πύργος σε ποια πόλη της Ελλάδας βρίσκεται;

--- πυρήνας ----- πυροτέχνημα

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

πυρήνας [ο] ουσιαστικό (πυρήνες)

- ☑ Ο πυρήνας είναι το κέντρο του κυττάρου.
- ✓ Πυρήνα λέμε και το κουκούτσι των καρπών.
- 🎵 πυ-ρή-νας

πυρκαγιά [η] ουσιαστικό (πυρκαγιές)

- ☑ Η πυρκαγιά είναι μία μεγάλη φωτιά σε κτίριο ή σε δάσος που προκαλεί πολλές καταστροφές. 🎵 πυρ-κα-γιά

πυροβολώ, πυροβολούμαι ρήμα (πυροβόλησα, θα πυροβολήσω)

- ☑ Όταν ρίχνεις σφαίρες με το πιστόλι, πυροβολείς.
- 🔪 Στην εκδρομή ο Νίκος κι ο Ίγκλι πυροβολούσαν συνέχεια τον Κώστα, που στο τέλος έγινε μούσκεμα από τα νεροπίστολά τους. ◆ **πυρ** 🎵 πυ-ρο-βο-λώ

πυροσβεστήρας [ο] ουσιαστικό
(πυροσβεστήρες) → πυροσβέστης

πυροσβέστης [ο] ουσιαστικό (πυροσβέστες)

- ☑ Οι πυροσβέστες βοηθούν τον κόσμο όταν γίνονται πυρκαγιές, πλημμύρες, σεισμοί και άλλες καταστροφές. ◆ Οι πυροσβέστες είναι υπάλληλοι της πυροσβεστικής υπηρεσίας. Για να σβήσουμε μία μικρή φωτιά, ρίχνουμε αφρό ή νερό με τον **πυροσβεστήρα**. **πυρ** 🎵 πυ-ρο-σβέ-στης

πυροτέχνημα [το] ουσιαστικό (πυροτεχνήματα)

- ☑ Η Αθηνά κι ο Κώστας ανεβαίνουν στην τάρατσα κάθε Πρωτοχρονιά για να θαυμάσουν τα

πώληση ----- πωλητής--

πυροτεχνήματα που σκάνε στον ουρανό. Τα πυροτεχνήματα κάνουν δυνατό θόρυβο και σκορπάνε πολύχρωμα φώτα στον ουρανό. ◇ πυρ
🎵 πυ-ρο-τέ-χνη-μα

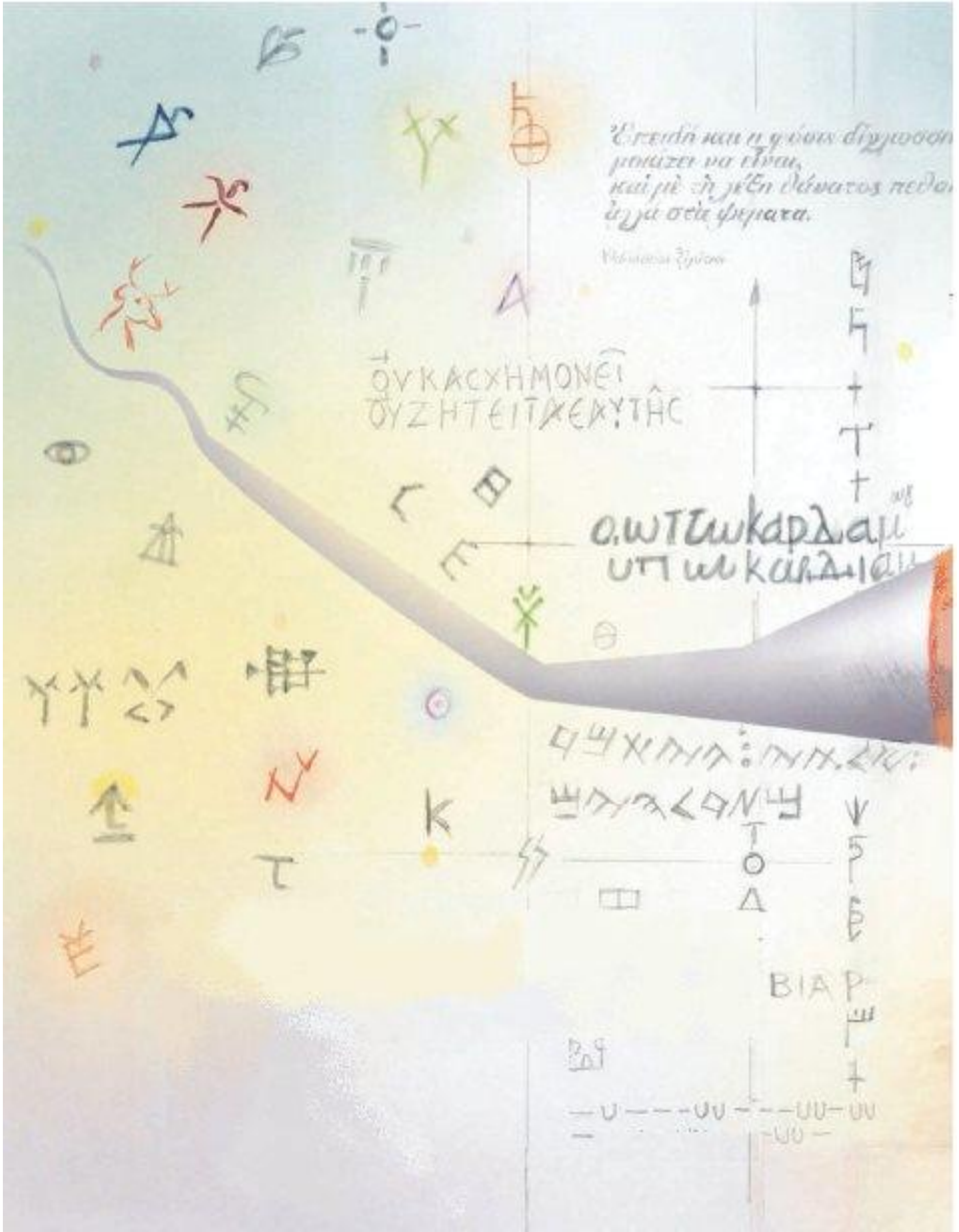
πώληση [η] ουσιαστικό (πωλήσεις) → πουλώ

πωλητής [ο], **πωλήτρια** [η] ουσιαστικό (πωλητές, πωλήτριες) → πουλώ

α
β
γ
δ
ε
ζ
η
θ
ι
κ
λ
μ
ν
ξ
ο
π
ρ
σ
τ
υ
φ
χ
ψ
ω

Βάσει του ν. 3966/2011 τα διδακτικά βιβλία του Δημοτικού, του Γυμνασίου, του Λυκείου, των ΕΠΑ.Λ. και των ΕΠΑ.Σ. τυπώνονται από το ΙΤΥΕ - ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ και διανέμονται δωρεάν στα Δημόσια Σχολεία. Τα βιβλία μπορεί να διατίθενται προς πώληση, όταν φέρουν στη δεξιά κάτω γωνία του εμπροσθόφυλλου ένδειξη «ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΜΕ ΤΙΜΗ ΠΩΛΗΣΗΣ». Κάθε αντίτυπο που διατίθεται προς πώληση και δεν φέρει την παραπάνω ένδειξη θεωρείται κλεψίτυπο και ο παραβάτης διώκεται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 7 του Νόμου 1129 της 15/21 Μαρτίου 1946 (ΦΕΚ 1946, 108, Α).

Απαγορεύεται η αναπαραγωγή οποιουδήποτε τμήματος αυτού του βιβλίου, που καλύπτεται από δικαιώματα (copyright), ή η χρήση του σε οποιαδήποτε μορφή, χωρίς τη γραπτή άδεια του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, Πολιτισμού και Αθλητισμού / ΙΤΥΕ -ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ.

Ἐπειδὴ καὶ ἡ γύσις διχρῶσον
 μοιάζει νὰ εἶναι,
 καὶ μὴ εἶναι θάνατος περὶ
 ἕνα σὲ φεμάτα.

Μόλις εἶναι ζῆλον

ὉΝ ΚΑΧΗ ΜΟΝΕΙ
 ΟΥΖΗΤΕΙΤ ΚΕΧΥΤΗΣ

ο.ωττω καρδιαμ
 υπτω καρδιαμ

ΠΣΧΗΤΑ: ΠΤΑΚΑ
 ΠΝΑΚΑΝ Π

BIA P

ΠΔΓ

— U — — UU — — UU — UU